

Forumul studențesc

● revistă a u.a.s.c. din centrul universitar timișoara ● anul IX ● nr. 7 (68) iunie-iulie 1981 ● 16 pagini ● 2 lei ●

Telegramă TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

SECRETAR GENERAL
AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN,
PREȘEDINTELE
REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

BUCUREȘTI

Exprimind bucuria unanimă, sentimentele de înaltă prețuire, dragoste și recunoștință ce le nutrește față de Dumneavoastră mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, studenții din Centrul universitar Timișoara — români, germani, maghiari, sârbi și de alte naționalități — vă adresăm, cu prilejul realegerii dumneavoastră în funcția de președinte al Consiliului Național al Oamenilor Muncii sincere felicitări odată cu cele mai calde urări de viață lungă și sănătate întru fericirea, bunăstarea, prosperitatea și demnitatea poporului nostru muncitor, națiunii noastre socialiste.

Realegera Dumneavoastră în înalta funcție de președinte al Consiliului Național al Oamenilor Muncii reprezintă pentru noi, studenții timișoreni, ca pentru toți tinerii patriei și întregul nostru popor chezășia sigură a împlinirii neabătute a istoricelor hotărâri adoptate de Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, a Programului P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a R. mănecii spre comunism care vor asigura ridicarea necontenită a țării noastre pe trepte tot mai înalte de progres și civilizație, creșterea prestigiului pe plan mondial a României socialiste, a politicii ei de pace, prietenie și colaborare cu toate statele lumii.

Prodigioasa Dumneavoastră personalitate, activitatea novatoare, revoluționară, rolul hotărâtor în elaborarea politicii interne și externe a partidului și statului nostru, contribuția inestimabilă la împlinirea grandioasei opere istorice de construcție a noii orânduiri în România se bucură în rândul studenților din Centrul universitar Timișoara de o unanimă și

înaltă apreciere, constituie încrederea nestrămutată în viitorul comunist al patriei. De aceea, ca studenți comunisti, ca viitori specialiști în diverse domenii de activitate dorim ca alăturându-ne întregului tineret al patriei, tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate să vă asigurăm că, răspunzând minunatelor condiții de învățatură și viață ce ne-au fost create prin grija partidului, a Dumneavoastră personal mult iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, vom munci cu pasiune și elan revoluționar pentru sporirea contribuției noastre la traducerea în viață a politicii, profund științifice a partidului și statului nostru ce poartă pecetea numelui, gândirii și faptei Dumneavoastră.

CONSILIUL UNIUNII ASOCIAȚILOR
STUDEȘILOR COMUNIȘTI DIN
CENTRUL UNIVERSITAR TIMIȘOARA

Din sumar:

- SESIUNEA — ALCHIMIE ȘI SEISM
- ESPERANTO ● DOINA TIMIȘULUI
- UNDE ȘI CÎT ÎNVĂȚĂM ● DRUMURILE BURSEI ● FAMILII DIN RENAȘTEREA ITALIANĂ ● ELANUL INSULEI — implicații etnologice ● CORNEL BOGDAN — proză
- LAZĂR POPESCU — poezie ● ZICERI ȘI CONTRAZICERI, SAU CEI 11 DE LA POLITEHNICĂ ● ECOUL CUVINTELOR ABSENTE ● TIMPUL FLORILOR ● CERȚĂRI STUDENȚEȘTI ÎN SEISMOLOGIE
- ACUPUNCTURA — UN AC DE COJOCUL FIECĂRUIA ● CÎND VINE VREMEA AMINTIRILOR...

Sesiunea cu pinzele sus

lată-ne din nou în apele zbuciumate ale sesiunii, tărîmuri bintuite de vânturi prielnice sau ne —, pe care le străbatem fiecare în propria-i corăbioară.

Avem de trecut primejdii grele, furtuni planificate și așiate jos, în holul facultății, căroră trebuie să le facem față cu îndeminare sportivă.

Aducem în sprijinul nostru mărturia cursurilor îmbogățite creator cu sublinieri de diferite culori, semne și semnele de avertizare pentru noi înșine. Căldura de afară ne înduioșează, căci nu putem să nu ne gândim că „ce e val ca valul trece”, pînă și sesiunea își va afla pietrea într-o bună zi și apoi vom intra într-un golf ce rămîne mereu dincolo de inchipuire, pe care-l putem numi „timpul regăsirii”, deși putem, la fel de bine, să-i păstrăm denumirea, în-deobște cunoscută, de VACANȚA. Deocamdată învățăm, învățăm pre-tutindeni și fără preget, în sălile de lectură, în cămine, la casele noastre pe tăpșanul îmbietor din preajma complexului, ba chiar la strand și în alte locuri mai greu de bănuț.

Prin urmare sesiunea este considerată, și pe drept cuvînt, perioada cea mai îngrată din viața unui student. Nu există nici o particulă a personalității sale în expansiune, care să nu sufere din cauza acestei teribile apăsări care durează o lună și cuprinde 4 sau 5 examene. Studentul în cauză devine brusc un personaj al unei drame ce se scrie clipă de clipă și care se află într-o perpetuu stare de criză, ieșind — spre uimirea lui — nevătămat din situații ce nu au nici o ieșire. În realitate aceste situații au de la una pînă la zece ieșiri, notate, de altfel, cu cifrele corespunzătoare. Ieșirile sînt indicate cu mărîmire de către tovarășii profesori, și, pentru a nu fi uitate cu vîltoarea evenimentelor, ele sînt înscrise și pe indexurile celor în cauză.

Ne avîntăm, așadar, în mările necunoscute, dar previzibile, ale sesiunii, cu sufletul mustind de îndoiele și cu mintea cuprinzînd, după caz, cifre, amestecuri, formule, întrebări ce mișună în căutarea răspunsurilor, răspunsuri ce jinduiesc să-și afle întrebarea. Ca niște matelofi încercați, ne cășărăm cu înțeleală în vârful catargului, punem mina streasînă la ochi, și, după o vreme, strigăm, ca să afle și cei neștiutori: „examen la tribord!”

Una din clipele cele mai tulburătoare este, fără îndoială, aceea în care, trecuți cu bine prin atîtea locuri primejdioase, zăbovim între uimire și desfătare, privind în urmă apele involburate pe care nici măcar nu ne dăm seama cum am avut îndrăzneala de a le străbate. E o clipă cînd tot ce am dorit să înfăptuim stă față în față cu ce am înfăptuit, cînd speranțele dar mai ales truda dinainte și din timpul sesiunii sînt în dreptul rezultatelor. Nu ne putem învinge o străfulgerare de nemulțumire, fiindcă întotdeauna putea fi și mai bine și ne spunem, în scop liniștitor, că pînă aici a mers cum a mers, dar de aici înainte o să avem noi grijă să lucrăm din timp și cum se cuvine ca să fim într-o bună zi mulțumiți de ce am făcut.

Salvați din tărîmul furtunilor, despiciam (în virtutea inerției) apele vavanței, încă avînd cursurile sub braț, încă avînd senzația că ne scapă ceva și nu vom ști cînd fi-vom întrebați, pînă cînd, uimiți de liniștea din jur, ne vom opri, vom înțelege — pentru a cita oară — că sîntem liberi să visăm spre fărîm, că vîntul nu mai ridică talazuri învîjorate, că putem strînge pinzele pe care — ne amintim parcă prin vis — le ridicasem, odată, demult...

RADU CIOBOTEA

Sesiunea — alchimie și seism

Sesiunea este ca un cutremur. Nu te anunță nimeni dinainte, nu strigă nimeni în plină stradă „vine cutremurul, fraților!”, dar toți o simt apropiindu-se, dînd un ușor tremur nervos corpurilor.

Și, uite-așa, te trezești deodată față în față cu monstrul. Atunci, subconștientul — vită mută — îți dă coate și îți urlă în timpane: „Spală putina, stăpîne, pînă nu-i prea târziu!” Parcă-ți vine să iei putina la freat, cînd conștientul-animal domestic, instruit, silitor, plin de tact pedagogic îți ordonă scurt: „Marș la adăpost!”

Unii ascultă de primul și o rup la fugă spre alte zări, de soare pline (film, strand, restaurant), alții de al doilea și, cu proviziile subsuare (cursuri, fișe, perseverență) se bucură în adăposturi devenite neîn-căpătoare: sălile de lectură. Acolo sus, la lumina zilei, fugarii își sorb ultimele picături din licoarea dulce a speranței, pentru că — sic transit gloria mundi! — ei vor fi acoperiți sub grămezile grele de moloz ale biletelor de examen. Jos, la lumina palidă a durerii și a științei, unde dau în clocot atanoarele sesiunii, alchimistii oboșiți, transpirați, speriați caută piatra filozofală. Și — Evrika! — după distilări repetate, după treceri reluate mereu prin retortele incandescente ale cutiilor cranice, celor mai mulți dintre ei ea, piatra mult dorită, li se arată. Cei care au văzut-o au descris-o ca pe un cristal cu mai multe colțuri: între cinci și zece. Cei ce obțin pietre cu mai puțin de cinci colțuri cad (la pămînt) de insatisfacție și nu se mai ridică pînă-n toamnă sau peste un an sau deloc. Alții se îmbolnăvesc, dar repetă.

La sfîrșit, cei din adăposturi ies la lumină ca un suris, în plină vară, privesc compătimitor la cei căzuți sub dărîmături și o pornesc spre diferite forme de relief din țară, în general spre munte și mare. Victimele — care mai au suflu în plămîni — se tirăsc buimăcite de sub dărîmături și, vrînd să vadă cum s-au salvat învingătorii, pătrund în tavernele murdare ale sesiunii scăpate de sub control. Ei vor rămîne acolo, înlăntuiți de igrasia spaimei și vor petrece un veac de singurătate pînă la toamna patriarhului, constatînd că și lor și colonelului n-are nimeni cine să le scrie.

CORNEL BOGDAN

Sesiunea privită de la etajul patru

La căminul 3 expres. sesiunea se vede-n fiecare seară pe ecranul de la grădînă. (Dar numai de la etajul patru. Orice altă tentativă e nereușită).

Și fiindcă orice bine poate fi și mai bine, fetele de-aici gîndesc și se scotocesc cum să iaie un copac pe strică puțin panorama. Dacă nu stau în complex, măcar să vadă sesiunea dint-o perspectivă centrală și matur urbanizată. Mai grav e că unele-s studente la arhitectură și nu le îngăduie conștiința profesională să nenorocească monumentele naturii. Au și discutat asta acum vreun an la o întîlnire cu niște folcloriști, sau așa ceva. Altfel, sentimentul „centrului” nu le lipsește celor o sută de fete care locuiesc aici. Sînt la cîteva minute de facultatea de construcții, cam tot atît de departe de bibliotecă și la douăzeci de secunde de cofetăria „Piticul”. (Numai dacă-și amintesc de complex și de drumurile ce duc la el își dau seama că-s cam la periferie. Acolo n-ar fi admis niciodată ca atîtea fete să aibă doar trei dușuri. Colegele lor de la 19 C au interfon, iar ele... storuri rapte... Pe-acolo nu e așa circulație, dar ce-i drept, nici n-au de unde să știe exact cit e ora, că nu se poate să aibă fieca-

re cămin cite o catedrală).

Cît despre urbanizare? Pentru asta abia acum se lucrează. La facultate și la cămin, în sala de lectură mică și supraîncălzită. (Doar la temperatură înaltă se plămădesc reușitele!) Sînt aici și vreo opt planșete despre care președinta comitatului de cămin, Luiza Popescu îmi vorbește cu mindrie: „Am luptat mult să le obținem!”

Între timp, fetele își aranjează ultramodern camerele, merg la plimbare (dar nu în centru, fiindcă e prea aproape), mai citesc presa ridicată zilnic la ora douăsprezece fix. Așteaptă (dar mărturisesc mai rar) 6 decembrie ziua căminului (Printr-o fericită corespondență „ziua aniversară” se suprapune unei populare sărbători, cu daruri și-nceputuri de moși...)

Și viața căminului curge, uitată de lume. Din cînd în cînd, mai vin și pe-aici vești sau ordine: să fie și pe-aici curățenie, acum în sesiune.

Fetele nu se supără pe nimeni. Și la căminul lor pulsul vieții e același din complex numai că nu se-aude așa de puternic. Dar poate că nici nu-l ascultă prea mulți.

OTILIA HEDEȘAN

Violete pentru fete și scăieți pentru băieți

Dacă ar fi să credem gurile rele, se poartă sesiunea. De două ori pe an, iar pentru cei cu gusturi... conservatoare, chiar mai des — la cerere (depusă la secretariat în termen legal). Pentru sezonul de vară, o spunem cu nestăpînită mindrie, întîietatea absolută o deține filologia din Timișoara, care a lansat, încă din mai, zdrobotind orice concurență, vreo 5 noi colecții: folclorică-mioritică, filosoficală spiralată sau în salturi, literară — ca la Paris ori ca la Tirgoviște... Modă pentru copii și tineret (anii 1. și 2.) nu-s-a schimbat radical.

De la competenți martori oculari aflăm că e „albastră” și „e lată”, de unde putem deduce dominantă cromatică a colecțiilor și linia generală a modei.

Ca întotdeauna, nuanțele clasice — cafeniul și tabacul — sînt mult folosite, după fantezia sau tensiunea arterială a fiecăruia. Pentru doamnele și domnișoarele studioase, vom preciza că se recomandă în continuare alternarea socoțită a toaletelor în tonuri de bază (aeriană, navală sau terestră). Deci: una caldă, una rece, principiu generic al dușului scotian, bunăoară. În ton de hartă sau ginguritor, în ton zglobiu sau visător, allegro sau allegretto, dar nu, de 3x nu, moderato.

„Să facem din fiecare eveniment modern un adevărat examen”, citim în recenta reeditare de la Editura Hiatul, „Cartea desăvîrșitei domnișoare — la domiciliu. În lume și-n orice ocaziune”, după ediția a 16-a, Sococ, 1925. Și cum marile adevăruri sînt valabile pe toate fețele, succesiv, spre deosebire de biletele de tramvai, vom spune cu toată răspunderea că trebuie să facem din orice examen un eveniment monden.

Adevăratele eleganețe nu vor purta niciodată albul-palid, decît înaintea numitului eveniment. Iar, pe timpul examenului, culorile se vor

alege după temperament și personalitate: roșu-sfecliu pentru îndrăznețe, tip Jeanne d'Arc, ori galben-verde, pentru ființele suferințelor distinsse, gen Maria Stuart. Pentru cazurile — rare — de monocromie temporară (popular: a vedea roșu negru înaintea ochilor) toată discuția e, firește, lipsită de sens. După ceremonia înapoierii carnetului de bal, toate fanteziile coloristice permise, mai puțin pentru expresia orală.

Pe verticală, linia model e ceva mai puțin decisă: talia mult coborîată (colecția „moralul la pămînt”) sau, dimpotrivă, mult ridicată (înima în dinți). Umerii, vizibil supra-dimensionați în anii din urmă (din cauză de taior sau de culturism gospodăresc) sînt în acest sezon și supraîncărcați: cu tot felul de responsabilități, dacă nu chiar cu viitorul în persoană. Zvonul că nu se mai poartă genul trestie-șnur-lujer-scîndură etc. s-a întărit după dovedirea unei practici în afara oricărei norme dietetice: îngrășarea — scuzați — porcului în ajun.

Dar cum orice modă nouă este făcută din moda veche + accesorii, să trecem la acest capitol plin de surprize. Pe lingă obișnuitele poșetele pe umăr, în bandulieră, la șicul ștregar, s-a impus moda hamal (tregher). Se poartă BAGAJUL, nici mai mult nici mai puțin. Bagajul de informații, bagajul de cunoștințe, de 3 x bagajul. În privința încălțărilor, o singură invenție: se poartă preferențial pantofii de același picior — dreptul. Desigur, totul e viceversa pentru stîngaci, la care dreptul e stîngul și stîngul e dreptul. În fine, roși de pantofi sau roși de invidie, sînt șanse de supraviețuire; medicul întreprinderii o poate garanta. Despre gadget-shoes s-a mai vorbit: pantofii trotteur fac pe fericitul posesor una cu trotuarul (mult mai rar cu pămîntul, datorită urbanizării). Pantofii-trambulină îl înalță în al 7-lea cer sau, moderat, doar cît să nu-i mai ajungi cu prăjina la nas, adică la vreo 5,80 m, după ultima Olimpiadă.

Foarte căutate sînt și vestele de protecție, model Jean-Paul Reagan, care apără oasele de cuțite și de orice alte reumatisme Vestele pneumatice, model înnoit Marilyn Monroe, asigură menținerea la suprafață și, după caz, debarcarea... la liman.

Am lăsat la urmă, purlabonbuș, bijuteriile. Ah juvaerurile, ah gablonțurile. Somptuoase ori discrete, broșe, lanțuri, medaloane, fragile ori eterne, cerceuși, brelocuri, amulete, mate ori lucitoare, brățări de aur, fier sau imitație, numai meserie să fie, pandantive, fibule, zoroane sentimentale, cu toatele sînt făcute ca să ie ochii, să golească buzunarele, să fure mințile, să răpească inimile. În schimb, ridică la rangul de zeiță pe umila cetățeană Eva și umanizează pe trufașa Afrodita. (În cel mai rău și mai frecvent caz, cele două se întîlnesc la jumătatea drumului). Iertați-mi evaziunea lirică

E timpul să ne amintim că anotimpul rece va veni, mai devreme sau mai târziu, și că în toate magazinele de specialitate ne așteaptă de pe acum produsele fabricii „Victoria” București. „Încălțămîntea ideală pentru iarnă, toamnă etc.: în culori vii și rezistente, șoșoni de toate mărimile, pentru femei-bărbați-copii, cu fermoar sau copci. Șoșonul erei cosmice! Comod! Indescriabil! Util! Rezistent!”

Dar, deocamdată, se poartă sesiunea, dac-ar fi să credem gurile rele.

ANDREEA GHEORGHIU

Sesiunea merge înainte

...și comitetele de cămin...

Sesiunea. Toată lumea o așteaptă. Să vină, dar mai ales să treacă. Vine veste că nici căldura prea mare n-o să-i deranjeze pe mulți. Și dacă i-ar deranja, tot n-au (?) unde să facă plajă, iar strandul...

Așadar, se așteaptă. Acum ca și în alte dați. De ce să se-ntoarcă tocmai anul ăsta „mașina lumii”? Să avem răbdare, întocmai cum au și comitetele de cămin. (Am trecut doar prin căminele de fete și prin cel mixt 13 C).

Ce am aflat?

— Avem condiții optime de învățat. Săliile de lectură sînt libere, dar se poate învăța și-n cameră. (Olivia Avram, vicepreședinta comitetului de la căminul 17 C).

— Nici nu se poate vorbi despre condiții ideale... Eventual despre „niște” condiții mai bune. În săliile de lectură nu se poate învăța, sînt lingă toaletă și se face zgomot. (Lenuta Giukin, anul I, franceză).

Ce să mai cred? (Nici măcar nu avem vreun fii... sau ă... care să-mi arate că răspunsurile sînt plasmuite pe loc. Nu, există opinii deja formate).

Dar, pînă la urma urmei, acceptă toți situația. Pentru unii examenele au trecut, pentru alții abia se-apropie... Pînă atunci, pot să gîndească în voie la funcția eufemistică a sinonimelor. (Și de asta nu mai scrie nimeni un rînd la gaza căminului?).

Căminul 13 e pășitor pe urmele unor frumoase tradiții. Acum, în prag de sesiune, lumea se mai conformează și îndemnaurilor de plastic bătute în pereți: „Păstrați liniștea!” Alții, ca să fie mai siguri, își fac afișier personal: „Nu întrați Florentina”.

Fetele de-aici (matematiciene și fizi-ciene) se pregătesc pentru verificări, unele au început să citească pentru examene, dar le e teamă c-o să mai uite pînă atunci. Altele, însă, se miră amintindu-și de practică (și-au terminat-o de mai puțin de-o săptămîină!): „Parc-am putut învăța ceva? Știi cum e...”

Și aici sesiunea plutește în aer. Ar trebui s-o înhațe cineva (poate comitetul de cămin) și s-o ducă în sala „multifuncțională” (aranjată astfel încît să se conformeze vorbej „Prea multă simetrie strică”) și să-i zică serios că nu mai poate trece fără griji ca-n anii trecuți. Sînt condiții speciale la căminul 13, dar tot s-ar putea amenaja pentru studiu „sala multifuncțională” ne zice Izabela Spineanu, an I fizică (Dacă tot nu „prea” merge televizorul!).

Carmen Popa, an II finanțe, șefă a căminului 16 C (al fetelor de la științe economice) ne spune că în sesiunea care vine fetele vor fi avantajate prin stilul nou de organizare a programului de autogospodărire în cămin. Fiecare va face de serviciu la poartă doar două ore. Pe culcuare se va munci doar o singură zi, nu trei, ca înainte.

Comitetul de cămin nu va mai avea de făcut prea multe, „că fetele înțeleg și fac liniște una pentru alta”.

Pînă la momentul fericit al sesiunii, economiste se pot lăsa pradă unui suflu nou și sănătos: își vopsesc părul în violet.

La căminele Politehnicii sesiunea bîntuie prin culcuare fără strop de lumină. Bun prilej de meditație asupra simbolului drumului și labirintului se oferă oricui are curajul să se plimbe pe-aici.

Dar tot aici, pe-un afiș 1/4 din mărimea unei coli ministeriale, sînt scrise șase rînduri, dintre care ultimele două au următorul conținut: „Pregătirea căminului pentru sesiune”, numai că unii — au uitat de aste rînduri. (Maria Bănică, șefă de palier, tresare cînd i le amintesc și-i sînt necesare cîteva secunde ca să-și revină).

Ce mai e nou? La etajul cinci (căminul 20 C) s-a transformat în sală de lectură o cameră. De ce? Păi, avea igrăsie (!)

Zoia Andrușca, an III subingineri, îmi spune — cu aceeași seninătate cu care o colegă din comitetul de cămin îmi zicea că se duc mese din camere în săliile de lectură — că mesele se poartă, dar în direcția inversă. Fetele învăță și pe-aici pe unde apucă. Bine că sînt condiții optime de studiu. Tocmai de aceea tot anul I sudură, fiind deja în sesiune, preferă să stea la Politehnică...

Fetelor, sesiunea va trece și-n anul ăsta ca și în alte dați. Nu putem s-o oprim. S-o facem măcar să ne fie mai ușoară!

OTILIA HEDEȘAN

Adio, bobocilor!

Duminică, 31. 05. 1981, ora 12,15 trecute fir, am scutarat oficial puful bobociei. După doar un an nu pot avea pretenția că știu tot despre viața de student, dar am reușit totuși să-mi formez o imagine despre acest tînr extraordinar care este studentul. Nu știu dacă această imagine corespunde realității; mi-o veți spune voi, stimați colegi mai mari și îmi cer dinainte scuze dacă, pe ici pe colo, m-am mai abătut de la realitate. Încă înainte de a cunoaște direct viața de student, mi se spunea că studentul e omul căruia veșnic îi bate vîntul prin buzunare și de aceea, ca să facă economie, fumează numai Cărpăși fără filtru, face blatu' pe trenuri, tramvaie, autobuze, troleibuze și alte mijloace de transport în comun, umblă numai în blugi, etc., etc...

Îmi imaginam eu pe atunci că această stare de lucruri se datorează faptului că studentul, renunșînd la plăcerile gratuite pe care le oferă banul, își cumpără cărți. Acest lucru, dar mai ales altele pe care le-am văzut, m-au făcut să cred că studentul e un tip deosebit, în sensul că originalitatea lui nu are margini, iar spiritul lui de inventivitate e foarte dezvoltat. Studentul e omul pe care poți să-l identifice, fără un efort prea mare, chiar și din o mic de persoană (ne-studente). El recunoaște după felul cum vorbește, cum se mișcă, cum duce lingura la gură, cum ține un creion în mînă, cum se poartă în societate, ce mai, din toate punctele de vedere, studentul reprezintă un tip aparte. După cum spuneam și mai înainte, el e originalitatea și inventivitatea întruchipată un om grozav, capabil să facă orice. Studentul nu e un închistat, un mărginit, el nu are prejudecăți de nici un fel, ci face tot ce-i trece prin mînte.

Mai întii, ce face studentul cînd e el în sesiune. Ca să nu învețe, face orice: citește romane poliștice, se plimbă cu bicicleta, vizitează toate rudele și toți prietenii din Timișoara, învață să cînte la chitară, scrie poezii (pentru prima oară în viața lui), merge la toate filmele din oraș, stă la „Bănășeană” de la răsăritul pînă la apusul soarelui, reușind să-și facă într-o singură zi mai mulți prieteni decît și-ar putea face în cîțiva ani, merge la strand unde, bineînțeles, își duce și cursurile; acestea însă sînt lăsate să se decoloreze în soare, în timp ce studentul, avînd pregătita pentru orice eventualitate „pastila” „mens sana in corpore sano”, joacă pe rînd: volei, fotbal, badminton, tenis și popice, se scaldă, bea bere, mîncînd langoși (pentru care stă cel puțin o oră la coadă), chiar în ziua de 1 lunie salvează de la înec o fetiță, stîrnind admirația tuturor, mai puțin a unor invidioși care pretînd că apa nu avea mai mult de un metru. Dar nu mai contează, soarta lui e pecetluită, toată lumea-i zîmbește, îi strînge călduros mîna, îi oferă cite-o înghețată. Studentul încearcă să se eschiveze dar totuși pînă la închiderea strandului nu scapă.

TEODORA LUNGU

Sesiunea și strandul

În sesiune, dispunerea paralelă a orașelului studențesc cu lungul șir de stranduri de pe malul Begăi devine, pentru orice student, de o evidență zdrobitoare, plină de semnificații nebănuite în anotimpul cursurilor.

Problemele de conștiință sînt repede anihilate de moleșitoarea strălucire a verii și, învins, întreg complexul recunoaște în strand locul ideal și mult căutat pentru învățat, cartierul general studențesc mutîndu-se ad-hoc pe marginile acelor lungirițe de apă numite bazine.

Controlorul de bilete îi recunoaște cu ușurință pe studenți după cantitatea impresionantă de cursuri și cărți auxiliare ce-i împiedică la fiecare pas și pe care le expun, cu grijă și netulburate cite e ziua de lungă, razelor binefăcătoare.

Pentru ceilalți clienși sînt imposibil de confundat după frenezia săriturilor în apă, datorată promisiunilor făcute în petto că fiecare dintre ele este cea de pe urmă, înainte de a se apuca de învățat. Dar cum vara zilele sînt lungi, pînă una alta încep să fie vehiculate cărțile (de joc, ceealalte vor fi duse înapoi în starea inițială, poate puțin bronzate).

Între un suc, un plonjon și o glumă, care, subliniem încă o dată, sînt doar un scurt preambul al măreșului moment al învățării, soarele curge încet spre asfințit, iar studenții spre cantină. După masa de seară, se vor apuca, negreșit, de învățat... după citeva clipe de odihnă... Dar, fatalitate, la trezire soarele e iar sus pe cer și... „numai azi mă mai duc, de mîine învăț...” Noroc că și ziua examenului are o noapte înainte, în care studentul face turul de forță datorat plăcutelor ore pe trecute la strand. În noaptea aceea măreșul, promisiunile făcute în sine sînt mai solenne ca oricînd, dar chiar a doua zi îl vom regăsi la locul știut, mîzînd pe faptul că, ori-cum, în costum de baie, „ceilalți” nu-l vor recunoaște trădîndu-se din nou.

Proverbe de sesiune

1. Dacă ai carte, ai parte... de vizitele colegilor care vin să ți-o ceară împrumut.
2. Învățătura e mama înțelepciunii.

Despre tatăl ei, însă, nu se pomenește niciodată nimic.

3. Nimic nu se pierde din curs, totul se transformă în fițiuc.

4. Dacă-ți vezi colegii învățînd, nu e un motiv să faci și tu ca ei. Omul se deosebește de maimuță tocmai pentru că nu imită pur și simplu, ci discernere faptele.

5. Căminul (sala de lectură) nu este cîrciumă, să stai toată ziua în el (ea).

6. Pauzele lungi și dese — cheia marilor succese.

7. Învățătura este cheia care deschide toate ușile, dar cea a sălii de examen poate fi deschisă și fără cheie.

8. Omnia mea mecum porto, zise studentul îndesîndu-și fițiucile prin buzunare.

Sesiunea dintr-un unghi ascuțit

Studentul politehnist autentic e născut sub semnul sesiunii. Cel de la mecanică, în special, își desfășoară elanul tinerească între ale învățării în trei sesiuni palpitate, dintre care cea de toamnă este, de obicei, foarte disputată. La începutul lunii septembrie forfota participanților la re-uri umple coridoarele cu o senzație inedită, nenumăratele săli de curs și laboratoare recunosc cu greu studenții pe care i-au văzut doar arareori în timpul anului. Dar sentimentele acestor întâlniri autumnale nu pot fi pătrunse decît de cei a căror reorganizare pe ani de studii rămîno de fiecare dată o surpriză a acelorași sesiuni de toamnă.

Pornind de la o prejudecată larg răspîdită — aceea că ar fi bine ca toți studenții (și profesorii!) să se limiteze la numai două sesiuni pe an — am încercat să descoperim la sus-numita facultate coordonatele unui modus vivendi care să facă sesiunea ce începe ultima din acest an.

Studentul acuză dificultatea materiilor, precum și cantitatea de proiecte, laboratoare ș.a.m.d. (care îi răpesc multe din posibilele ore de privit curgerea Begăi de la o masă a Grădinii Bănășene). Urmarea unui atare program încărcat și a refulărilor sus-amintite, îl aduc pe același student în pragul psihozei, concretizate în cuvintele magice „ăsta ne pică”. Orice urmă din dorința de a învinge se lovește de teancul de cursuri al căror conținut a fost sistematic ignorat în timpul anului, precum și de atmosfera încărcată pe care și-o creează fiecare cu mult talent în jurul propriei persoane, imbinînd imaginația personală cu cele „auzite” de la predecesorii.

Cadrele didactice, însă, de care a-tîrnă care va să zică trecutul, prezentul și viitorul „temerariilor” ce se prezintă la examen, explică logic și metodic „tactica” aplicată. Pentru anul I, de exemplu, tov. ș.l. dr. ing. L. Mitelea a adoptat un sistem riguros de calculare a notelor la disciplina pe care o predă: studiul metodelor. Prima materie pur ingine-rească cu care sînt confrunțați „bobocii” este verificată periodic (la lucrările de laborator și cele semestriale), astfel încît studentul intră în examen cu un coeficient care, de bine, de rău, mai salvează nota finală.

În anul al III-lea, secția MT are o disciplină dificilă, dar în același timp importantă pentru acest profil, după cum ne împărtășește tov. conf. dr. ing. C. Bejan, care predă cursul de termotehnică. Dată fiind această situație, rezultatele slabe pe care le-au obținut, în general, generațiile precedente (poate anul acesta să auzim de mai bine!) sînt oarecum paradoxale: atenția pe care studenții o acordă pregătirii acestui examen ar trebui să înglobeze în mai mare măsură conștiința importanței ei pentru viitoarea carieră.

Exemplele se multiplică într-o facultate de o asemenea anvergură, dar noi ne oprim aici, vrîndu-le baf-tă studenților și sperînd că armonia spre care tind atît ei cit și profesorii lor va fi în sfîrșit deplină, sesiunea de vară din acest an nemeicunoscînd o re(editare).

NAUSICAA ȘERBAN

Unde și cât învățăm

Din investigațiile redactorilor noștri aflăm că învățătura este una din principalele activități ale studenților în sesiune. Este firesc, deci, să ne punem întrebarea enunțată mai sus, cu atât mai mult cu cât — o spunem din surse sigure — la examene se obțin note de o neobișnuită varietate calitativă și, bineînțeles, cantitativă.

Cițiva dintre colegii noștri au răspuns concis și cu promptitudine solicitării noastre, informându-ne cu cea mai mare exactitate asupra locului, respectiv duratei procesului mai sus-amintit.

Bălan Alexandru (matematică, anul II):

— Sincer să fiu ...

— Te rog chiar.

— ... în sesiune merg acasă (sînt din Arad). Acolo învăț, oricum, mult mai bine decît aici

Dumitrescu Dumitru (mecanică, II):

— Eu mă înverșunnez să învăț în cameră, la cămin. M-am mai înverșunat eu tot așa și-n iarnă, dar n-a ieșit mare lucru...

Ilie Alexandru (fizică, III):

— Învăț la cămin. Sîntem doi în cameră, deci nu mă pot plînge... Cît? Cam vreo 7-8 ore pe zi. Mulțumit?

Răspunsul redacției: Da.

Răspunsul profesorilor: Rămîne de văzut.

Popescu Valeria (chimie, III):

În sala de lectură, iar seara la cămin. Cam vreo 12 ore pe zi, dar cred că e necesar mai mult...

Ardeleanu Marieta (chimie, III):

— E prima oară că vin la sala de lectură. Pînă acum doar la cămin. Oricum, prea mult nu învăț eu.

(Nota redacției): Marieta nu trebuie crezută ad-litteram. E o fetiță modestă.

Maria Dana (matematică, anul I):

— Acasă (adică la Drobeta-Turnu-Severin). E adevărat că asta e prima mea sesiune de vară. Dar cred că voi proceda la fel. Cît învăț? Păi ... pînă mă plictisesc.

Liviu Predișcan (mașini termice, I):

— La cămin, ce să fac? În sala de lectură, în cameră ... Sînt mereu în căutarea unui loc în care se poate învăța. Dar, a propos, unde și cît înveți tu, cel care întrebî?

Nota redacției: Aici sîntem siliți a întrerupe interesantul nostru articol, din lipsă de spațiu... Continuare în numărul din august al revistei noastre.

RADU CIOBOTEA

„Consider că un autodidact ar fi mai indicat decît un student la kilogram.”

Afirmația cum că studenția ar fi cea mai frumoasă perioadă din viață poate constitui un paradox, dacă nu încercăm să depășim cuvintele și să avem curajul să pătrundem mai profund în miezul lucrurilor. Tinerețea pare un argument convingător și capital totodată, dar devine din ce în ce mai nesatisfăcător. „Vrem mai mult, așteptăm mai mult de la studenție,” ne spune **Adrian Mihala**, student în anul întâi la Facultatea de medicină generală. Să-i surprindem deci cîteva din impresiile lăsate de primul an de studenție.

— Spune-mi, Adrian, cum ți s-a părut primul contact cu învățămîntul superior, ce impresii ți-au lăsat primele zile de studenție?

— La început mi se părea totul un haos. Nu reușeam să mă dezmeticesc. Pot să spun chiar că ajunsesem la o fază incipientă de disperare, neînțelegînd ce se va întîmpla cu acea „busculadă” de studenți. Cred însă că nu eram singurul în această situație, ceea ce, pe undeva, compensa.

— Acum, cînd ce-a fost mai greu a trecut, ai ajuns la o deplină înțelegere a atribuțiilor tale de student?

— Depinde. În ceea ce mă privește, am fost obligat să renunț la unele scopuri pe care mi le-am propus înainte de a face acest pas important. Ca să fiu mai explicit, voi încerca să fac o paralelă între stilul de lucru pentru examenul de admitere și cel pe care

am fost obligat să-l adopt în prima sesiune de examene. Înainte am lucrat, calculat, precis și nu mă sfîșie s-o spun: am mers la sigur. În timpul examenului de admitere am reușit (cred eu) performanța să dau totul, cum s-ar zice. Aici mi-a fost aproape imposibil să-mi impun aceeași metodă care să dea rezultate identice. Intervine bagajul enorm de cunoștințe pe care trebuie să-l însușesc într-un timp relativ scurt, ceea ce mă împinge înspre superficialitate. Încă un aspect trist ar fi acela că după primele examene am constatat cu dezamăgire că puțini sînt cei dispuși să te analizeze pe tine ca om, în momentul în care te ascultă.

— Ai trecut deci la capitolul „dezamăgiri”?

— Da. Deși risc să fiu clasificat drept un pesimist convins, trebuie să arăt că pentru mine dezamăgirile au întrecut numărul satisfacțiilor.

— Trebuie să existe un motiv anume care te determină la o astfel de afirmație.

— Desigur. E vorba tocmai despre această „busculadă” de studenți de care aminteam mai sus. Consider această aglomerare de tineri dornici de studiu, negativă din punct de vedere calitativ. De aici egoismul individual, dificultățile de comunicare cu cel de lângă tine și (ce e mai trist) tendința de a-l depăși pe cel de lângă tine și nu pe tine însuși. Toate acestea te îndepărtează de la cea mai importantă funcție a ta de student, și anume, aceea de a fi un autodidact. Consider că un autodidact e mai indicat decît un student la kilogram.

— Ce satisfacții îți oferă totuși viața de student?

— Aici am simțit pentru prima dată că într-o zi voi deveni folositor, util semenilor mei. Nu cred că există o satisfacție mai mare în viața omului.

— Se afirmă că medicina e facultatea unde verbul „a toci” își exercită cel mai puternic funcțiile. Ești de acord?

— Consider că de la un anumit nivel „în jos” se tocește peste tot, dar nu pot să înțeleg cine sînt cei cîștigați.

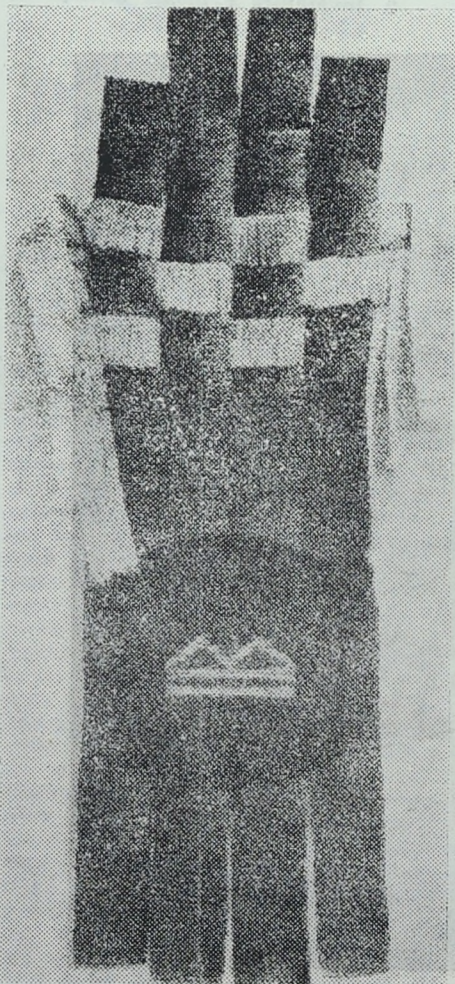
— O ultimă întrebare. Acum, cî ai trecut peste cel mai important pas din viață, ce idealuri imediate ți-ai propus?

— Un ideal imediat ar fi acela de a-mi forma un ideal de viitor, iar un ideal de viitor — acela de a-mi forma un ideal imediat.

CARMEN DECEAN

Drumurile bursei

Mă aflam din întîmplare, într-o bună zi, pe coridorul lung și umbros ce găzduiește încăperea pe ușa căreia stă

scris cu litere mari SECRETARIAT FILOLOGIE. Încercam eu greu să-mi fac loc printre studentele (ici, colo cîte un student) care împinziseră coridorul, intrînd sau ieșînd din sala cu pricina. Am aflat numaidecît „secretul”. Studentele din anul I (boboacele) primeau pentru prima dată o bursă studențească.

A fost momentul în care mi-am propus articolul de față, pentru realizarea căruia am pornit să adun mărturisiri ale „fericiților bursieri”. Și cum ar spune un tovarăș „membru” în biroul ședinței de deschidere a unei sesiuni de lucrări științifice: „Tovarăși, e timpul să trecem la fapte”, tot așa și eu voi intra direct în subiect.

La întrebarea „ce înseamnă o bursă studențească pentru dumneavoastră?, în ce scopuri folosiți acești bani?”, am primit diverse răspunsuri, unele în glumă, altele în serios, toate încercînd să contureze termenul „bursă studențească”.

Eugen Durdun, anul V Electrotehnică, bursă republicană:

„N-am încercat niciodată și nici n-am intenția să țin o contabilitate a banilor. Nu-mi propun obiective mărețe legate de acești bani, care, în ceea mai mare parte, se duc pe cărți, filme, teatru, spectacole. Uneori merg la bere cu colegii.

Ioan Miha, anul V Electrotehnică, bursă republicană:

„Cumpăr lucruri de care am neapărată nevoie acum, în timpul studenției: cărți de specialitate și beletristică în special. Merg foarte des la film (mi place Gene Hackman, Toma Caragiu și Ovidiu Iuliu Moldovan) și la teatru. În timpul liber merg la bere, mai ales acum, cînd au avut loc festivitățile de încheiere ale facultății. Consider că acești bani trebuie utilizați în timpul studenției pentru a-ți ridica nivelul cultural și a te destinde.”

Ioan Silea, anul III Electrotehnică, bursă integrală I:

„Merg la film, la teatru, mîncîc în ghețată și prăjituri. Folosesc cei 100 de lei pe care îi primesc, exclusiv pentru a mă distra. Uneori ne strîngeam mai mulți colegi și jucăm fotbal pe pariu (unde fiecare om pune o bere).”

Nicolae Diniși, anul III Mecanică, bursă integrală II:

„Programez pe fiecare săptămînă suta de lei și merg cu băieții la „Bănaștea”. Am reușit să-i fac chiar o surpriză neveste-mi: din banii de bursă i-am făcut cadou o mașină de spălat «Alba-Lux».”

Contrar atribuțiilor unui reporter de a strînge informații și de a le prezenta cititorului într-o formă ulterioară rețușată, am făcut imprudența (fericită pentru unii, mai puțin pentru alții) de a transcrie fără nici o intervenție spusese interlocutorilor mei.

CARMEN DECEAN

Sesiunea vedere din subteran

Face parte din viața fiecărui student al Universității, înseamnă citeva clipe de desprindere din ritmul cursurilor și seminariilor cînd în jurul unei cești de cafea (prima în tocul cafelelor din Centrul Universitar) mai schimbi cîte o vorbă de spirit cu unul, altul, mai schimbi cîte o privire, cîte un zîmbet, în general cîte ceva. Se cheamă Bufetul Universității deși i s-ar putea spune „mica inimă subterană” sau „tribuna schimbului de idei” sau cam așa, o denumire care să cuprindă și celelalte dimensiuni, cele negaționomice, în general mai importante și care adună în jurul ionaltelor mese studențești și profesori deopotrivă.

În sesiune momentele de aglomerație ale pauzelor se șterg, lumea mișună fără orar așteptînd să intre la examen sau, dacă a ieșit, așteptînd să vadă ce a făcut cutare, ce mai zice ăla, ce mai e nou în fotbal, în modă, în lume, unii vin numai așa, să bea o cafea (cu care s-au obișnuit, parcă are un gust anume, inconfundabil) mai mîncîc un sandwich așteptînd Sportul (pe care chiar dacă nu reușesc să-l cumpere, măcar să-l citească), mai vezi și cîte unii care au absolvit acum un an, doi, au luat vacanța și dau o raită prin Universitate, coboară la subsol să vadă dacă „mai e aceeași atmosferă faină de pe vremea studenției mele”, să se întîlnească cu dascălii lor de aici, o scurtă cură de studenție parcă te înviează.

În orele acestea bufetul pare o viețate ciudată, cu zeci de capete, o viețate blindă și mare, consumatoare de cafea și răcoritoare (atunci cînd Fabrica nu uită să trimită o mașină cu sticle și aici). După ce viețata s-a mai liniștit, lumea a plecat, Bufetul e o formă foră fond, leg firele unei conversații cu cele două femei tinere care aproape anonime (dacă nu ar fi ecusonul) au grijă să facă șederea noastră în bufet cît mai plăcută, Mariana Leordean, cea de la ghișeu din stînga, responsabilă și Agripina Szorad, cea de la cafea. Conversația se înfiripă, ie știam de multă vreme amabilitatea, încerc să le smulg lucruri interesante, de pildă dacă există clienți cărora să le cunoască preferințele, ticurile, orele la care vin. „Aproape că îi cunosc pe toți de la „U”, în orice caz dacă vîd pe cineva îmi dau seama dacă este sau nu de aici, pe cei mai obișnuiți știu și cîte cafele servesc. De exemplu, marțea la ora unu vine unu mic de statură, cu ochelari, am uitat cum îl cheamă, e profesor. Cumpără o cafea. Un alt profesor vine zilnic și bea cinci cafele, cîte una în fiecare pauză. Tovarășă Cernicova cumpără cafea și sandwichiuri. În sesiune se bea multă cafea. Recordul îl au Fredi și Mircea care beau cîte 7-8 cafele”, zice „tanti” Getta de la cafea. Mariana Leordean ne face mici destăinuiri. „Cînd sînt studenții în sesiune parcă se schimbă. Nu numai că vin altfel îmbrăcați, la costum, dar sînt și mai utuci, cu capul în nori... Cunosc și eu clienți permanenți. Este unul gras, brunet, care cumpără zilnic un șnițel parizian, fără piine, fără muștar. E destul să-l vîd că și pregătesc marfa. Sînt unii care deși au terminat cu facultatea mai vin și ne caută. Chiar azi a venit de la Reșița un profesor de sport. L-am recunoscut imediat... În general studenții sînt foarte politicoși, ne salută și cînd ne întîlnim pe stradă. Primim aproape zilnic flori de la ei. Cred că le rup de prin curte, de aici dar gestu' contează”. Nu o să transcriu toată discuția aici, oricine se poate convinge de spusese lor. Faptul că la absolvire studenții trec cu Gaudemus-ul și pe la bufet grăiește de la sine despre relațiile cele mai bune ce se stabilesc între „membrii” bufetului și „conducere”.

Dincolo de dorința de a ridica pentru o clipă vălul anonimatului de pe activitatea din slujba studenției, articolul de față este o invitație la o cafea bună dar nu înainte de a vă aminti că oricît am fi de grăbiți legile omeniei și ale politetii nu încetează la subsol.

IOAN MORAR

1. CU ȘOSELE, CU MOMELE... — STRICT AUTENTIC! — „Să nu mai aud de asta!”, refuz glumeț, în limite academice „Noi avem treburi mai (sic!) esențiale, fetițo!” aruncat peste umăr de o blondă absolventă de filologie; I.L.: preambul intractabil, după care: „A, e pentru revistă... atunci scrie: de doi ani încoace lucrăm cu spor și dăruire, avem rezultate foarte bune, sintem mulțumiți... alte întrebări, hmm?; C.D. și S.C. sed lângă o fereastră și fumează nostalgic țigări cosmopolite. Frumusețe, zvelte, simpatice, numai zîmbet și gropițe în obraz. Și iarăși: „a, dacă e pentru revistă, scrie: sintem foarte mulțumiți...”

Miercuri, 3 iunie, 32 de grade la umbră, Timișoara

2. POFTIȚI LA UNIVERSITATE, SAU DESPRE TIPOLOGII. Ca pentru a curăța („la lămurii”) reaua amintire, întîlnesc pe maestrul nostru întru lucide povești despre rod și rădăcini, despre neclintire și vremelnici, profesorul **Vasile Crețu**. În sfîrșit, o mină mare și prietenească, în sfîrșit, puțină atenție răbdătoare, surizătoare, pentru zarva noastră cea de toate zilele. Între două etaje și două griji, vorbim despre Voltaire și Utopie — un gând „de vacanță” —, apoi trecem la „categoriile tipologice” ale lucrărilor de licență. Chestiunea e clară. De „masa” lucrărilor se desprind, precum apele de uscat, cele bine întemeiate, rezultat al unor mai vechi demersuri, îmbinînd fericit prospețimea privirii cu rigoarea metodologică. Celelalte sînt corecte, „cuminți”; adeseori autorul se rătăcește în mulțimea referințelor bibliografice alăturate fără discernămint. Cele două categorii disting totodată cercetarea autentică, pasionată, de sirguinta stearpă a școlarului bun la toate. S-ar cere, poate, o mai mare libertate în alegerea temelor, spre evitarea subiectelor prea circumscrise. Nu detaliul pînă la sufocare, ci desfășurarea originală, corelativă, curajoasă. Numai așa, lucrarea de licență va îneca să fie (avem în vedere procentul „inevitabil” azi) o „apăsare”... administrativă, devenind pe deplin ceea ce trebuie să fie: adevărată măsură de sine a autorului ei.

3. SPERANȚA NOASTRĂ... LA POLITEHNICA RĂSARE. Solicitundinea mult rîvnită s-a găsit la Facultatea de mecanică și într-o incursiune la Construcții. Cei de la filologie or fi dat-o oarecînd cu împrumut vecinilor și au uitat s-o ceară înapoi, mai știi?

Am găsit la Politehnică oameni sinceri, care nu fac din profesionalism o morgă, și nu confundă competența cu areala didactică ce interzice orice mod de comunicare. Iar dacă sînt niște oameni ocupați, te fac s-o simți prin reducerea la esență a supuselor, nu prin reducerea la ridicol. Am putut discuta despre arzătoare probleme de învățămînt, despre „magnibuz” și chiar despre limba franceză, cu prof. dr. doc. ing. **Aurel Nanu**, prof. dr. ing. **Vasile Hoancă**, Am mai întîlnit pe prof. dr. ing. **Francisc Gyulai**, ce proiectează centrale eoliene și căruia i se mai întîmplă să le spună, cu umor, „mori de vînt”, pur și simplu. Prof. dr. ing. **Gavril Creța** se ocupă în continuare de sănătatea turbinelor, însă are vreme să se-ngrijească și de plante verzi.

4. CE ESTE ȘI CE AR PUTEA FI PROIECTUL DE DIPLOMA — puncte de vedere — prof. dr. ing. **G. Creța**: în general, cred că e bine ca proiectul de diplomă să fie atît utilizare creatoare a posibilităților studenților, cît și un test de aptitudine inginerescă. Nu cred că ar fi bine să fie un test de rutină, care nu se îndepărtează prea mult de examenul de an. **C. Istrate, T.C.M.**: în mod paradoxal, susținerea proiectului devine uneori un examen mai puțin pretentios decît un examen banal din studenție... **C. Razga, M.H.**: Proiectul de diplomă e ceva ce trebuie făcut... îl faci mai mult pentru facultate... fie că-ți place sau nu. Prof. dr. doc. ing. **A. Nanu**: Proiectul de diplomă trebuie să utilizeze ansamblul de cunoștințe însușite de studenți pe timpul școlarizării. Aceste cunoștințe trebuie canalizate spre rezolvarea unor probleme ale economiei. Din acest motiv, începînd cu anul 4, le dăm studenților noștri cîte o temă care va fi finalizată în anul următor prin proiectul de diplomă. Deci studentul are la dispoziție practic 2 ani, cu program de 18 ore ACP pe săptămîină, în care să finalizeze lucrarea. Faptul că primește tema din anul 4 este stimulativ: cînd studentul știe că e vorba de diplomă, lucrează mai cu tragere de inimă. **Gr. Pitea, M.R.**: Din păcate, unele teme se dau prea frîziu. Practic, m-am apucat de diplomă în semestrul acesta. **M. Mănzat, T.C.M.**: Ar fi bine dacă din anul 4, la ACP, s-ar lucra efectiv pentru proiectul de diplomă. Dar în anul 4 dascălul parcă nu ne prea bagă în seamă... Iar acum, în anul 5, trei luni pentru proiect înseamnă foarte puțin. **M. Mănzat, T.C.M.**: Pe măsură ce lucrez la proiect, îl găsesc mai interesant... mi-ar fi plăcut să pot căuta pe îndelete soluțiile cele mai bune. Dacă predarea ar fi fost pentru la anul... **C. Razga, M.H.**: Înainte de predarea proiectului, ai un sentiment de coplesire, cînd te gîndești cîte ar mai fi de studiat... Uite, am 250 de pagini de text și schițe, vreo 10 planșe A1 cu desene și știu că încă nu e destul... Prof. dr. doc. ing. **A. Nanu**: În cazul găsirii unor soluții bune de către studenți — se întîmplă la studenții frunțași —, introducem acel proiect în tematica noastră de cercetare. Proiectul devine o temă mai mare, pe care studenții o cercetează alături de profesori. Precizez, însă, că acesta nu e caz general. **M. Mănzat, T.C.M.**: Ponderea pe care o are acum proiectul de diplomă în media finală e dezavantajoasă. Nu sînt pus să dau soluții, să găsească soluții persoanele autorizate, astfel ca nota de la examenul de stat să nu fie condiționată de notele anterioare. **A. Ogorean, T.C.M.**: Mecanica din Timișoara e renumită pentru notele mici... Dar n-am de gînd să mă plîng de asta. Am venit la Timișoara cunoscînd exigențele. Lucru-

rile devin însă neplăcute la repartiție, cînd cei de la Cluj sau Galați, de exemplu, vin cu niște note fantastice și prind cele mai bune posturi. O soluție pertinentă a fost propusă de profesorul Dodon: e mai echitabil ca repartiția să respecte ordinea de clasificare a fiecărui centru universitar (adică locul 3 de la Timișoara să fie echivalent cu locul 3 de la Iași sau Galați), decît ordinea strictă a mediilor pe țară. Prof. dr. ing. **G. Creța**: Ar trebui să apară pe diplomă o diferență de notare mai concretă decît este acum. Media de pe diplomă e pînă la urmă nivelatoare, fapt deloc stimulativ pentru studenți. Poate ar fi bine să se revină la sistemul mediei fracționare, sau să se găsească criterii mai clare de stabilire a mediilor finale.

5. GUSTUL DULCE-ACRIȘOR AL NOUȚĂȚII. **A.M. Razga-Petcov, M.H.**: Proiectele obișnuite prezintă avantajul că se bazează pe un mod de calcul pus la punct, verificat prin proiecte anterioare, așa că esența lucrării merge pe o linie stabilită, clară dinainte. Studenții nu fac decît să aplice o metodă de calcul, fiind siguri că ajung la rezultat. Din acest punct de vedere, un proiect nou nu e întotdeauna satisfăcător. **C. Razga, M.H.**: e foarte interesant să faci un proiect nou. Dar apar o serie de dificultăți pînă-

ZICERI ȘI CONTRAZICERI SAU CEI 11 DE LA POLITEHNICĂ

duc la capăt, altele decît în cazul unui proiect obișnuit, și, pe de altă parte, există o anumită nesiguranță: abia de-acum încolo urmează să verificăm practic rezultatele obținute prin calcul. Prof. dr. ing. **Fr. Gyulai**: Lucrările de diplomă în domeniul eolian prezintă un prim sondaj pentru un vast program de cercetare. În etapa aceasta, învățăm, de fapt, împreună cu studenții noștri. **I. Țugui, M.R.**: În cadrul proiectelor pe o temă mai veche abia 1/4 din total reprezintă contribuția nouă a studentului. **Gr. Pitea, M.R.**: Succesul unui proiect nou depinde și de felul cum înțelege acea temă cel care te ascultă. Altul va fi sentimentul celui care a făcut el însuși calculele. Prof. dr. doc. ing. **A. Nanu**: Cam 60 la sută din proiectele de diplomă de la catedra de tehnologie mecanică sînt noutăți, restul fiind lucrări de rutină. La problemele mari și noi, 60 la sută din studenți se descurcă destul de bine, dar cu o muncă suplimentară, iar 40 la sută se bazează numai pe ceea ce au din școală, valoarea proiectelor lor fiind însă mai scăzută. Se constată că: 1) studenții în general nu știu să proiecteze, prin urmare formarea lor la proiectare ar trebui regîndită; 2) pregătirea de ansamblu a studenților nu e destul de generală. Lucrînd la ACP numai la o problemă, studenții dobîndesc cunoștințe dintr-un domeniu mai îngust. Un compromis între actuala și fosta formă de organizare a activității de proiectare ar fi superior fiecareia dintre ele. Ca să faci ceva, trebuie mai întîi să înveți. Prof. dr. ing. **G. Creța**: Aș zice că pregătirea anterioară a studenților corespunde cerințelor proiectului de diplomă. Un student care și-a văzut de treabă în toți anii de studiu, nu prezintă carențe. Cît despre ceilalți studenți, nu e vorba de carențe ale programului de instruire... În general, acord studenților foarte mare libertate în tratarea temei (firește, în limitele enunțului). Nu intervin decît dacă solicită sprijin... și în chestiunile de detaliu, dacă este cazul. **A. Ogorean, T.C.M.**: Uneori se insistă atît de mult pe detalii, încît se pierd din vedere problemele mari.

6. POLUL CREATIVITĂȚII, POLUL MEDIOCRITĂȚII ȘI POLUL MAGNETIC. Prof. dr. doc. ing. **A. Nanu**: După criteriul capacității de a rezolva anumite probleme, studenții sînt și ei — ca toți oamenii — de trei categorii: foarte buni, buni și satisfăcători. Studenții își aleg temele de proiect dintre cele afișate. Conținutul temelor e fixat de noi, în funcție de capacitatea studenților. Fiind vorba de prelucrări mecanice speciale, se înscriu în general studenți mai buni. Un student dotat se adaptează mai ușor cerințelor. Iată un avantaj — subiectiv — pentru noi. De altfel, am constatat că nu poți da unui

student mediocre o temă de virf. Dacă în anul 4 studentul dovedește că nu se poate încadra, îi schimbăm tema. În general, temele cu greutate specifică mai mare sînt luate de studenții foarte buni. Prof. dr. ing. **Fr. Gyulai**: Pentru că m-ai întrebat de situația studenților mediocri, precizez că diploma nu trebuie să fie o activitate „de elită”. Ea reprezintă o etapă firească în activitatea inginerescă, în care fiecare își poate găsi un loc, conform calităților și inclinațiilor sale. Prof. dr. ing. **G. Creța**: O unitate de măsură a rezultatelor studenților a fost ultima sesiune de comunicări științifice. Valoarea reală a majorității lucrărilor ne-a pus în dificultate cînd a trebuit să facem „sortarea” lor strictă. Prof. dr. ing. **V. Hoancă**: Proiectele de diplomă se stabilesc diferențiat, ținîndu-se seama de nivelul pregătirii anterioare. Se mai întîmpină dificultăți datorită neritmicității pregătirii studenților. De aceea, ei sînt nevoiți, în perioada de redactare, să aprofundeze cunoștințe sau să consulte cadrele didactice cu care au studiat unele discipline.

7. CAVALERI SOLITARI, SAU INVINCIBILA ARMADA? Proiect individual, sau colectiv? Prof. dr. doc. **A. Nanu**: În principiu, dăm proiecte pe două direcții: construcție de mașini și tehnologii de prelucrare. La proiectele de construcție de mașini asociem 2-3 studenți. Există cazuri cînd asociem studenți de la Mecanică și Electrotehnică pentru problemele mai complexe. **C. Razga, M.H.**: Proiectele comune sînt utile în cazul în care cei care colaborează se înțeleg bine, au nivele apropiate de pregătire și interes... În aceste condiții ei pot realiza mai mult decît dacă ar lucra singuri. **Georges Moussa, T.C.M.**: Proiectul colectiv prezintă atît avantaje, cît și dezavantaje. Avantajul e că studenții schimbă păreri, fiecare își folosește cunoștințele. Un dezavantaj... am cunoscut chiar eu: am făcut proiectul de execuție cu niște studenți de anul 4, în orele lor de ACP. Fiind numai în anul 4, ei au dovedit mai degrabă dezinteres... **C. Istrate, T.C.M.**: În ce mă privește, lucrez la un proiect colectiv și consider că această formulă contribuie la pregătirea noastră pentru ce urmează. După repartiție, o să depindem în multe privințe de cei cu care o să lucrăm. Așa că trebuie să știi să te pui în acord cu ei. **M. Mănzat, T.C.M.**: La proiectele colective înveți fie să tragi pentru altul, fie să tragi chiulul. As a, bine-nțeles, cînd colectivul e dezbinat. **A.M. Razga-Petcov, M.H.**: La proiectele mari, cu mare grad de noutate, nu poți lucra singur.

8. TEME, DECI PREOCUPARI. Pentru acești oameni gravii ai raționalității victorioase, problemele energetice, devenite atît de sîcîtoare pe tot mapamondul, generează idei noi, emulații adevărate, soluții nonconformiste, dar sub semnul profesionalismului, proiecte de amplă respirație, dar pe deplin realizabile. Pentru acești oameni sînt la fel de importante nevoia anonimă de confort, cît și criza de energie, siguranța caselor noastre, cît și metehnele reactoarelor nucleare. În lupta lor cu morile de vînt nu se mai afă nici urmă din zădărnicia (sublimă, ce e drept) a bătațiilor singuraticului cavaler din La Mancha. Prof. dr. ing. **Fr. Gyulai**: „Ne ocupăm în prezent de un sistem eolian industrializabil, nu eolian-jucărie. Centralele eoliene se pot instala oriunde. În Anglia se vor construi centrale în baterii „implantate” în mare, americanii vor acoperi 10 la sută din necesarul lor energetic prin centralele eoliene. De primă importanță pentru noi, în următorii 5 ani, este dobîndirea unei experiențe de construcție care să ne permită să trecem la definitivarea raționamentului energetic. Vom lucra cu puteri pînă la 1 MW. În proiectul propus CNST vor fi implicate 80 de cadre didactice de la catedrele de mașini hidraulice, organe de mașini, automată, organizare, energetică, mecanică și rezistență. Prof. dr. ing. **G. Creța**: „În ultimii ani, proiectele abordează probleme de maximă noutate pentru industria aplicativă. Cîteva exemple semnificative: turbine detentoare pentru producerea frigului; utilizarea energiei geotermice; turbină de recuperare pentru gaze de furnal — nerealizată pînă acum în țara noastră și nici importată. Cîteva teme de proiecte colective, care merg în paralel cu preocupările catedrei: separatoare de umiditate și etanșări speciale, ambele pentru domeniul nuclear”. Prof. dr. ing. **V. Hoancă**: „Unele teme sînt noutăți pe plan național. De exemplu: vehicule neconvenționale cu motoare liniare — în cadrul căreia s-a studiat îndeosebi construirea unui vehicul pe pernă magnetică, MAG-NIBUZ, proiect colectiv la care au lucrat studenții de la MR, MH, Electrotehnică și Construcții. În același domeniu, unele proiecte s-au ocupat de transportul minier cu motoare liniare”.

9. ORA CONCLUZIILOR e ca ora de dirigenție: continuă în ora de aritmetică, în ora de caligrafie... ba chiar și-n pauză. Să ne limităm atunci la cîteva întrebări-concluzie: cum va fi cu pregătirea teoretică generală? Dar cu proiectarea? Reproducem și întrebarea lui Milenco Mănzat, cu tot respectul pentru durerile personale: „de ce nu se revine la „grafica” finale în jumătăți de puncte acordate studenților-sportivi?” Bine-nțeles, dacă toți sportivii ar fi ca Milenco — precizarea îi aparține lui Adrian Ogorean, care are aerul ca știe ce spune. Nu știm ce spun și nici ce aer au (eventual aere) cei care se așteptau să afle noutăți despre... fotbal, sub titlul „...11 de la Politehnică”.

La o întrebare „nesemnată”, răspundem de pe acum: nu a putut participa la discuție întreaga echipă de absolvenți de la Politehnică, din motive... tehnice.

De răspuns la celelalte întrebări — TEMA PENTRU ACASA.

Sondaj de opinie realizat de
ANDREEA GHEORGHIU

Noutăți tipografice

Unul din principalele instrumente de lucru ale studenților îl constituie cursurile litografice. Pentru a afla ce preocupări există în acest sens am făcut o vizită la Institutul de medicină și la centrul de multiplicat de pe lângă Electrotehnică.

Tovarășul doctor Mihăescu a avut amabilitatea să ne ofere câteva date.

„Potrivit unor indicații s-a hotărât ca la disciplinele la care predau mai multe cadre să se realizeze cursuri unice, rod al muncii colective a cadrelor respective. În prezent se lucrează la cursul de medicină generală și la cel de fiziologie.”

Pentru viitor este programată reeditarea și readaptarea unor îndreptări de lucrări practice și cursuri pentru anul întâi. Printre acestea: „Lucrări practice de biochimie”, „Lucrări practice de biofizică”, „Curs de anatomie”, „Lucrări practice de anatomie”, „Curs de dermatologie”, „Curs de psihiatrie”.

Posibilitățile tipografice fiind de 16 titluri anual aceste cursuri acoperă activitatea până la sfârșitul anului, respectându-se paginația (6 pagini pe oră de curs), incluzând și iconografia.

În vederea acoperirii necesarului de cursuri se realizează un tiraj de 1000 de exemplare pentru medicină generală și de 300 pentru pediatrie și stomatologie. Din aceste a se reține la bibliotecă câte un exemplar pentru doi studenți.

La Electrotehnică activitatea este de asemenea intensă. Tovarășul Avram Șirli ne-a spus: „Se află în lucru 6 titluri: „Mecanisme, elemente mecanică fină”, „Stații pompare” (volumul 2), „Tehnologia fabricației mașinilor” (pentru secția de subingineri Reșița), „Rezistența statistică a construcțiilor”, „Geologie, geochimie și fundații”, „Economie politică.” În următoarele trei săptămâni se vor adăuga alte 7 titluri. În perioada de vară, până în august, este programată apariția a încă 20 de cursuri și îndrumătoare pentru lucrări de laborator. Tirajul variază între 150 și 2000 exemplare. În ceea ce privește reeditarea unor cursuri, acest lucru se întâmplă rar din cauza schimbărilor care intervin în cuprinsul materiei.”

SANDA POGANA

Dela serviciile sociale

În legătură cu programul de reparații și întreținere a căminelor și cantinelor, tovarășul Mihail Boșneag șeful Serviciului Social de la Universitate, ne prezintă planificarea pe perioada de vară. Lucrările ce se vor efectua vor consta în zugrăviri, vopsitorii la cămin și cantină, instalații sanitare la Căminul 3 prin terți pe următoarele perioade: — Căminul 3: 15 iulie—10 august a. c.; căminul 6: 10 septembrie—20 septembrie a. c.; căminul 16: 15 iulie—10 august a. c.; căminul 12: 15 iulie—15 septembrie a. c.; căminul 13: 1 august—20 august a. c.; căminul 17: 20 august—10 septembrie a. c.; Cantina: 15 august—10 septembrie a. c.; garsoniere G 4: 15 iulie—15 septembrie a. c. Tuturor căminelor li se pregătește o condiționare a grupurilor sanitare. La căminul 3 (care se pare, prezintă o problemă aparte) va avea loc zugrăvirea totală plus reparații la acoperiș. În aceeași situație se află și cantina. Toate aceste lucrări se vor face pe bază de cereri și în funcție de fonduri.

Tovarășul Gheorghe Ciucă, șeful Serviciului Social al Institutului Politehnic, ne informează că vor avea loc reparații capi-

tale (la acoperișuri) la căminele 1, 2 și la Cantina 1 și reparații parțiale la căminele 22, 21, 8, 14, 9, zugrăvire completă la căminele 1, 2, 4 și o igienizare completă a grupurilor sanitare la toate căminele. O problemă specială o pun Cantinele 1, 2 și 4, unde vor avea loc lucrări principale de îmbunătățire a condițiilor. Astfel, la Cantina 1 amintim: revizuirea totală a fațadei, terminarea conservelor de iarnă; la Cantina 4, amenajarea unei camere de viscerat pește, separarea laboratorului de cofetărie, mărirea spațiului de colectare a rezidurilor și montarea unei vitrine frigorifice; la Cantina 2 se vor efectua lucrări în scopul mării spațiului pentru garderobă și depozitul „frigo”

CARMEN DECEAN

Cercetări studentești în seismologie

— Ce ne puteți spune, tovarășe conf. dr. ing. Iosif Deutsch, despre contribuția studenților timșoreni în domeniul seismologiei?

— În cadrul activității A.C.P., anul IV B, C.C.I.A., un grup de 15 studenți s-au ocupat cu problemele de cercetare cu caracter aplicativ referitoare la studiul ductilității elementelor de beton armat de secțiune în T pentru halele industriale cu parter, solicitate la încălziri alternante de tip seism.

— Puteți să precizați importanța acestei activități, precum și aportul practic al studenților la realizarea ei?

— Lucrarea este de importanță națională, integrată în cadrul I.C.C.P.D.C. și a fost efectuată pe bază de contract. Studenții au executat elementele experimentale, au făcut calculele necesare, au încercat elementele și au interpretat rezultatele. Pe baza studiului teoretic și a experimentelor efectuate de studenți se vor întocmi Recomandări de executare și folosire a acestor elemente pe baza cărora se va asigura o proiectare economică a stâlpiilor de hale industriale în condiții de durabilitate corespunzătoare.

Studenții s-au integrat astfel într-o activitate de interes național privind îmbunătățirea prescripțiilor de calcul la seism și au putut învăța modul de desfășurare a unor cercetări complexe, începând cu studiul teoretic, elaborarea programului experimental, prelucrarea datelor și până la elaborarea programului final.

— Enumerați, vă rog, citiva studenți care s-au remarcat în cadrul acestor lucrări!

— Dintre studenții care au avut o contribuție substanțială îi amintim pe: Buzatu Constantin, Pap Iuliu Avram Cornelia, Fișean Ioan, Nistor Mirela, toți din anul al IV-lea B C.C.I.A.

— Practic ce finalitate au avut aceste cercetări?

— Pe baza acestor cercetări se va elabora revizuirea actuală a prescripțiilor de calcul, iar noile prescripții se vor aplica la nivelul întregii țări.

CORNEL BOGDAN

Acupunctura sau... un ac de cojocul fiecăruia

Cabinetul medical al Universității este unicul cabinet studentesc din țară unde se practică acupunctura. Tovarășul doctor Ioan Ometa ne primește cu vădită satisfacție în noua încăpere „cucerită” în spațiul căminului 6 C, unde se va instala adevăratul cabinet de acupunctură.

— Tovarășe Ioan Ometa, de când se practică acupunctura?

— Data de naștere „oficială” a acestei metode terapeutice chinezești a fost plasată în urmă cu circa 5000 de ani, dar descoperirile arheologice se pare că indică o practică mult mai veche. La noi, prima lucrare de acupunctură a apărut în 1934 și aparține medicului N.N. Gheorghiu, cel care a și practicat-o primul la noi. Mai recent, Ministerul Sănătății, luând în considerare avantajele metodei, a hotărât organizarea unor cursuri de inițiere în acupunctură. Astfel, începând de anul trecut, s-au organizat două cursuri de câte o lună, fiecare curs cuprinzând, în medie, 20 de cursanți.

— Ce v-a atras pe dv. spre acupunctură?

— Am „cochetat” cu ea încă de prin 1968-69 și am practicat-o sporadic, din lipsă de mijloace. Ceea ce am apreciat în mod deosebit în acupunctură este trănicia acestei metode de-a lungul secolelor și milențiilor, datorată lipsei totale de efecte secundare în practicarea ei. Făcând un paralelism între terapia medicamentoasă și acupunctură se poate spune că nu există medicament a cărui administrare să nu determine și efecte nedorite asupra organismului uman, pe când acupunctura este un mijloc terapeutic care ori face un bine organismului ori nu face nici un rău...

— Deci, mai sînt rezerve... Nici acupunctura nu este panaceul universal...

— În medicină nu se poate absolutiza. Dar avînd în vedere numărul imens de medicamente de pe piață și numărul tot mai mare de reacții adverse care sînt citate, ridicarea pe o altă treaptă a practicii medicale chinezești și autohtone se impune cu necesitate.

— Vă referiți aici la fitoterapie, la medicina populară?

— Da, la ora actuală fitoterapia — terapia cu plante medicinale — începe să crească în importanță atât prin eficiența demonstrată de practica populară cit și datorită faptului că în medie 30 la sută din substanțele medicamentoase se extrag din plantele medicinale care oferă modele pentru preparatele sintetice — de exemplu: „după modelul cocainei s-a sintetizat novocaina.

— Care este raportul între aceste metode terapeutice?

— Acupunctura și fitoterapia sînt 2 metode care se completează, iar în cazul unor afecțiuni în care cele două metode sînt incapabile de o rezultat satisfăcător, se apelează la medicina medicamentoasă. Nu trebuie să fim însă extremiști în utilizarea uneia sau alteia dintre aceste metode și de aceea trebuie cunoscute limitele de acțiune ale acupuncturii și fitoterapiei și evitată persistarea în aplicarea acestor metode în maladii în care nu își vădesc eficacitatea.

— Să ne reîntoarcem la acupunctură. Ce alte avantaje mai prezintă metoda?

— Pe lângă aspectul ei mijlociu trebuie menționat și aspectul economic. Sînt multe maladii în care terapia medicamentoasă e destul de costisitoare pe cînd cîteva ședințe de acupunctură pot să aducă un mare beneficiu bolnavului fără să-l coste nimic. Pe de altă parte, celelalte modalități terapeutice dau o vindecare vremelnică, pe cînd acupunctura se dovedește salutară într-o serie de maladii în care nici un fel de medicament nu dă efectul dorit. În cazul nevralgiei trigeminale, de pildă, numai două ace... Sau, în cazul migrenet, medicația are doar un caracter paleativ — temporar — pe cînd acupunctura dă rezultate excelente și de lungă durată.

— În ce maladii se dovedește eficace acupunctura?

— În cazul lumbago-ului, lombosciaticii. Dă rezultate deosebite și în cazul diverselor pareze, cefaleelor, bronșitei cronice, astmului, hepatitei cronice, dischineziei biliare, rezultate excelente în entorse și în toate tipurile de reumatism. Se știe, de pildă, că întreaga medicație antireumatismală e hepatotoxică și generatoare de grave tulburări gastro-duodenale, pînă la perforări. În cazul unui bolnav de ulcer și lumbago un tratament medicamentos este, deci, total contraindicat.

— Ce puteți să ne spuneți referitor la baza materială necesară aplicării acestei proceduri terapeutice?

— La început nu prea exista aparatură. Acum avem însă aparate de detecție a punctelor și de stimulare a lor. Personal, lucrez cu un aparat de concepție proprie, conținînd un sector de detecție, termoterapie și electroterapie.

— Să ne referim puțin și la „beneficiarii” tratamentului. Care este reacția lor?

— Unii vin să-l solicite, alții îi privesc cu reticență. Momentan am în tratament 6-8 pacienți pe zi, din cauza lipsei de timp. Odată cu amenajarea noului cabinet, sperăm să putem asigura tratamentul acupunctural tuturor solicitanților, chiar și celor de la alte facultăți.

— Vă mulțumim pentru informațiile pe care ni le-ați oferit și vă dorim cit mai multe cazuri rezolvate.

Interviu realizat de LUCIA STOICA

Cînd vine vremea amintirilor...

În aceste prime zile de vară ce aduc cu ele ultimele zile de școală, am încercat să aflăm cîteva din gândurile absolvenților clasei a XII-a B, de la liceul de Informatică.

Am constatat cu bucurie că majoritatea au rămas credincioși drumului ales atunci cînd s-au îndreptat spre acest liceu, dovedind seriozitate și grijă pentru plămădirea viitorului.

— De ce v-ați îndreptat spre informatică?

— Pentru că îmi plac calculatoarele. În urma cunoștințelor acumulate în timpul liceului mi-am dat seama că munca la calculatoare e ceva foarte interesant și atrăgător. În plus, datorită progreselor științei și tehnicii, este un domeniu în care apare mereu cîte ceva nou, ceea ce te ferește de plafonare (Voicu Angela).

— Pentru realizarea acestui proiect un prim pas este examenul de admitere. Ce înseamnă el pentru voi?

— Un obstacol destul de greu de trecut în care, pe lângă buna pregătire contează și norocul. (Geng Robert).

— Admiterea este un examen crucial, mai ales pentru băieți, pe care îi așteaptă armata. Dacă nu reușesc la prima încercare, au șanse puține de a mai reuși vreodată. (Schäffer Rainer).

— Admiterea înseamnă pentru mine ceea ce reprezintă pentru alpinist muntele, sau poate un joc de cărți, de care depinde soarta ta: trebuie să știi să joci foarte bine, dar asta nu e întotdeauna de-ajuns, trebuie să mai ai și noroc.

— Un proverb spune: „Norocul e după eum și-l face omul”. Ce ați făcut voi pentru „norocul” vostru?

— Am învățat zilnic, cîteodată mai puțin, altădată mai mult. Am parcurs toate manualele de matematică, culegeri, am făcut o parte din subiectele care au fost date la examenele de admitere în anii trecuți. Duminică am participat la cursurile de pregătire organizate la Universitate. (Dochian Adina).

Într-adevăr, norocul Adinei pare să aibă o bază solidă care a solicitat multe renunțări și sacrificii. M-au surprins, însă, răspunsurile la întrebarea „Cum rămîne cu distracțiile”?

— M-am distrat la fel de bine ca și în ceilalți ani de liceu. (Geng Robert).

— De minune. Am văzut aproape toate filmele, am făcut excursii, am dansat. (Voicu Angela).

— Bănuiesc că fiecare dintre voi și-a format o imagine mai mult sau mai puțin exactă despre viața care îl va aștepta de acum înainte. Ce așteptați de la studenție?

— Zile frumoase, vesele și totodată un pas înainte în vîrtejul vieții. (Voicu Angela).

— Prelungirea anilor de liceu, dar cu un plus de muncă și maturitate. (Geng Robert).

— La fiecare sfîrșit (de etapă), gîndurile oamenilor se întorc la timpuri trecute, fac bilanșuri, scotocesc printre amintiri. Cu ce gînduri părăsești liceul?

— Singurul gînd pe care îl am este să trec cu succes admiterea. (Schäffer Rainer).

— Gîndurile mele s-au transformat într-o întrebare ce mă urmărește tot mai des: De ce la sfîrșit ne dăm seama că putem fi un colectiv unit și plăcut și de ce nu ne-am gîndit la acest lucru pînă acum? (Voicu Angela).

— Poate pentru că omul își dă seama de valoarea unui lucru abia după ce nu-l mai are. Voi însă păstrați amintirile!

Nu-mi rămîne decît să vă urez, ca peste patru, cinci, sau șase ani să le adăugați altele la fel de frumoase din viața de student.

ALEXANDRA POGANA

Povestea berzei și a știucii...

De cîtiva vreme, berzele lumii nu mai poposesc la întimplare prin copaci, pe cîmpuri, pe casele oamenilor. S-au învățat, și este și firesc să fie așa, să-și odihnească zborul deasupra unor clădiri mari, frumoase, spațioase și curate, cu oameni în alb și cu multe flori. Căci zborul început în acel tărîm ciudat din care vin pe lume toți copiii se sfîrșește, de fiecare dată la Maternitate. Și dacă, după puțin timp, toți copiii își dau seama de rostul berzelor din lume, curiozitatea vîrstei lor le este stîrnită de apariția în universul copilăriei a unor „copii” mai mici pe care poți să-i dai de pămînt, să-i bagi în gură și să-i muști fără să zică nimic, pe care poți să-i ții nemîncați, poți să-i așezi oriunde că nu vor zice nici „pîs”, copii cu fundițe și pantalonași colorați, cu fețe galbene, roșii sau de alte culori. Alături de „copiii” fără pretenții și dureri, apar ursuleți, peștișori, iepurași, pisicuțe, ce mai, o adevărată grădiniță zoologică pentru fiecare copilărie, la dimensiunile miniaturale ale acestui univers mirific. Și atunci, berzele existente și la scara zoologiei de cauciuc, recîștigă teren și copiii, edificați asupra rostului berzelor în lume, încep întrebările despre această lume negrătoare din jurul lor, despre geneza și rostul ei.

Copil fiind, mă întrebam și eu, ca toți cei de vîrsta mea, dacă aceste „păpuși” (cum le place părinților să numească aceste ființe ale copilăriei noastre) vin din acele locuri de unde vin și berzele.

Răspunsul l-am aflat, însă, mult mai tîrziu cînd, urmărind „zborul” berzelor am poposit, fără să vreau, în atelierul de creație al Întreprinderii „Arădeanca”, condus de Constantin Știucă.

Cele văzute m-au lămurit pe deplin. Am înțeles că înainte de a lua zborul berzelor, păpușile sînt supuse unui lung proces tehnologic care începe în atelierul de proiectare, pe planșetele creatorilor, a căror inspirație vine uneori doar mergînd prin grădinițele de copii și testînd cu diverse desene sau fotografii, reacțiile celor mici. Apoi, modelul de ipsos, făcut după chipul și asemănarea păpușii dorite, figurina din ceară depunerea deasupra a cuprului, forma de cupru al cărei interior urmărește aspectul exterior al noii păpuși, turnarea rotațională a masei plastice dintr-un PVC de cea mai bună calitate, fără incluziuni care ar influența culoarea și flexibilitatea, sînt etape distincte în drumul spre obiectul final care va aduce cu el un nou prilej de bucurie pentru copii. Mi-am dat seama că problemele acestui atelier al fanteziei în care lucrează Valeriu Moise, Ioan Kardos, Mihael Kaczho-van, Mariana Ioaneș, Viorica Hedeșan și Francisc Kiss, nu se opresc aici. Urmează îmbrăcarea „obiectului”, „botezarea” lui (treabă de loc simplă la 178 de sortimente de păpuși și figurine), omologarea. O omologare făcută, paradoxal (nu?!), de oameni mari care nu au reușit să rezolve încă marea dilemă a creatorilor de păpuși: acestea trebuie să se asemene cu realitatea sau să atragă copilul. Cum din această dilemă nu se poate ieși decît prin avizul direct al copiilor, creatorii organizează expoziții la care sînt invitați copiii de diferite vîrste. Reacția lor însă, de multe ori, nu coincide cu cea a comisiei de avizare.

Cînd însă păpușile au trecut și acest control, ele pătrund în universul copilăriei, dîndu-i farmec și veselie. Abia atunci, făturișii păpușilor prind a zîmbi fericiți și această lume minunată făcută doar pentru copii (o lume a cărei „populație” crește an de an cu 4,6 milioane de păpuși și figurine, cuprinse între 7 și 74 de centimetri) le justifică efortul; dragostea pentru muncă crește exponențial cu zîmbetul de pe fața copiilor. Un zîmbet mereu același, fie că apare pe fața copilului din Anglia, Orientul Apropiat sau din alte țări spre care zboară berzele ce „decolează” de la „Arădeanca”.

...De cînd eram mic copil, asemenea altora de vîrsta mea, mă fascina zborul berzelor. Căci niciodată nu înțelegeam în ce își poartă ele prețiosul „transport”...

GHEORGHE CRISAN

Basmul, ca mod de viață, de luni pînă sîmbătă — program prelungit —

„Noi sîntem ca-n poveste, nu de poveste!” (Lucia Sabău, directoarea Grădiniței de pe lângă Complexul de sere Arad)

La casa cu 180 de copii, interdicția de intrare merge de la strict la pur și simplu: Interzis accesul autovehiculelor!; „Program săptămînal — Intrare strict interzisă!”; „Atențiune! Inchideți ușa! Animale libere!”; „Interzis accesul persoanelor străine — Carantină!”. Totuși, am trecut vii și nevătămăți de aceste strașnice avertismente (cu prețul a cite șiretlicuri și năzdrăvăni, spune povestea) și... n-am dat de oarece întîlnire de gradul III, ci de o nouă „probă”: neîncrederea politicoasă a directoarei Lucia Sabău: „Ați fost greșit informați!” — grăi aceasta de după roșia continuă a serbării în pregătire. Acum, după cele văzute, repetăm (fără pic de „demagogie”) afirmația noastră de început: „Aveți cea mai grozavă grădiniță din țară!”. Și nu ne-am supărat, fiindcă am înțeles că inscripțiile amenințătoare păzeau acest Tărîm al Fericii Posibile de niște „ăia”, de răii cartierului, cu buzunarele doidora de pîrtețele ascuțite și cu gîndul numai la stricăciuni... Din cauza lor, vai, Albă ca Zăpada și cei 7 pitici (de faianță) au nevoie de reparații capitale!

„S-or face și ele, în absența stăpînilor. Peste cîteva zile, noi și-așa piecăm, pe trei luni, cu arme și bagaje, la Barasea, la castel. Zău, e-un castel de-adevărat, cu optzeci de trepte!... Da' la sălbăticiuni v-ați uitat? Ce-ați rămas locului, la trenulețul pentru Toate Direcțiile? Lasă, fotografiisuvener, cu cerb, cu locomotivă, cu păun sau copil, se pot face oricînd! Mai bine, cunoașteți-ne prietenii: cerbul lopătar cu coarne velurate (în creștere, adică) și a sa ciută: ratele, gănușele, pănuța — acum foarte ocupate: doar își ciocesc ouăle. Vom vedea cu ochii noștri, curînd cum ies puii din găoace, cum își scutură puful umed și zburliț, cum se elatină caraghios, pe picioarele rășchirate. „O țîrică de educație materialist-dialectică”, vă spune Directoarea noastră. Avem și hulubar cu geamuri colorate, cocoțat pe picioarele în țarcul lui, păunul e cam morocănos, acum, la ora siestei. Nu vrea să se-nfoaie, și pace! Cocoșii americani, infipți și belicoși, colocatarii săi, tupăie surescîtați pe lângă îngrăditura de sîrmă verde (-natur). Yancheii ăștia se dau în spectacol de fiecare dată cînd avem musafiri!... Pînă la anul — poate mai veniți — ne facem și heleşteu cu lebede (trimise special, de la Timișoara!).

Și tuturor acestor minunății noi le purtăm grija, între două jocuri în soare și nestingherire. Pentru că, aflat, sîntem niște copii sănătoși, nu creștem „în seră”, n-avem probleme de... transport și nici somnul în deficit. Gata, s-a terminat cu hărțuiala! Aici n-o să vedeți copii sîcîiți, isterizați, treziți în fiecare dimineață la cinci și jumătate, tîrîți, dormind de-a-n picioarele, spre grădiniță, înghesuți în tramvaie, purtați peste tot, la coadă, la coafor, în vizite plicticoase, tropînd mărunț în ghețe cu talpa tare, prea mari (să-ți fie bune și la toamnă), în urma părinților prea grăbiți, mereu prea grăbiți: puști smîrcînd, cu gura plină de zaharicate „compensatoare”, nebăgați în seamă, sau cîrpiți pedagogic. Aici nu se află copii cu plăcerile drămuite crud:

„ți-ajunge cît ai stat în parc, mai joacă-te și spatele blocului, dar nu care cumva să te prind că spargi vreun geam, sau că te sui în piersicui vecinului!”.

Noi avem împărăția noastră, mare cît un hipodrom, cu pașiste și clăi de fin, cu necuvîntătoare înaripate, sau copitate. Ne ghiftuim de somn și de bucate alese. Cînd e vreme bună, ca azi, ne scaldăm în bazinul cu apă încălzită. Împărțim în șase „clase” — fiecare cu blazonul ei colorat, sîntem prințșori de nu-mă-uita (grupa mică A, zisă și albastră... „les Bleus”), baroni von portocală, cavaleri din Mac, prințese panseluțe, împărați-din-Spic, haiduci-trifoți.

La ceasurile 7 și jumătate, cei mai încercați dintre noi sar direct în papuci și-n miez de poveste. Cei mici, în urmă cu o jumătate de oră și o jumătate de vîrstă, cată să ne-ajungă. Pentru că nu ne-a venit încă vremea cititului, aflăm itinerariile de peste săptămîna din orarul cu imagini. Meritele noastre se măsoară nu în cifre, ci-n buline pestrițe. Și, fiindcă nimeni nu e desăvîrșit în lumea asta (chiar de poveste), există și buline-de-pe-deapsă. Așadar, frunțași, mai rar circotași, fără oboască și plictis, purcedem la gospodărirea fericii noastre, prefăcînd neobișnuitul în deprindere, și cotidianul în eveniment.

Nu ne dăm în lături de la bătaia cu Neștiutul (anotimpurile nu mai au taine pentru noi, le-am învățat pe toate!), nu ne temem de luptele de hărțuială cu păstăile de mazăre și „împieliații” cartofi (cînd facem „de gardă” la bucătărie...). Tot așa, în spălătoarele nichelate, vă putem demonstra oricînd, fără zberete și „drame”, caldă noastră familiaritate cu apa și săpunul... Ca să nu ne-ncurcăm de atîtea prosoape, mese, paturi, dulăpioare, ne-am ales cite un nume „conspirativ”. Spre pildă, eu sînt brăduțul de la clasa roșie, tu ești ciorchinele de struguri de la grupa galbenă, el e motanul de la „verzi”... Și voi, străini iscoditori și vorbăreți, cum ați intrat deja în joaca aceasta de-a traiul, sînteți puțintel de-ai noștri. Vă-ngăduim chiar și-n „sala de basme” și la oricare din sîrbătorile zilei: Bătăcirea în Bazin, Spălarea Mîinilor, Înghițirea Supei, Trecerea la Felul Doi.

(Preferință a gîndurilor de viitor: vrem să ne facem doctori ca să avem grijă de copii și să le dăm injecția, vrem să ne facem constructori ca să ridicăm... grădinițe, firește!)

Ne zîmbesc cu înțelese pozele „absolventilor”, înșirate în tabouri alin-nate de pereți. Cîit sint de frumoși, de frumoșele! „Adio păpușică / Căluț și ursulică / De-acum în ghiozdan / Voi pune-abecedar / Caiete și penar!”: „Grădiniță, acum te las / M-am făcut mai mare / Acum îți zic bun rămas / Copii, salutare!” Și cînd te gîndești că fiecare din ei, la 26 de ani, la terminarea mai știu eu cărei savante facultăți (pentru copii și rafinați?), va avea întîlnirea de 20 de ani cu colegii de grădiniță...

ANDREEA GHEORGHIU

DOUA ORE

Pentru două ore am fost educatoare la grădinița nr. 22 din Timișoara. Copiii m-au primit întii cu neîncredere și au stat fiecare cîmunte pe scunelul lui. Am crezut că n-am să pot intra niciodată în vorbă cu ei. Dar curtea a făcut minuni. Deîndată ce au simțit mîngîierea soarelui pe față, au început să alerge, m-au prins de mîna, m-au adus flori și frunze, dar m-au ales au început să-mi vorbească.

La început mi-au răspuns la întrebări dar cu timpul s-au apucat să vorbească de-a valma cu mine sau între ei astfel încît spre a-i cunoaște nu a mai fost nevoie să-i ascult.

Și așa eu — ah, neștiutoarea — am învățat ce e iarna sau vara, soarele, cerul, ploaia și norii, ce meserie e mai frumoasă, cum e mama și ce face bunicii.

Ce vrei să te faci? ● Eu vreau să mă fac doctoriță, pentru ca să dau injecții la copii. ● Eu vreau să mă fac motocist și să fiu campion. ● Eu mă fac sportiv de baschet. ● Eu, cînd o să fiu mare vreau să mă fac pionieră.

Ce e iarnă? ● Iarna... e... cînd punem oia spartă și pipa lui omu de zăpadă. ● Iarna aduce buigări și dăm în copii.

Ce e primăvara? ● Primăvara e cînd apar ghiocci... alerg iepurașii, fluturașii, caii... răpușele și căprioarele.

Dar vara? ● Vara e cald. Mergem la mare... și la strand și la Surdac.

DEFINIȚII

Soarele: ● Dă lumină la oameni. ● Noi cu soarele facem... căldură. Apa: ● Apa?... mă, numai știu! Io cînd am fost la Gheorghieni am luat pentru pești.

Pămîntul: ● E negru cu flori. ● E mare și rotund.

Aerul: ● E un fel de răcoare.

Norii: ● Apa care cade din cer.

Ploaia: ● E apă din cer.

Cerul: ● E albastru și sus.

Studentii: ● Studenții sînt doctori, mecanici, tractoriști.

Mama: ● Mama mea e la farmacie și face bumbi pentru oameni bolnavi. — De ce o iubesti tu pe mama? — Pentru că e mare.

ALEXANDRA POGANA

ATELIER 16

Din anul 1970 funcționează la Arad, pe lângă Școala populară de artă cineclubul „Atelier 16”, un „laborator de creație” al unui cinematograful potențial.

În anii care au trecut s-au realizat aici peste optzeci de filme de toate genurile: reportaje, anchete, documentare, etnologice, artistice (eseuri, de animație, experimentale). Scurtmetrajele au fost distinse cu numeroase premii, dintre care cele mai valoroase, locurile întâi la primele două ediții ale festivalului național „Cântarea României”.

Munca celor peste treizeci de membri ai cineclubului (elevi, muncitori, tehnicieni, studenți) este orientată înspre primirea limbajului cinematografic, în sensul constituirii unui specific al acestuia. Filmele ivite aici au ambiția de-a nu fi nici metafizicizante nici narative, ci pur și simplu filme.

Se desprind două direcții de creație: una cuprinde autori proveniți din oameni de formație literară, a doua: plasticieni. Primii realizează filme „jucate” și (s-ar cuveni vorbe bune și pentru interpretarea sugestivă din filme ca **Inceput de coerență** sau **Singur cu zăpada** aparținând tot cineclubștilor), ceilalți întesce conturarea unui specific în animația modernă.

Dintre experiențele interesante de pînă acum am remarca:

Inceput de coerență, un film de Valentin Constantin bazat pe ideea dilatării timpului, pe căutarea originii faptelor în incidentele mici, aparent nesemnificative, neidentificabile în scurgerea obișnuită a timpului.

Singur cu zăpada de Romulus Budiu, o realizare opusă celei amintite anterior. De astădată asistăm la o comprimare a timpului, la o alertare a evenimentelor. Nu e pierdut din vedere amănuntul semnificativ, cel identificabil la nivelul structurii temporale specifice filmului.

Amintiri dintr-un peisaj de Viorel Micota e un film de atmosferă, bazat pe dilatarea și comprimarea succesivă a structurii temporale.

Autopsia uitării de Ioan Morar (azi absolvent al Facultății de filologie din Timișoara) e o creație în manieră suprarealistă, un film care vizează oăricul.

Alunecînd spre alb de Sergiu Onaga, un film de animație, interesant prin marcarea coloristică a atmosferei.

Imblînzitorul de șerpi de Emanuel Țeț, o creație deosebită, bazată pe accentuarea formelor prin jocul de linii zgriat pe peliculă. Autorul se află într-o continuă căutare a conturului expresiv, urmărindu-i variațiile și evoluția. Deși structurile filmice create la Arad nu se vreau metaforice, am impresia că cel puțin titlul acesteia ascunde o posibilă parabolă.

Efecte de imprimăvărare de Ioan Pleș („copilul minune al atelierului”, cum îl numesc cu simpatie colegii) e un film marcat de stăpînire deosebită a tehnicii de lucru, deopotrivă cu a culturii universale. Scurt-metrajul pledează pentru faptul că animația nu e un gen de frontieră, ci un domeniu ce solicită finețe și inventivitate.

Cineclubul „Atelier 16” este astăzi unul din punctele cele mai subtile ale creației culturale arădene. Îndrumătorul și animatorul grupului este profesorul Gheorghe Sabău, un om de distinsă cultură.

Vizitînd „atelierul”, am rămas cu convingerea că lucrurile noi nu se fac cu zgomot, ci cu muncă și preocupare neconținută. La cineclubul arădean se fac filme deosebite fiindcă nu se pleacă de la un șablon existent, nu se întesce depășirea a ceva ce a mai fost văzut, ci pur și simplu, transformarea lumii în film. Poate că realizările de aici le vor mai da de gîndit și altora.

OTILIA HEDEȘAN

STRUNGUL

La început a fost o carte și apoi un scriitor uitat. Cartea avea un nume sunător: **Orașul de pe Mureș** (azi ne mai amintim doar titlul). S-ar cuveni să nu uităm din paginile-i (discutabile din punctul de vedere al valorii lor literare) sufletul nou al Aradului deceniului cinci și primele-i zvoniri de la Uzina de strunguri.

A fost ani la rînd și este și astăzi unul din locurile de muncă cele mai mature, mai bărbătești din Arad. I-ar putea sta alături doar Vagoanele (și, cu oarecare diferență de specific, U.T.A.). A fi muncitor la întreprinderea de strunguri, iată o carte de vizită prestigioasă! Dintre tinerii care vin să lucreze aici cunosc (unii foști colegi) oameni serioși, conștienți de importanța muncii pe care o depun. La Strunguri sau la Vagoane nu se vine ca să se poată pleca la prima ocazie.

Aici se începe o muncă de-o viață de om. Sint muncitori care ies la pensie la Strunguri, adică acolo unde acum citeva zeci de ani se angajau, tineri abia intrați în viață. Mulți dintre aceștia termină cele citeva zeci de ani fără nici un minut de întîrziere, fără nici o zi absentată nemotivat.

Sint semne cum că țaria de fier de la Strunguri se întinde. În ultimii doi ani s-au deschis uzine-satelit la Lipova, Chișineu-Criș, Sebiș, Ineu. Orașele din județ în drum spre industrializarea

complexă au nevoie de „Strungurile” lor. (De unde se poate vedea că uzina arădeană e nu numai un loc economic ci și unul spiritual).

Întreaga activitate de aici se desfășoară în scopul dovedirii acestei exigențe excepționale. Mă gîndesc la munca productivă, la lupta neconținută, cu noile cerințe ale tehnicii, cu noile necesități ale producției. E gînditor la strungurile cu comandă numerică și meseriașul, vechi călător obișnuit cu tramvaiele aglomerate și tinărul absolvent de liceu abia încadrat și inginerii și... „Strungurile noastre cele de toate zilele” cele pe care acum le facem, sint expresia puterii noastre, a dragostei noastre de viață. În actuala structură a întreprinderii se remarcă munca foarte aproape de sfera cercetării a Centrului de calcul. Gîndesc la sufletul cel nou al Aradului și al țării matematicieni tineri, foarte mulți absolvenți ai secției de informatică de la Facultatea de științele naturii din Timișoara. Am întîlnit aici un colectiv foarte unit, entuziast, în permanență preocupat de promovarea noului, un organism necesar pentru evitarea inerției și a automulțumirii instalate uneori în diferite compartimente de muncă. Îmi vorbește despre el tovarășul Flavian Deme, matematician, secretar al organizației de partid din Centrul de calcul, un om (tinăr și el) preocupat de specialitate, dar neuitînd să se informeze mereu despre ceea ce se petrece în juru-i.

Despre tineri frămîntați de viața uzinei îmi vorbește și tovarășul Gheorghe Mihoi, secretar cu probleme de propagandă al Comitetului U.T.C. pe întreprindere. Îmi amintește de Florin Dragoș, ing. Ignatie Galea, ing. Ivanca Maria (autoare a șapte invenții brevetate, aplicate în întreprindere și în alte locuri din țară), Matej Szabo, Viorica Moț, Viorica Deușcan, Maria Coman, ing. Marius Călinici și mulți, mulți alții...

Pentru ei, cei 1.700 de tineri ce-și zic „strungari” (indiferent de specialitatea pe care o au în uzină) scriu aceste rânduri. Vreau să ne amintim în această pagină de Arad și de ei.

Scriu aceste rânduri cu gîndul la strungarii ce vorbesc mereu despre strunguri și Strunguri, cu gîndul să strungarii merita mai mult decît să ne gîndim doar acum la ei, acești oameni minunați și strungurile lor călătoare pe meridiane.

OTILIA HEDEȘAN

Suratele noastre: „concombres”, „Garofolii”

Data nașterii: 1962. Mărimea la naștere: 6 hectare. A asistat la naștere: o firmă olandeză. Mărimea în 1981: 110 hectare, din care vreo 36 la vecinii cooperatiști. Greutatea: inegală — după picior: 220 t/ha (castraveți — „concombres”), 75 t/ha (ardei), nulă (un caz rar de imponderabilitate!) — pentru garoafe. Nume profan: Complexul de sere Arad. După act.: A.E.C.S. Arad (hieroglică nu întru totul descifrată).

Amiază încinsă de iunie. Adăstăm cu reculegere în fața porții glisante, cu un ochi filozofic la cimitirul de peste drum și cu atenție amuzantă pentru bărbatul întins la umbră de ceastalaltă parte, cu urechea la pămînt. O fi ascultînd, oare, „glasul feroce al ierburilor”...?

Mai apoi ne întîmpină inginerul Voichița Horoș (fericită întîmplare: a venit acum 10 ani, ime-

diat după terminarea facultății, la Timișoara). Gazdă primitoare, e bucuroasă de vorbă și ne rabdă toate întrebările despre „pensiunile” casei. „Ce legumă vă e mai dragă? întrebare incuetoare pentru orice amator, darmite pentru un specialist în legumicultură... „Știu eu... Toate. (Încearcă zîmbînd, să fie imparțială).

Dar pareă mai mult ardeii — n-am avut niciodată refuzuri la export cu ei... (tot așa cum o mamă bună își iubește toți copiii, deși — nemărturisit — preferă pe veșnicul premiant cu diplomă și cununică).

„Cliențele de lux” sint instalate, pe șiruri, în casele de sticlă cu coperișuri unduitoare, cit vezi cu ochii; sint „servite la pat”, cu hrană călduță de abur și lumină, apă și „întăritoare”. Suite pe araci sau atîrnînd în vrejuri, fără grija ploilor mari și a înghețurilor de peste noapte, se rotunjesc cănoase — capsicum anuum — roșesc treptat sub verdele fard — esculentum lycopersicum —, se împlinesc cu apă sub coaja aspră — sativus cucumis —, se înalță în lan, nenumărate — dianthus caryophyllus —. Miini neobosite „moșesc” legumele-n ghirlandă și despletesc garoafele îmbobocite, crescute... de un stat de om.

Otînde mesdames Bovary, aspiră... săruri și-și fac vînt cu batista, urzînd un dor de ducă. Angela, Northona, Vemona (tomate), White Callypso, Scania, White Sim, Tangerine, Samantha, Yellow Dusty (garoafe elegante, fole și... sim), Farbio, Pepinex (ei, castraveți) se pregătesc de lungi călătorii spre nordul fără castraveți și spre îndepărtate meleaguri (Elveția, Austria, R.F.G.).

Afară, verde fără ifose, calm burgheze, Dîmark ori de Buzău, se-nfoale — brumării — așteptîndu-și sorocul. Piersicii modești, sub pîrgul de cuvință, profilactic vîruși pînă la briu, se-nșiruiesc spre poartă.

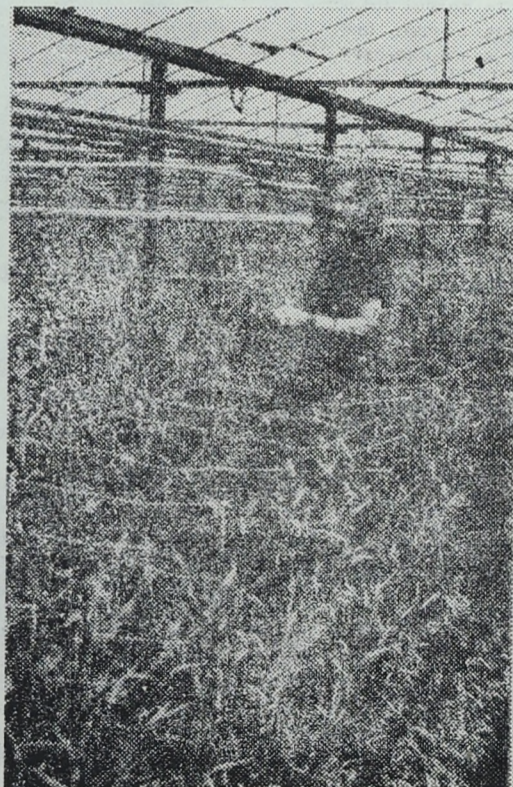
I... noi, legănași (și... legumizași) de amintirea facerii, ne-nturnăm la grădinaile noastre.

ANDREEA GHEORGHIU

Poezia lui Vasile Dan

Limbajul ceremonial și cadențele pauzelor meditative și contemplative care premerg și închid rostirea adevărată — cea sibilnică, cea prorocitoare — au fost, încă din clipa debutului în volum (**Privești**, Ed. Facla, 1977), câștigurile mature ale poeziei lui Vasile Dan. Și poate că nu maturitatea ar trebui căutată în aceste versuri, ci aerul de împalabilă discreție înțeleaptă infuzată în măsura cîrgerilor lor bine strunite prin lume. Și lumea se oferă privirii poetului în contopire cu imagini abundente vegetale — reflexe simbolice ale unei rivnite realități ultime, abia întrezărite din vobletele multiforme ale discursului poetic: „Frunzișul pădurii: răsunar și senin se aprinde / sub focul stelelor. Paseri străvechi sint cuvintele / acum: în spuză dimineții plutește o mireasmă de aripi / deschise” (**April**). Posibilitățile iluminării totale prin denumire și atitudine fermă sint refuzate pe îndelete la chiar jumătatea împlinirii lor. În fapt, refuzul de acest fel este eliberator și cathartic, oferînd autorului șansa neperatată a jocului cu chinga nemiloasă a ideii. De aceea (deși există) întrebarea scormitoare nu devine unealtă a cunoașterii ci posibilitate imaginativă. Înconjurat de privești cosmice poetul vede doar atunci cînd traduce în immanent ca într-un fel de „zbor clausturat în marmură”. Cercetarea priveștilor urmează de fiecare dată (chiar dacă uneori din mari depărtări) nodurile lor arhetipale. Astfel norii — imagine a cuvîntului neostit — se ridică în urma turmelor aflate în transumanță eternă. Mișcarea lor imită îndeaproape mișcarea poetului cuprins în contemplația cuvîntelor-peisaj într-o translație dinspre alfa spre omega (parafrază testamentară și apocaliptică): „De la alfa la omega, de la litera / insectă la litera scrum; ca printre maluri nesfîrșite...” (**Orologiile portului**, 2) sau „Prin abia unui riu / de munte, înzăpezit la maluri, poetul / trecînd. Întemeiază: o patrie de slove aurii” (**Orologiile portului**, 3) sau „Cum se aștern semnele în cuvînt, cum / se scutură Cuvîntul de semne: albinele / intrînd într-un stup, apoi ieșînd ca semințele / din Fructul de aur în putrezire” (**Imagini în trecutul imediat**, 6). Emblematicizarea acestui cosmos vegetal (uneori, excesiv vegetal) este urmare increderei în puterea denumirii — act de valorizare și scoatere din mișcarea dezordonată și indiferentă în favoarea celei ritmate cosmic și muzical, așa cum, accentuat, apare ea în volumul următor. Întrarea în ritm este împlinită prin nenunțarea substantive articulate enclitice — articulare ce individualizează cuvîntul împrumutînd rostirii gravității liturgice: „Verdele ierbii, încă jilave: veninul (plin de reptile) în care / iar adormim. Sufliă prielnic un vînt aerul / de pe zăpezi / Soarele, ca o rană în ochi, înflorește.” (**April**). Alte forme denominative sint preluate din limbajul biblic: zburătoarele sau scăldătoarea în amurg sau păsările din vechime ale noștilor sau prundul cerese sau vremile de arșiță și rățăcire.

În **Nori luminași** (Ed. Eminescu, 1979) sint păstrate, în mare, constantele poetice din volumul dintîi cu deosebire, notabilă, a unei distanțe mai mari între lumea reflectată și eforturile conștiinței poetice. Privirea iscoțită înmagazinării unor privești... — Descrie-mi cîmpul re / înspinate ca niște viermele de mătase în și cununa galbenă, ca ză” (**Imagine povestită**, chide iscodirii ca un de grîu este fratele mai (adică descifrat). Leul, dinciosul”, consistența pul ușor al femeii leht mîntul, țigla nouă, plu scopuri hermeneutice etul nu rezolvă întrebă nește, mulțumindu-se or vagi uimirii medita De aici sentimentul d idee în favoarea delic și de aminarea sacrifici desprinderea mărului preferată, de aceea, pl rîlă prin fața tentației rei roșii atîrnată între formalul izbăvitor, în brului extatic: „Dorm tr-un spațiu în care în moria unei fete dansin cu imagini vii, ca niște dimineața ca o batistă gul mușcă mîinile me (Dorm). Cunoașterea rezolvă enigma din lu cu siguranță, este să valorizeze, să le indiv vîntului-obiect o asigne multule ori milenară; v potul o sugerează prin mutate din hieratismul depărtat: „La marginea de lotus / înmiresmată de Noaptea / e iluminată subțindu-i /... / La junge / vede floarea de vezii, unghiile / unei din **Sapte petale**). Tonalității din **Nori luminași** dolim în timul volum (**Scara il Volumul din urmă se Personalitatea sa, dist se constituie prin fr xistente înainte, dar sa sașaj se hieratizează, loc simbolurilor ascun interioare cu valoare bilă de lectură oferă rui simbolice de nată treptele osirice și la priile sale izbînzi ilu (Parabola ursului) es pînirea nazaratului sticle hermetice în re rentul? Doar unul di ce: avea pielea albă acoperea un trup de succesiunea brahmani vieții, ambițînd că vîrăță, sinonimă, în templu, cu frîngerea frerie, în sticla herm Scara evocă așada „fără penet, o zbură lebădă?) / pe cer pl sus, îndepărtîndu-se, priul cîntec” (**Potr de „stelei fără de marg dică, elevarea interio al transcendențelor țierea lor este împlin și al ciclului vege acesta din urmă ref cauză a sunetelor su cosmice prin ritmul clopotul de iarbă, c ding-dang, ding-dang, tea se pierde într-un un cosmos negru în pereții sonori. / Ca se se comunicante ale umplînd degetele bă pămînt). Scara mai în calității, al treptelor jos, răul cu binele, fernală, trupul cu sp Rezumînd așadar int a coborîșului (ca în foșnînd de mesagerii trepte dinpoezia lui vîrșirii interioare pri nele strălucitoare ale cele mai multe ori cunoașterii e închisă lui”; de aceea poeti dezbrăcată adică de litatea ei pură „aș centă a unui / moș iestî viu). Iar locuî trudnicii asumat m unui poet așezat pe pe tărîmurile tran Sau după cum i din noi presimțea albastră de fiară po ca o cetate inexpug****

recul cu scopul
exemplare:
uuguri de mu-
bpile noastre /
a finzei de dud/
sorelui in amia-
a ireagă se des-
r d porți: Spicul
e sadasă numărât
oar ciinele „cre-
oul”, a spăsării, tru-
rele rămuris, pă-
erain carte sint
ile implinite. Po-
aresingur le stir-
iesubtile ale u-
vevei evocatoare
renunțare la
de ezitarea
lice care-l cere
terzis”. Este
șă și nehotă-
reasecretă a sfe-
retgerea în pre-
mbasă a echili-
locuiesc în-
subțire, me-
fletului / plin
deult, / îngheață
v, dormi / fri-
scriindu-ți”
Cinzele renunțare
ce poate face,
lelealte, să le
nicitatea cu-
hina sa de mai
ce unei poezii
zicale impru-
Orientului în-
arde floarea
Ptra de hotar.
te / s- peste umeri,
mriului cine a-
sate petale stră-
ateasupra ape”
e și inițiată
mi noi în ul-
Facla, 1980).
cel mai bun.
orlate două,
deschideri e-
in la capăt. Pei-
stringe făcînd
spre priveliști
O pistă posi-
lumului a că-
lă trimite la
sietului cu pro-
tuna din poezii
rmul către im-
re: „Aruncam
ne purta cu-
ma / fărmlu re-
Dor
polară”, ce-i
es, trecînd prin
un
și prin iluzia
văzută și ade-
închiderea în
mesesi, în con-
pe mare.

Florin Bănescu

Partida guvernatorilor

Cererea fusese formulată fără prea multe fa-
soane. Imediat după aceea se auzi zgomot de sticlă
spartă. Stupefiat, directorul închisorii fără deșinuși
scăpase paharul din mână.

— Ce vrei să spui?, întrebă stins Guvernato-
rul. Imi rîvnesci locul?

— Ei, să nu exagerăm. Deocamdată... vreau
să stau și eu mai comod în localul ăsta.

Guvernatorul îl privea pe Abe pieziș, bînuitor.
Dar, repede, privirea îi fu atrasă din nou de por-
tocală.

— Nu cer decît fotoliul, preciză Abe. Firește,
dacă o să cîștig.

Directorul, martor fără voce, îl socoti nebun.
Auzi la el! Deocamdată... doar fotoliul! De-
ocamdată un singur lucru era cert. În viața lui,
Abe nu cîștigase vreo partidă cu Guvernatorul.
Și poate nici cu altcineva.

Era vădit că bătrînul Guvernator arde de ne-
răbdare să înceapă partida. O simplă formalitate!,
pareau să spună privirile sale care alunecau me-
reu în direcția portocalei.

— Sper că e coaptă, șopti el și făcu grăbit
prima mutare.

Juca nervos, apuca piesele cu lăcomie. Direc-
torul observă că atacul declanșat de bătrîn se des-
fășura cumva nefiresc. Toate piesele sale vizau
flancul tablei (în direcția portocalei, așezată, me-
ticulos acolo, cu doar cîteva clipe înainte de către
Abe).

Contabilul părea detașat. Muta cu mișcări ele-
gante, îndeplinea un protocol, oricum, juca doar
cu Guvernatorul însulei.

Directorul privea aivrit la cele ce se întîm-
plau pe tabla de șah.

— Mat!

Domnul contabil Abe anunșase evenimentul
cu ton sec. Pe fața sa nu se citea nimic. Nici
bucuria succesului, nici nerăbdarea primirii răs-
platei, nici înfatuarea învingătorului. Fața domnu-
lui Abe împietrise.

Guvernatorul avea chipul alb, golit de sînge.
Își înclăștase degetele prelungi, osoase, pe reze-
mătoarele fotoliului, temîndu-se parcă să nu fie
smuls cu de-a sila.

Fetele incremeniseră în locurile unde le sur-
prinsese vestea anunțată de Abe. Pareau statui
de abanos, lucind în soarele generos ce le punea
în evidență dulceața rotunjimilor.

Era incredibil. Ceva trebuia să se întîmple. Și
pînă la urmă s-a întîmplat. Guvernatorul și-a
descleștat degetele devenite ghiare. Incet, pe rînd,
cu părere de rău le smulgea din carnea lemnului
scump. Trupul său își pierduse orice greutate. Nu
se ridica. Se înălța pur și simplu. „Ca un mira-
col”, își spusese Abe în gînd, „cel puțin așa vor fi
gîndind naturii ăștia de aici”. Il cunoștea el, juca
teatru (doar era în distribuție), avusese strămoși
ilustri (cam farsori dar...), învășase de la ei o
mulțime de trucuri. Acum stătea în fața lui, drept
ca o luminare și arăta foarte distins (momentul de
criză trecuse).

— Schimbăm locurile? Dacă vrei putem con-
tinua, mai am ce oferi.

O voce ușor obosită, ușor nostalgică, totuși
plictisită. Adevărul era că nu știa să piardă. De
unde să învețe el asta? Ar fi putut, acum, încerca
altceva. Oamenii lui... Dar nu, cîndva îi plăcuse
riscul. La urma urmei, atîta trudă pentru o por-
tocală! Și totuși, ce fruct minunat!

Locurile celor doi s-au schimbat fără cere-
monial. Directorul se mai liniștise. Lucrurile aveau
să reîntre în normal. Il amuza chiar gîndul că, în
curînd va primi în instituția sa un client. Fetele
își reluseră mișcarea și asta însemna că vestea
succesului — chiar trecător, înregistrat de Abe, se
va răspîndi în stradă. Bel care se postase în spa-
tele Guvernatorului fusese alungat de acolo. De
necrezut, dar chiar Abe o făcuse. Și cu ce ton!

— Mat!, anunșă Abe.

De data asta cîștigase reședința Guvernatoru-
lui. Pe director îl treceau sudorile. Nu înnebunise
doar Abe. Auzi acolo pe ce mizează bătrînul ra-
molit! Și continuă! Iar Abe rămîne la fel de sen-
nîn. Acceptă toate ofertele fără să clipească. Și
cîștigă. Mașina, armele de vîntoare, bijuteriile
și...

— Mat!, anunșase Abe. Acum era el Guver-
nator.

Era incredibil. Așa se făceau guvernatorii?
Așa se cîștiga puterea? Și de ce nu?

Bel fu expediat într-o cursă urgentă. La în-
toarcerea sa se desfășura o nouă partidă. În decurs
de o oră Guvernatorul, sau fostul Guvernator, de-
venise un bătrîn oarecare. Dar tot mai împătimit
în dorința lui de a dobîndi portocala. Il implora
pe Abe să accepte cutare lucru, se umilea, aproape
plîngea.

Sub privirile uluite ale directorului și cele

amuzate ale fetelor (Bel nu mai conta, se îndobi-
tocise total) se petrecu investirea lui Abe în noua
sa funcție. Hirtoagele aduse de Bel au fost sem-
nate de bătrîn în pripă, cu mîna tremurîndă, fără
să le privească. El studia tabla de șah sau mai
bine zis portocala așezată alături. Abe semnase cu
toată seriozitatea (doar fusese contabil, ce naiba!),
ceruse chiar o modificare după citirea atentă a do-
cumentelor (el cunoștea valoarea unei hîrtii!).

Directorul ceru o bătură tare. O ceruse pe
șoptite, fata care-l servea abia ghicise ce dorește.
Se temea de noul Guvernator? Ei, asta era bună!
Dar uite-l pe Bel cum se ploconeste!

Bătrînul epuizase tot ce avea de oferit. Își
chinuia, disperat, mîntea, ca să găsească o soluție
pentru continuarea jocului. Și găsi. Triumfător
aproape îi strigă lui Abe:

— Încă o partidă! Imi ofer viața.
Abe acceptă cu eleganță.

Un singur lucru nu înțelegea directorul închi-
sorii fără deșinuși. După ce începuse să piardă,
bătrînul nu încercase să-și recupereze bunurile. El
rîvnea doar portocala. Pentru ea începuse partida,
pentru ea juca în continuare. Iar Abe îi accepta
ofertele, cu generozitate (falsă, învășase deja să
fie un conducător?) dar nu oferea nimic în plus.
Te pomenești că Abe lucra după un plan. Venise
prea sigur pe el (unde era fostul contabil con-
știincios, blajin, umil chiar?). Și venise singur.
Unde îi erau prietenii? Sau cei care se numeau
prietenii deși... Nu erau și gata. Doar n-o să se
pornească el să-i caute. Era prea cald. Și diminea-
ța ninsese... Poate căldura îi luase mînjile bă-
trînului. Făcu semn unei fete care legăna un imens
evantai. Fără să-și dea prea bine seama ce face o
trimise la masa jucătorilor. Și se simți fericit cînd
noul Guvernator îi făcu un semn discret de mul-
țumire. Nu... era clar, inebunise și el. Nu avea
decît o singură soluție. Să bea în continuare ca să
uite. Dădu paharul pe git. Ce naiba să uite? Că e
un om fără memorie! Ha! Cum poți uita că ai
uitat ceva... O lua razna de tot. Ce naiba se mai
putea întîmpla? I se păru că în grădină se foiesc
niște oameni. Nu, avea năluciri, aerul înfierbîntat
isca fantasmă tremurătoare. Bătrînul erau un
erou. Lupta ca un leu rănit. Asta-i grozavă! Ar
trebui să i-o spună Care leu? Un cîine jigărit
care se bătea pentru ultimul ciolan. Și de ce mă
rog ultimul? În sfîrșit... Atunci Abe arăta ca un
leu. Doar leul e stăpînul animalelor. Uitase cine
este el dar nu uitase o mulțime de alte lucruri.
Nu era amuzant? Foarte bine, deci Abe era un
leu și i-o va spune imediat. Poate îi va oferi și lui
o portocală. Ce naiba să facă el cu o portocală?
Se mulțumea doar s-o privească. Numai neghiobul
acela se lăcomise și... Ei, asta-i acum. Intîi leu,
apoi potaie și acum neghiob... Ha, ha, ha...

Risul îi îngheță brusc. Abe îl săgetase cu o
privire care... Se și îmbătase? De aceea auzea
zuzcetul acelu. Nu putea veni din stradă, cine să
circule pe așa căldură? Fetele îi păreau puțin ași-
tate. Treaba lor. Pe ele le privea în alt fel schim-
barea Guvernatorului. Ele aparțineau Insulei. El
era doar un intrus. Și peste toate, directorul unei
închisori fără deșinuși. Insula asta nu mai avea
nici măcar balamuc, i-ar închide acolo pe nebunii
ăștia... De ce nu-i închide la el... Asta ar mai
lipsi! Și el unde să locuiască mă rog? Dar ce fac
individii ăștia, nu-și termină odată partida?

— Ați cîștigat domnule Zabel, se auzi vocea
lui Abe. Iată portocala, o meritați!

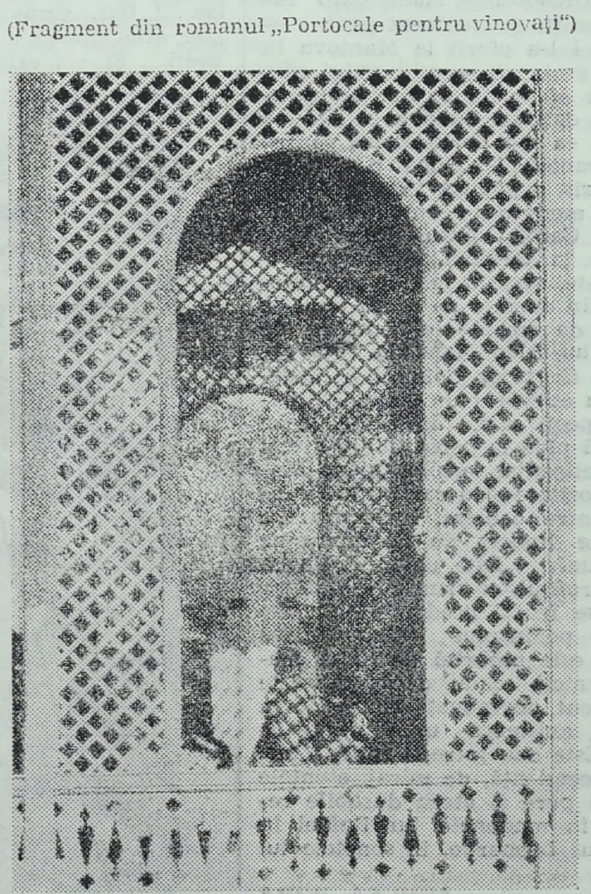
„Știu eu”, șopti directorul. Acum se va răs-
turna totul. Dar bătrînul își luase trofeul și cu
pași mărnuși străbătu terasa. Dispăruse într-o în-
căpere întunecoasă. Acolo își putea savura în voie
victoria sa. Ultima victorie conteză.

Așadar fostul Guvernator dispăruse în umbră.
Și, ciudat, toți uitară imediat de el.

Dealtfel numai Abe știa că portocala e
otrăvită...

(Fragment din romanul „Portocale pentru vinovați”)

Fragment din romanul „Portocale pentru vinovați”

Gheorghe Schwartz

PROCURORUL

Poolo o sărută pe Poyy pe frunte, ca în fiecare
dimineață. Apoi pleacă la tribunal.

Afară era o burniță ușoară și pe drum constă-
tă că n-ar fi stricat să-și pună galoșii. Era bine
dispus fiind convins că în afacerea Silar îi smul-
ge instanței pedeapsa cu moartea.

Poolo era un procuror cunoscut, era un Maes-
tru. Se afla înaintea dobîndirii celei de a douăzeci
și treia pedepse capitale din cariera sa. Aflase, nu
fără satisfacție, că Silar, după ce a auzit cine îi va
fi procuror s-a făcut alb ca varul și a leșinat.
Silar cel care în tot timpul instrucției se ținu mai
tare ca piatra. Silar care privea nu o dată moar-
tea față în față, fiind obișnuit de atîția ani să
vadă pistoale îndreptîndu-și ochii în direcția sa.

Cu cît se gîndea mai bine, Poolo își dădea mai
limpede seama că a fost o greșeală de neiertat că
nu a luat cu el galoșii. Mergea de ani de zile pe
același drum de acasă la tribunal întotdeauna pe
jos. Nu voia ca tocmai într-o asemenea și impor-
tantă să ia un taxi. Cînd sosi la tribunal buna
dispoziție îi dispăruse. Picioarele ude îi erau în-
ghețate în pantofi. Avea senzația că simte răceala
urcîndu-i prin oase. Pe deasupra începuse o nouă
criză de rinichi.

Cînd veni aproful să-l roage să poftescă în
sala de dezbateri îl găsi culcat pe canapea, gemînd.
Intră schiopătînd în încăperea mare, silindu-se să
privească indiferent spre obiectivele fotoreporte-
rilor. Un cunoscut reporter de la un mare ziar de
seară îl întrebă în legătură cu șansele lui Silar.
Ca de atîtea ori, Poolo făcu semnul matroanelor
înfuriate în Coliseu arătînd cu degetul mare în jos,
semn cu care-și preludia mereu marile victorii la
bară. Înainte de a-și ocupa locul ceru apă.

Apoi intră curtea și fu introdus și acuzatul.
Primele proceduri își urmau cursul. Poolo se tre-
zi cînd i se dădu cuvîntul. Leșinase? Adormise?
Vorbî puțin, scăpă cîteva argumente hotărîtoare;
la fel și la martorul următor. În pauză se culcă în
cabinetul său și adormi. Ședința nu se putu relua
fiindcă n-au fost capabili să-l trezească. Își reveni
abia seara, dar cu dureri îngrozitoare. La spital
medicii îl siliră la o inactivitate de cîteva săptă-
mini.

Dosarul Silar fu transferat altui procuror, iar
cînd Poolo părăsi spitalul află că Silar fusese con-
damnat cu circumstanțe atenuante la șase ani în-
chisoare.

Poolo îl vizită pe Silar la penitenciar. Dusese
cu el o rangă cu care voise să-l izbească în cap,
însă avu un atac de cord și muri.

După șase ani mormîntul său fu refăcut și im-
prospătat mereu cu flori noi

Vasile Dan

DIALOG PUR

SAU MIC CADRU TRAGIC

Unul stă aplecat, ca-n meditație, asupra cîmii
de ceai aburind, ascunsă în căușul palmelor sale
ca o ființă fragilă pe care o sorbi nu la propriu.
Celălalt — drept, cu absintul neatins în pahar
(tocmai plecase cu gîndul pentru un timp,
trupul său masiv nu reușea deloc
prea bine să-i fină locul).

Prin obloanele roase de intemperii se strecurau
înăuntru —
nu-mai departe însu de ușă, ca niște mușafiri
nepoftiți,
martori adică fără de voce — se strecurau înăuntru
o slabă lumină de seară și reci, mari picuri
de ploate.
Ca o pisică adormită Vremea se aciuiesc lîngă
semneul aprins
torcînd cu o înfîntă indolență, torcînd Intriga.

Deodată, ca un infarct miocardic, Pana de curent.
Pisica sare înnebunită pe masă.
Furul șters — pînă atunci — de lumină
devine puternic în intuneric
luminînd stropii reci.

JOCUL CU CERCUL

Cercul care se stringe. Ca un cearcăn
în jurul ochiului în timpul insomniei (sau ca o
îmbrășurare).
Ca o aureolă de sfînt centripetă, devastatoare
pe care o împrumută poetul.
Ca un fruct plin de riduri, numai dulceața iarna.
Ca un cap, capul tău, adorato!

Ducele Alfonso d'Este a fost în timpul vieții sale stăpînul de necontestat al Ferrarei. Avea o finută maiestuoașă de împărat roman și o fizionomie impene-trabilă ce amintea de inchișitorii spanioli. În aparență părea liniștit și si-gur de sine în realitate însă, se temea de frații săi naturali Giulio și Ferrante care-l urmăreau obsesiv, ca două umbre. Ferrante, mai slab de minte și urît era supus la curte unor permanente umilințe, iar Giulio plătise cu scoa-terea unui ochi faptul, că o atrăsese în mrejele sale pe Angela Borgia, damă de onoare a mării ducese. În sufețele celor doi frați, dar mai ales în al lui Giulio moneș astfel de multă vreme gîndul unei cumpărite război. Alfonso întreține în jurul său o curte fas-tuoasă și aparent liberală, dar în realitate mișcările fiecăruia erau suprave-gheate și cel mai neînsemnat act de nesupunere, pedepsit cu o cruzime ex-emplară. La Ferrara era bine să nu

purității și al visului infinit, supremă și unică încununare a efortului uman de a fi. Printre umbrele ce calcă ace-le zone etern stelare se numără și Iza-bella d'Este, marchiză de Mantova. La Luvru, în sala unde sînt expuse dese-nele lui Leonardo (ființă unică și pa-radoxală ce nu poate fi asimilată prin cuvinte ci doar prin contemplație), se află portretul unei femei în fața căreia trecătorul se oprește. La o primă pri-vire nimic nu fascinează dar la reluarea atenției a amănuntelor fizionomiei se conturează profilul unei personalități. De pe pînza pe care a imortalizat-o Leonardo Izabella nu zîmbește, dar în tăcerea ei gravă, se simte tumultul unei existente care s-a suprapus integral tumultului unei epoci. A cunoscut sentimentul iubirii, dar l-a filtrat prin inteligență, bogățiile au atras-o dar nu au dominat-o, rafinamentul vieții mon-dene l-a sporit totdeauna prin propriul său farmec, a înțeles ca nimeni altul

Familii din Renașterea italiană (IV)

vorbești prea multe, să-ți ții privirea în pămînt și să ai pregătit în permanență un zîmbet curtenitor pentru a-l dăruia neîndurătorului stăpîn. Căci be-ciurile negre din subsolul palatului ducal puteau mușca oricînd și pe ori-cine cu dinții lor de umezeală și în-tuneric. În pofida acestei atmosfere de supraveghere sufocantă Giulio și Fer-rante au reușit totuși să pună la cale un complot împotriva lui Alfonso și a fratelui său bun cardinalul Ippolito d'Este. Pentru reușita deplină a planu-lui conjurații ar fi trebuit să acționeze rapid, dar din diferite motive, în bună parte independente de ei, au a-minat lovitură de la o zi la alta. A-ceastă tergiversare a atras după sine descoperirea întregii mașinații oferin-du-se astfel lui Alfonso prilejul de a intra într-un rol ce i se potrivea de minune. Întregul ceremonial al pedep-sirii, de fapt al execuției vinovaților, urma să se desfășoare cu maximum de pompă în curtea palatului ducal. Era de față un public numeros, iar în prime-le rînduri, foarte aproape de locul supliciului, așezați după vîrstă și rang, ambasadorii și demnitarii străini. În clipele chinuitoare care au premers apariției celor doi osîndiți toată lumea îl căuta cu privirea pe Duce. Era doar cel mai îndreptățit să asiste la supri-marea dușmanilor săi. Dar marele re-gizor prefera să nu se arate, așteptînd din spatele unei ferestre momentul a-nume ales al intrării „în scenă”. Cînd goar-nele au sunat și c-o voce înghețată s-a rostit sentința iar călăii s-au apropiat de victime, Alfonso salvator, din balconul palatului, cu chipul scîl-dat în lumina unei bunătați perfect simulate a anunțat mulțimea că-și schimbă hotărîrea, condamnîndu-și frații doar la închisoare pe viață. Impresia provocată asupra auditorului a fost dintre cele mai puternice. Ferrar-ezii aveau dovezi indubitabile că sînt conduși de un om mărinimos capabil oricînd să uite și să ierte. În sinea sa Ducele putea să fie extrem de mulțu-mit: farsa-i reușite cu desăvîșire. Cei doi frați, pentru a ispăși „clemența” lui Alfonso au fost corborîți în sinistre-le tainițe ce se aflau la mare adînci-me sub palatul ducal. Ferrante nu a mai văzut niciodată lumina zilei, murind după 34 de ani de necontenit în-tuneric, iar Giulio, frumosul amoretz de altă dată al Angelei Borgia, a fost grațiat cînd împlinise 80 de ani. Pe străzile Ferrarei o altă lume, o altă generație, privea deconcertată un om strivît de ani și suferințe îmbrăcat în stralele bizare, ieșite din modă, ale îndepărtatei lui tinereți. Cu singurul ochi ce-i mai rămăsese, bătrînul privea desigur zidurile mute ale palatu-lui ducal, ce adăpostiseră în tot acest răstimp petreceri, dansuri, idile, discu-ții înflăcărâte despre Platon, Aristotel, Vergilius.

★ ★ ★

... Madonele lui Rafael, surisurile lui Leonardo, sonetele lui Petrarca. La rostirea acestor nume ce sugerează harfe și inefabile armonii, cele mai tulburi ceruri se limpezesc și-n cugetul omului coboară liniștea profundă a ne-deslușitelor începuturi. Aburii groși ai crimelor și trădărilor, perfidia chipuri-lor ce-nșală și mint, poftele nesățioase ale adulterelor și incesturilor, ca niște animale monstruoase, sînt alungate de parte pînă în zarea nevederii. Rămîne astfel, pentru cîteva clipe un cîmp al

suferința și restriștea și mai presus de toate a adăugat lumii, prin penejul lui Tizian, Mantegna, Perugino, Correggio, un dram de frumusețe și eternitate. Căci la chemările și imboldurile ei acești mari artiști au creat cîteva pîn-ze cu totul exceptionale, aflate în ma-rea lor majoritate la Luvru: Tizian „Coborîrea în mormînt” și „Portretul Izabellei d'Este” Correggio „Antiopa”, Perugino „Lupta dintre Amor și Casti-tate”, Mantegna „Parnasul” și „Mado-na Victoriei”. Destinul a obligat-o să trăiască, o via-ță întreagă, ăngă un bărbat urît și ig-norant. Francesco Gonzaga oricîte me-rite ar fi avut ca luptător își limita pa-siunile la vînațorie și cai. Clipele de repaus nu și le petrecea în contempla-ții sau discuții savante, ci stînd întins pe un uriaș divan, vegheat de jur-îm-prejur de șoimi și erעי legăți în lan-țuri și urmărind tumbale unui pitic, ale cărui veșminte erau brodate cu a-ur. Probabil niciodată Francesco nu și-a înțeles cu adevărat soția, dar în străfundurile sufletului său primitiv a intuit că în mare parte strălucirea Mantovei i se datorează ei. În Italia, numele Izabellei era rostit cu venera-ție și toți principii se simțeau onorați de a întreține relații cu ea. Cezare Borgia căruia nu întîmplător i-a trimis în dar 100 de măști o numește „prea scumpa mea soră”, asigurînd-o că „vom purta măștile cu plăcere și frumusețea lor desăvîșită nu va avea nevoie de alte podoabe... Al excelen-ței voastre cumătru și frate mai tînăr Cezar, duce de Romagna, de la tabăra pontificală de la Aquapendente”, Lu-dovico Moro, ducele Milanului, rafina-tul latinist și prezumtivul asasin al u-nora dintre propriile-i rude îi aprecia-ză cu deosebire gustul artistic și for-ța inteligenței, Elisabeta Gonzaga du-cesă de Urbino, o consideră drept sin-gura ființă căreia merită să i se facă confesiuni, Giudobaldo Montefeltro ră-minîndu-i profund îndatorat pentru a-dăpostul ce i l-a oferit la Mantova în momentele grele ale surghiunului său. De altfel și monarhii străini se între-ceau în a o cultiva. Ludovic al XII-lea a dansat cu ea și a dorit-o nașă pentru fiul său, Francisc I a rugat-o să-i tri-mită la Paris o păpușă îmbrăcată ai-doma după moda din Mantova iar Ma-ximilian și Carol Quintul au evocat-o întotdeauna în termeni superlativi. I-zabella d'Este, această femeie excepțio-nală care din dorința de a ști totul se interesează de ereziile lui Luther, de tipăriturile lui Aldo Manuzio, de că-lătoriile lui Cristofor Columb și Mage-llan este cu adevărat un simbol le ex-cepție al epocii sale. În ființa sa se armonizează pînă la perfecțiunea sferei grecești inteligența, sensibilitatea, insa-șiabila curiozitate și o rar înțîlnită în-țelegere pentru oameni. Încercînd s-o caracterizeze Robert de la Sizeranne spune textual: „Este chiar Italia în mers iar profilul ei frumos, gînditor și hotărît se înalță predominant toate orizonturile peninsulei”. Chiar dacă Renașterea este umbră de fapte cru-de și nimicnicii, chiar dacă în acele secole oameni nevinovați au pierit în mod tragic, existența unor ființe ca Izabella d'Este dau întregii epoci o au-ră de transcendență, de miraj, esențele ei cele mai pure și etern durabile re-găsindu-le în madonele lui Rafael în surisurile lui Leonardo, în sonetele lui Petrarca...

MIRCEA PORĂ

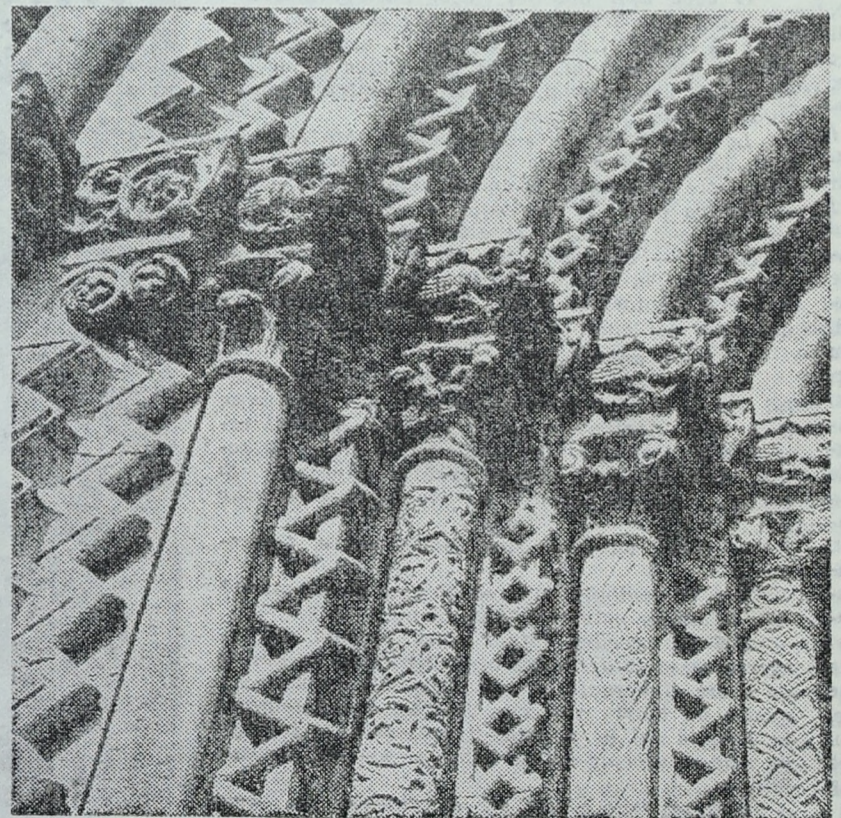
„O instituție cu o fundație țeapănă, o adevărată Casă”

...Nu tocmai dintr-un „lapsus” imaginativ imi permit să uzez de un citat în titlul articolului meu, ci toc-mai pentru că spusele lui Cornel Secu, fost instructor la Casa de cul-tură a studenților, din bv. Tinereții nr. 9, par a defini plastic o realitate de fapt... Fără a exagera, putem spu-ne, cu mîna pe inimă (recte-stilou) că acolo putem să ne simțim realmen-te ca acasă... O casă a noastră, a tuturor, unde să ne-nîmăm pașii și gîndurile în freamătul unei genera-ții, îngemănat cu ecoul celor ante-rioare... Cine n-a avut măcar cu-riozitatea să pătrundă în mărunta-iele edificiului, trecînd de cerberul de la poartă, fie nea Urdă, fie nea Mata și n-a fost atras de cel puțin una din cele n'ște activități care se des-fășoară în dosul ușilor ademenitoare, deși închise? Dacă nu la cercul de antropologie sau sinergetică, măcar la proiectile organizate de cineclubul Gaudeamus sau la Discotecă... al cărui mobilier a fost proiectat de un student al Arhitecturii timișore-ne, Seculici Gheorghe... Și dacă pu-țini sint aceia care n-au auzit încă de „Doina Timișului” și de grupul de dans modern „Reflex”, condus de co-registrul Marcel Botscheller, și mai puțini probabil, vor fi aceia care in-tuiesc roțile „care-și tocesc roțile în cuișele „marei mecanisme” care asigură bunul mers al unui impor-tant edificiu de cultură și educație. Poate puțini dintre noi s-au gîndit că o seară plăcută și instructivă este rodul unei agitații de zile-ntregi. Că tov. Panasiu, directorul, de peste 15 ani al așezămîntului, acest „creier limpede”, bun organizator și anima-tor, pe care-l întîlnești aproape si-multan la toate etajele clădirii, me-reu preocupat de soluțiile altor și-a-titor probleme care-i cad în sarcină, nu mai are orar fix... el permanent, că tovarășa Ștefan nu mai prididește cu dactilografierea „capodoperelor” cenacliștilor, pe care se străduiește să le și-nțeleagă și să le iubească chiar, că tovarășa Sontag, „mama studenților” Nu mai știe de unde să scoată o pereche de schiuri pentru un doritor întîrziat, că tovarășa Hasenciu, contabila-șefă, distribuie fondurile necesare și tov. Șuşu face fiecăruia porția a merită... Și cine s-a întrebat vreodată cine e în dosul aparatului de proiectie, cînd pe ecran e Al Pacino?... Fie Al Pacino, sau Ornella Mutti pe pînă, „la aparat” e tot Ștefan Gaspar ce ne mărturiseș-te că n-ar schimba locul acesta de muncă cu nici un altul, pentru că unde al putea să vezi atîta veselie, atîta entuziasm... mai ales în timpul festivalurilor, cînd activiștii și anga-jații canei au program non-stop, flux continuu... „E obositor, e mai greu... da toate trec cînd vezi că lucrurile ies bine și e și contribuția ta la mij-loc...” Dar, vorba tovarășei Pîrcea: „De asta sîntem aici, pentru stu-denți... Și n-a existat nici unul care

să nu fie ajutat... chiar dacă a fost mai obrăznicuț... Da' părțile neplăcu-te nu sint semnificative... Impor-tant e că întinerim odată cu dum-neavoastră... „Da, e adevărat, mun-ca cu omu-i grea”, după cum spunea și portarul Urdă Nicolae... Pe fiecă-re trebuie să-l lămurești să-l com-bați... „Omule, amu' nu-i da mîrs la discotecă... și ei te-nțelege... Da mi-s dragi toți ca copiii mei, am și dansat cu ei...”

În sală, în spatele scenei sau în birouri, acești oameni sînt mereu alături de noi, ținîndu-ne pumnii și bucurîndu-se apoi cu noi de reușite, asigurîndu-ne condiții depline spre a le cuceri cu rivnă în jurul nostru, cuprinzîndu-ne și lăsîndu-ne totodată asimilat, s-a format un nu-cleu solid, un „splendid colectiv de muncă”, cum ne asigură Achim Ciucurel, instructor-coordonator al for-mațiilor muzicale din centrul univer-sitar Timișoara. Toți acești colegi mai mari ai noștri, care au știut să se păstreze tineri în preajma noastră, sînt cu sufletul aproape de noi, că-lăuzînd, cu maturitatea lor, eianurile noastre nestrunite „Casa de cul-tură a crescut odată cu noi”, imi spu-ne cu o mîndrie nedîsimulată tova-rășul de la contabilitate, însumînd ani grei de vechime în același loc de muncă, dar păstrîndu-și prospețimea înțelegerii și adeviziunii față de cauza noastră... De la tovarășa Ștefan, care a lucrat cot la cot cu noi la redac-tarea folior volante ale festivalurilor, obișnuită fiind deci și cu munca și spiritul tineresc, dar și cu „micile ironii”... pînă la Kremer Iuliana, care îngrijește costumele celor din ansamblul folcloric și era gata să uite mîncarea în cuptor, privindu-i cu drag la televizor... („Mă simt așa de bine cînd iau locul lă vreun con-curs... Mă simt așa de tînără ca și ei cînd îi aud cîntînd”) la Emilian Dumitru, maestrul celebrat nu demult pentru cel de-al 40-lea an de viață și al nu mai știu cîtelea de scenă la N. Lengher, cel care oferă învățăcei-lor săi sugestii infinite într-o schiță în tuș... și mereu celebrul și distin-guit personaj S.F. — tov. Marineasa... de la... pînă la... toți sîntem un nume în peisajul studentesc autohton, amfitrioni și oaspeți, schimbînd dese-ori rolurile, perfect integrați într-un ritm și într-o atmosferă. Căutînd un spațiu de aplicație mai mult decît „un loc de pierdere a timpului” sau „singurul loc unde te poți simți bine seara, cu numai 3 lei...” cum ne spu-nea Silvia Neagu, anul I construcții, îi trecem pragul cu sentimentul în-văluitor al întoarcerii în sinul unei lumi care te definește, căreia îi apar-ții, care te primește în prag cu oa-menii ei, dăruiți și calzi, spre a te conduce apoi mai departe, spre o altă regăsire...

LUCIA STOICA

Elanul insulei - implicații etnologice

Inercarea noastră se exersează asupra unui titlu aparținând unei scrieri a lui Lucian Blaga, în cuprinsul căreia cercetătorul e avertizat că orice analiză este un „drum inoportun” (E. I., 110); mai mult, titlul acesta e „explicit de autor, așa încât demersul nostru ar fi de două ori inoportun.

Indrăzneala descifrării ni se oferă însă în cuprinsul aceleiași opere, într-un aforism pe care, apare încurajarea noastră proprie, îl cităm integral: „Actul creator de artă este în sine o realitate insondabilă, care nu se lămurește nici măcar parțial prin intenționalitatea ce și-o atribuie, în chip conștient, artistul. Nu vă lăsați deci seduși de palavrele artistului când precedeți a elucidă ființa artei”. (E. I., 154).

Dintre cele două vocabule, aparent ciudat alăturare, ne reține central atenția cuvântul **insulă**.

Folcloriști și cei interesați de cultura populară puteau afla începând cu 1913, din ambițioasa **Poveste a lumii dedemult după credințele poporului român** alcătuită din vrednicul Tudor Pamfile, nu mai puțin de zece variante ale unei legende românești potrivit căreia crearea pământului ar fi deopotrivă opera lui Dumnezeu și a Dracului.

În toate elementul primordial e numit a fi fost nesfârșirea de ape; din adâncuri, cu concursul celor două forțe, creația ar fi început de la insulă. Mai exact, din nisipul adus de Drac sub unghii în numele său și al Domnului, acesta din urmă încropește o turțită pe care o pune pe ape, având dimensiunile unui pat necesar celor doi pentru o meritată odihnă.

Din varii motive, între care cel mai frecvent este invidia de a nu fi putut singur înfăptui Creația, Dracu încearcă să-l înecă pe D-zeu împingându-l (pe cînd acesta dormea), spre apă „dar cu cît îl împingea, cu atît și pământul creștea în acea parte. Văzînd că pământul se lățește mereu, începu Dracul să-l împingă îndărăt, dar și aici pământul creștea (...). creștea mereu, pînă ajunse așa de mare cum îl vedem și noi astăzi”. (T. P., 17-18).

Pentru ceea ce ne interesează este secundar faptul că T. Pamfile cunoștea lucrarea lui M. Dragomanov și L. Leger (*Esquisse sommaire de la mythologie slave*) din 1882 precum și cea a lui M. Gaster (*Literatura populară română*) din 1883 unde se găseau legende asemănătoare; este secundar însăși faptul dacă legendele consemnate de T. Pamfile au fost sau nu culese cu minimă rigoare științifică.

Important este că T. Pamfile și-a tipărit seria lui de legende și că acestea — există indicii certe — au ajuns prin timp la cunoștința lui Lucian Blaga.

Cercetătorul operei lui Blaga are mai puțină nevoie de acest atît de la modă printre tinerii cărturari sintetici **Dictionnaire des symboles** a lui Jean Chevalier și Alain Gheergrat (III, Seghers, 1973) cit de **Poveste...** lui T. Pamfile și, apoi, de cîteva pagini din **Mircea Eliade**; Blaga pregătise pentru tipar culegerile de aforisme și îi menise titlul ce ne interesează în 1946, dată la care M. Eliade își adunase într-un volum o seamă de eseuri intitulându-l, după cel de început, **Insula lui Euthanasius**.

Pornind de la prima sursă (T. Pamfile) reținem că insula se instituie ca simbol al centrului și punct de plecare a Creației; insula se înfăptuiește cu concursul celor doi actanți, ea este deci produs al Creației Puterilor. În egală măsură insula își subsumează aici simbolul locului liniștii, al odihnei, al somnului, al refugiului, al izolării de agitație. Să notăm (în trecere — și nu numai!) că această ultimă funcție va fi conferită de Blaga limanului în mai multe creații ale sale, expresia cea mai gravă primind-o în graiura tulburătorului Ulise; „Dar pe liman ce bine-i / să stăm în necuvînt —” (...).

Este limpede pentru oricine că aici sugestiile eminesciențe trecînd prin Eliade prelungesc prin Blaga unul dintre cele mai diafane mituri ale culturii noastre populare.

Aplecîndu-ne acum asupra primului cuvînt ce compune titlul discutat, elan, îi căutăm semnificațiile în marile dicționare ale limbii franceze (cuvîntul fiind împrumutat din această limbă), apoi în cele românești și constatăm că doar peste acestea din urmă, în mod miraculos, a filfîit, o clipă, aripa poeziei; atît DLRM (1958, p. 272) cit și DEX (1975, p. 293) dau, ca prim sens „insufletire creatoare; avînt, entuziasm”.

Acum putem opera prima decodare: **Elanul insulei** ar putea fi aproximat prin (1) **Insufletirea creatoare a insulei** sau (2) **Avîntul insulei** sau (3) **Entuziasmul insulei**.

Făcînd al doilea pas și admitînd, firește, entropia (oricum, o insulă nu poate avea nici entuziasm nici avînt), vom observa că, în lumina deslușirilor anterioare, posibilul sens adînc ne scapă încă; variantele pe care le obținem — **Insufletirea creatoare a (1) Locului creației, (2) Centrului, (3) locului refugiului** — sînt ori tulburi, ori insuficiente.

Poetul ne propune următoarea „traducere”, într-un aforism de la care ar fi împrumutat și titlul culegerii: **Elanul insulei**. Insula de coral crește din fundul mării pînă la suprafață; aici ascensiunea e tăiată de foarfecele nivelului. Elanul coralului, zbuțnînd din adîncimi, e întretînut de toate nuanțele întinericului, dar de lumina banală a zilei — nu”. (E. I., 109).

E necesar să avem minime cunoștințe de zoologie căci, iată, insulele de coral se zămislesc din scheletele acestor celenterate și atunci ar putea fi vorba aici despre creație prin moarte, despre zidirea în operă, despre Meșterul Manole! Considerăm textul, în primul rînd, solid dar cu motive și simboluri frecvente în opera poetului; al „corolei de minuni”, al tainei, al misterului (creației).

Ajunși aici, vom nesocoti cu satisfacție îndemnul poetului, citat la începutul acestor considerații („nu vă lăsați deci seduși de palavrele artistului...”), și, coroborînd informațiile pe care frecventarea culturii populare ni le-a pus la dispoziție cu metatextul poetului („textul” despre propria sa creație) înțelegem că insula a fost echivalată cu creația însăși, cu creația vie, în devenire, capabilă de elan și jertfă, trăind în sine și pentru sine — suficientă.

În acest caz, după Blaga, **Calendarul poezilor** ar fi necesar; „Creștinii socotesc anii de la nașterea lui Isus Hristos. Revoluționarii de la luarea Bastiliei. Poeții ar trebui să-i socotească de la facerea lumii, deoarece ei, prin înfăptuirea lor — rămîn pe linia ce a început cu Geneza” (E. I., 114).

Acum putem, provizoriu, încheia; Elanul creației continue, înafara profanului, în continuarea începuturilor, elanul creației săvîrșite și îmbogățite prin moartea de fiecare clipă — astfel ni s-a dezvăluit, cu siguranță incomplet, un titlu greu de semne.

Lucian Blaga, **Elanul insulei** — aforisme și însemnări — Prefață, text stabilit și note de George Gană, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1977 (colecția Restituiri) **IOAN I. POPA**

Însemnări despre „Cenușăreasa”

(III)
Intr-o zi, știind că scriu pentru copii, un cunoscut m-a întrebat: „Cine-i dom’le, Lucia Olteanu?”. „Scrie pentru copii și scrie bine, (atîta știam și știu despre scriitoare). Dar de ce mă întrebi, nu-ți place?”. „Mie nu prea, dar fîcî-mea mă terorizează. Dacă nu-i citesc o poveste cu Dorli în fiecare seară, se supără, plînge și iese un adevărat tîrăboi”. (Era vorba despre penultima carte a scriitoarei, „**Bună seara Dorli!**”). Nu m-am mirat prea tare că acelui cunoscut al meu „nu i-a prea plăcut”. În el murise probabil de mult timp orice umbră de candoare. Păcat!... Un lucru este însă sigur. Fetifa aceea nu va uita poveștile cu care adoarme acum și, cine știe, poate mai târziu, le va reciti cu voce tare pentru o altă fetiță.

Cu „**Arhitectul firelor de iarbă**” Lucia Olteanu încheie o mică trilogie care îi are ca „eroi principali” pe **Temistocle**,

un băiețel năstrușnic, care-i scrie fel de fel de scrisori lui Dorli, prietenul lui din gînd. Despre ce-i scrie Temistocle lui Dorli? Despre toate: despre mama, despre tata, despre iepurașul Luni, despre barza Matilda, despre trei furnici Fu, Fu, Fu care împachetează cu grijă un fir de iarbă, despre curcanul Costache... Un exemplu: „Azi am ciripit. Și doi pui de pițigoii, care priveau în jos de pe marginea cuibului, mi-au și sărit pe umeri strigînd în limba lor: mama! I-am așezat înapoi și le-am făcut semn să stea cumînți, dar lor plăcîndu-le probabil s-o facă pe parașuțiștii, au sărit din nou drept pe capul meu și au strigat din nou: ma-ma! Dorli, dacă prostuții ăștia mă confundă cu mama lor, eu ce mă fac? La ciripit mă descure (de fapt de aici a pornit totul). De mîncare am să le aduc. Dar de zburdat? Pînă mîine trebuie să învăț. Mi-au promis c-au să-mi dea lecții de zbor cîțiva fulgi de păpădie”. Ce să mai spu?

Scriînd pentru copii, Lucia Olteanu nu se „copilărește” caraghios și penibil, cum de atîtea ori se întîmplă în cărțile pentru cei mici. Ea are darul acela rar de-a simți pe copii de-a-devăratalea atunci cînd scrie. De-a lungul anilor — a debutat, dacă-mi amintesc bine, în 1970 cu „**Aventuri despre Mac**” —, autoarea a ajuns la un stil inconfundabil. O pendulare permanentă între proză și poezie caracterizează cărțile ei. Povestirile sînt scurte — unele ajung pînă la două trei rînduri —, epurate de orice balast care ar putea înegura limpezimea lor de cristal și emană o extraordinară gingășie și bunătate. Se vede clar că autoarea stăruie îndelung asupra cărților ei, șlefuiindu-le cu migală și răbdare. Nici un cuvînt nu e în plus, nimic nu sună fals. Lucia Olteanu construiește un univers mirific, o lume de cuburi colorate, în care fiecare cub este o mică poveste încîntătoare. Odată intrat în această lume mergi fascinat pînă la capăt. Ilustrațiile, semnate de Ana Pușchilă, sînt adorabile, pline de fantezie și umor.

Cartea asta e ca un vis frumos. Și, vorba Luciei Olteanu, „cine a găsit vise frumoase, e rugat respectuos să se bucure de ele!”.

DUMITRU TOMA
Lucia Olteanu, „**Arhitectul firelor de iarbă**”, Ed. Ion Creangă, 1980.

Note de spectator

O idee interesantă, străbătută de fiorul purității și al umanitarismului, a fost aceea a cadrelor didactice din Drobeta Turnu-Severin, de a aduce în scenă elevi ce își rostesc gîndurile în limbile franceză, engleză, germană, rusă. Un spectacol realizat de copii de toate vîrstele, sub semnul gingășiei și al păcii. Vrednic de semnalat e simbolul primăverii, intruchipat de fetițele din clasa a IV-a a Școlii generale nr. 9, care cîntă, recită și dansează în fața unui public destul de sever, cu o siguranță demnă de invidiat. („Nu, n-avem emoții — ne spune micuța Daniela Minune — și, chiar dacă scena e în franceză, nu mi se pare prea greu. Am făcut atîtea repetiții...”, îmi explică ea, făcînd un gest moale cu mîna, vrînd să însemne: „Păi, cît am lucrat noi, să fii mata sănătos.”).

Nu lipsește grupurile vocale ce izbutesc, uneori, să creeze o atmosferă atît de plăcută, încît ne apucă înserarea pe plaiurile rusești dinspre Volga, ori pe cele romantice și pline de eleganță de pe malurile Senei.

Sînt aduse în scenă chiar și desene ale copiilor, în seducătorul balamuc ce se intitulează „Dans mon pays d’Espagne”.

Spectacolul are o savoare aparte, pe care o dau, în ciuda numeroaselor repetiții, gesturile stîngerite și privirile înspăimîntate. („Ne e cam frică, profesorii noștri sînt în sală! Dacă ne încurcăm, ne-am ars...” mărturisesc Angela Blăgoi și Dorina Ghițoi, clasa a X-a, Liceul economic).

Un punct de excepție, un spectacol ce iese din spectacol, moment care a smuls ovații unui public altminteri rezervat, recitarea baladei „**Rică**” de M.R. Parascchivescu alternativ (uneori concomitent) în română și engleză, cu un reușit acompaniament de chitară. Interpretii: Codruța Vucea, Simona Teodorescu și solistul Alec Macri, anul IV, Liceul Traian. Codruța ne incredințează, departe de orice modestie, că n-are emoții decît în culise: „Pe scenă mă regăsesc. De fapt, îmi place prea mult teatrul, și-l fac de prea mult timp, ca să mai am emoții și pe scenă...”.

De remarcant, în încheiere, prezența la acest spectacol a citorva cadre didactice de la facultățile de filologie din Timișoara și Craiova, fapt ce a dat o înaltă tinută întregii manifestări, precum și emoții în plus micilor artiști.

RADU CIOBOTEA

Lecturi

Arta conversației

de ILEANA VULPESCU

Poate că nici o apreciere critică nu ar putea defini mai bine romanul Ilenei Vulpescu decît o face unul din personajele sale însuși. Căci este această carte una din aparițiile care se citesc pe nerăsuflăte, astfel încît sentimentul dominant, departe la finele lecturii, este regretul de a fi isprăvit incursiunea în lumea cărții. Asta nu înseamnă însă că „ușurința” lecturii ar implica o anume superficialitate a texturii romanului. Sau că interesul acestuia ar deriva numai din substanța epică. Am putea spune că dimpotrivă. Pentru că „subiectul” propriu-zis frizează banalul. O doctoriță, Sinziana Hangan, își repovestește (și astfel re-construiește) unui Pavel Vlas, tatăl nelegitim al fiicei (cea de-a doua) sale. Povestirea creată de ea însăși, aidoma bulgărelui de zăpadă, îmbogățindu-se în cercuri concentrice. Nivelele temporale se intersectează în trecut, din însuși acest trecut re-făcînd trîgîndu-și seva modelul epice, îndreptîndu-se spre un prezent-final al romanului.

Nu lipsește din paginile cărții nici evocarea (din care orice autor contemporan și-a făcut o datorie de onoare) obsedantului decenului nici dezvoltarea mecanismelor sociale contemporane, cu dramele și implicațiile sale de tot felul. Sînt prezente și trimiterile parabolice la o actualitate problematică, se re-discută, de asemenea, raporturile individ-istorie, individ-putere socială, etc., etc.

Viața doctoriței Sinziana Hangan este centrul vital al acestei narațiuni. O existență care, intră în contact cu o sumă de alte numeroase destine individuale, realizează (într-adevăr) o frescă istorică.

Sinziana este omul de caracter (și cît de real este acest caracter) hotărît și ferm în principiile sale, care cere să i se facă dreptate. Nu unei persoane anume, nu unui sistem social, și nici ei înseși. Cere dreptate cu mentalitatea îndărătnicită și încăpățînată a țăranelui. Acea îndărătnicie a bunicii care trudește ani de zile țărîna uscată a stepii pentru a aduce oasele soțului ei acolo unde-i este locul (tabloul este de o simplitate impresionantă). Acest orgoliu al mamei de a nu-și părăsi țara nici (sau mai ales atunci) cînd îi este mai greu. Îndărătnicia Sinzienei este cea a unei neam întreg, care-și cunoaște bine rostul.

Realitatea spirituală și sufletească a unui neam întreg, reprezentată printr-un tip de o concretețe și viabilitate remarcabile, iată nucleul romanului. O realitate de a variată cromatică și de un mare dinamism, construită prin... arta cuvîntului. Arta conversației. Temporal cadrul romanului nu depășește cîteva ore. Tehnica povestirii din aproape în aproape (am numi-o povestirea din povestire) creează fenomenalitatea și tipologia unei lumi. Care, deși nu există prin propriul act, manifestat ca atare, este act-ualizată prin verb. Deși o lume a verbului, ea este vie. Toate personajele masculine ale romanului nu au o existență proprie. Ele nu sînt decît personajestări ale eroinei. Atîtea personaje, cite nuanțe presupune sufletul feminin. Admirabilă surprindere a acestui veșnic mister, uitor și totodată incredibil, de a fi simultan aceeași în mai multe suflete și în mai multe iubiri, în toate cu egală sinceritate.

GHEORGHE SECHEȘAN

Cornel Bogdan

TELEFONUL

Intr-una din zilele anului trecut, Nelu Vărădean nu mai putu rezista cicălelilor neveste-si și atmosferei apăsătoare ce se așezase în casă și hotărî să facă orice ar fi nevoie să-și instaleze telefon în apartament.

Goana tuturor după obiectele acelea îi apărea ca una din ideile fixe ale acestor vremuri. I se părea că toată lumea în oraș e tratată în funcție de posesia sau lipsa telefonului în casă, nu înțelega de ce unul și altul stabilesc relații cu ceilalți doar în măsura în care aceia pot răspunde chemării prin fir la orice oră din zi și din noapte.

Dar nu era prima dată cînd nu înțelegea ceva destul de clar și, totuși, continua să-și ducă viața liniștit, fără probleme. Probabil că astfel s-ar fi întîmplat și de această dată, dacă nevastă-sa, Lămîița, pe care era căsătorit de vreo șase ani și care era pe atunci un fel de contabilă de ocazie la un depozit, n-ar fi pornit împotriva pasivității sale o adevărată campanie războinică. „Zică toți ce vreau, pot să nici nu mă recunosc de om, dacă nu le place, eu n-am ce le face, îmi iau șatra și mă culc” — își spunea mereu Vărădean, folosindu-se și de niște versuri auzite aiurea, pe care le spunea în orice ocazie, modificându-le ușor după caz. „Că nu le convine ăstora, sănătoși să fim, dar ce mă fac cu Lămîița? Cu ea m-am obișnuit ca și cu mine însumi, dacă pleacă, după cum spune, ce mă fac eu? Aici e buba!” — gîndea el, plescînd ușor din buze, cum făcea de fiecare dată cînd se gîndea intens.

Fiind mai tot timpul singur — în ultima vreme era tot mai îngîndurat și cunoștințele îl cam evitau — el găsi prilej să-și observe cu luare-aminte colegii de serviciu. Aceștia, neglijînd aviditatea cu care Nelu Vărădean îi analiza, își vedeau senini de treabă, erau zilnic aceiași. Această constatare era aproape o certitudine pentru maestrul Vărădean pînă cînd remarcă ceva cu totul deosebit la cițiva dintre ei: „Ta uite dom'le, da' surmenați mai is ăștia, le-atîrnă cearcănele pînă sub nas!...”. După cîteva clipe începu să devină bănuitor și cum el era un om dintr-o bucată, porni să-și lămurească ideea. Află, foarte surprins că toți cei încercănați erau posesori de telefoane. Se lumină la înfățișare, deși nu se simțea mult mai liniștit. Oricum, avea satisfacția că spusese adevărul cînd încerca să-i convingă pe unii că „telefoanele astea numai necazuri aduc”.

Măruntă satisfacție dura pînă acasă, doar. Era de ajuns să revadă mura înnegurată a nevestei că liniștea îl și abandona. Suporta cu greu orele de după-amiază, mai citea puțin, privea la televizor, se culca pe la 10, cum îi era obiceiul. Adormea tot mai dificil în ultima vreme și, ca să nu se enerveze, încerca să-și aducă aminte cît de fericite erau zilele în familia lor pînă nu de mult. Apoi, cînd simțea moleșeala plăcută dinaintea somnului, aștepta nerăbdător să vină acel minunat vis, ca o mare speranță. Se lăsa încrezător în pasta viscoasă a visului drag, care mai venea încă. Se simțea din nou bine, senin. Dintr-un fel de bucurie sculentă și însoțită de plămădea nelipsitul vis. La început mai confuz, dar apoi tot mai limpede se contura un neasemuit peisaj pe care, cînd se trezea, nici nu îl putea descrie în toată splendoarea lui nepămîntescă. Nu își putea da seama cum poate visa o asemenea grozăvie, nu văzuse nicicînd ceva asemănător. Se simțea atît de bine în acel cadru încît o dată chiar îi spusese soției că are un vis plăcut și odihnitor ca un concediu. Lămîița i-a ris în nas și Vărădean renunță s-o convingă. Cînd se trezea avea numai o vagă senzație, pe care o primești doar după ce vezi ceva de o stranie frumusețe, nu reții mai nimic, însă se păstrează o vreme în pulsul mai pornit al inimii, ca și cum te-ar atinge pe piele ceva moale și parfumat. În urma visului simțea că îl învăluie o stare de intensă duioșie, asemănătoare cu un ris fin și senin sau cu un plîns delicat, care îi dădea o senzație de ușurare.

Peisajul era o feerie, încadrat de niște copaci necunoscuți și înalți, plini de frunze în forme de inimioară — dealtfel toate frunzele, acolo, aveau această formă — arbuști și boscheți crescuți după o geometrie necunoscută. Prin mijlocul unei mari păduri curgea cu voioșie un rîu, pe malurile pline de iarbă înmiresmată și flori stăteau niște fecioare durdulii și delicate. Parte din ele cîntau la harfe și alămuri, parte croșetau cite ceva din iarbă și flori și toate la un loc produceau neîntrerupt o muzică diafană. Pe apele înspumate ale rîului pluteau lebede de diferite culori și mărimi și, de undeva, dintr-un tărîm neștiut, venea pe o minunată plută — chiar el, maestrul sculer-matrișer Nelu Vărădean și se putea observa cu claritate că totul îl aștepta pe el. Chiar fetele acelea durdulii îi făceau semne cu mîinile lor superbe și roze și îi întăreau astfel convingerea că toate îi erau destinate lui. Pluta era trasă de lebede albe care cîntau ceva plăcut și odihnitor, jur-împrejur era o minunăție și bucuria care îl cuprîndea treptat îl pune în situația dificilă de a se abține să nu înceapă tare și plin de simțire „Vine, vine primăvara!...”, un cîntec vechi care-i plăcea la fel de mult și acum. Și numai teama să nu tulbure acel farmec, îl oprea. Cînd ajungea în dreptul fetelor, pluta se trîgea la mal — visul se repetase de atîtea ori încît lebedele știau ce-i de făcut — el cobora și citeva dintre ele îi așezau pe frunte o cunună dintr-o plantă frumos mirositoare. Maistrul se temea ca nu cumva să scape vreo vorbă necugetată care să strice totul, mai cu seamă că al săi nu prea îl obișnuiseră cu asemenea onoruri. Deși avea rețineri, se purta cu o finețe și o naturalețe demne de toată stima, încît pînă și cele cîteva fete aflate în rîndurile din spate abandonară timiditatea și suspiciunea și se apropiară.

În general, visul se încheia aici și sentimentul care marca finalul era unul de ușurare și mulțumire. Nelu Vărădean se deștepta din somn vesel, se spăla bine cu apă rece pînă la briu, își îmbrăca hainele așezate cu grijă pe speteaza scaunului și, cu plasa de nylon în mînă, pleca la serviciu. Odihnit, proaspăt, corect. Dealtfel și era remarcat ca unul dintre cei mai serioși oameni din uzină.

Însă fericirea asta dură pînă cînd Lămîița, ajunsă la capătul răbdărilor, îl repezi cu un „Să nu te mai văd în ochi, blegule!” — și plecă să locuiască la mama sa, în alt cartier al orașului. Încercă să o convingă, dar nu reuși. Aici se sfîrși liniștea de pînă atunci a căminului lor. Ideea instalării telefonului devenea tot mai puternică și totul s-ar fi sfîrșit cu bine dacă cererea depusă nu ar fi continuat să rămînă uitată.

Singur în tot apartamentul, Nelu Vărădean simțea tot mai intens neplăcutele dureri de cap din ultima vreme, întreținute și de un neplăcut tremur nervos al corpului care apărea la fiecare sunet de sonerie. Chiar și speranța lui din noapte, visul, începea să se clatine. Reținea cu fidelitate toate amănuntele: minunatul peisaj se industrializase aproape integral. Peste tot, prin copaci, prin boscheți, răsăreau într-un ritm infernal telefoane de diferite culori și mărimi, de la cele mai simple pînă la ultimele tipuri. Nu reușea cu nici un efort să recunoască pe vreuna din fecioarele dinainte în grupul de secretare și curiere apărute în peisaj. Mai mult, acestea abandonaseră harfele, alămurile și tricotatul și trecuseră toate la mașini de scris, genți diplomat, ceasuri electronice și telefoane. Posta oază de liniște era îmbesită cu firme și reclame ale unor țări capitaliste puternic industrializate, precum și cu reclame luminoase ale unor întreprinderi autohtone, printre care Nelu Vărădean reuși să deslușească: „Rulmentul” Birlad, „Electromotor” Timișoara, „Electroputere” Craiova și „Semănătoarea” București. În aceste condiții, se vorbea la telefon într-un ritm monstruos, acele secretare îl sunau toate pe el, la cîteva aparate, apărute pe plută, și îi dădeau de fiecare dată legătura cu șefii de la uzină ori cu nevasta sa. Aceștia toți se răsteau în receptoare. Situația deveni extrem de alarmantă pentru Nelu Vărădean cînd își dădu brusc seama că nu are cu ce să achite convorbirile, pentru că, scotocind prin buzunarele pijamalei, nu găsi decît două pastile de „Algo-calmin”, un bilet de troleibuz și o carte de vizită. Nici nu mai avu timp să se mire ce-i cu acel bilet de troleu acolo, cînd, dintr-o dată, observă două lucruri și mai neplăcute pentru el: cobora rîul pe vechea plută și, pe cartea de vizită, citi un nume care nu-i spunea nimic: Graham Bell.

Se trezi brusc, speriat de forța cu care el însuși striga „alo, alo!...” și tremurînd ușor, intră-n baie. Ceasul indica abia vreo cîteva minute după ora 3, mai rămîneau deci două ore de somn. „Important este să mă liniștesc acum!” — își spuse și aproape reuși cu ele două pastile de „Algo-calmin” pe care le găsi în pijama și cu o țigară „Carpați” cu filtru. Nu mai reuși să adoarmă! trecu în camera de zi și pînă să plece la serviciu, termină partea ce-i mai rămăsese din Doi ani de vacanță, de Jules Verne. Plecă apoi la lucru convins că așa nu se mai poate.

Orele de muncă îl mai liniștiră puțin, pînă cînd, într-o zi, i se năzări așa deodată că directorul, om onest dealtfel, are un telefon în loc de cap, apoi că el, Nelu Vărădean, maistrul sculer-matrișer, mergea în satul său natal la un extraordinar magazin ce se construise de curînd și în care se găseau de toate, de la teniși de 24 de lei pînă la submarine atomice și din acel colos cumpără două telefoane, unul pentru zilele de lucru și unul de duminică și de sărbători. Ajungea acasă cu plasa de cumpărături, îi zicea emoționat soției că a procurat două telefoane, nu unul, și că de acum vrea liniște, dar — ciudat! — cum desfăcea plasa apăreau două borcane cu tocană de legume. Nevastă-sa se enerva din nou și plecă la maică-sa.

Altă-dată, la serviciu, colegii îi atraseră atenția că li se adresează cum nepoliticos, punînd mereu în fața numelui lor expresia „alo”, cu care se adresă de vreo două ori și directorului. Pentru aceasta fu pus în discuția C.O.M. și primî o muștrare verbală care promisea și urmări mai severe. Îl sfătuiră toți să-și procure telefon și să își rezerve rezerva de „alo”-uri

Fotografia pare să reunească pe CORNEL BOGDAN — autorul povestirii „Telefonul” și pe cunoscutul poet IOAN MORAR. Este vorba, de fapt, de un trucaj întrucît unul din personaje este de... plastilină. Știți care? Răspunsul îl veți găsi într-o altă pagină...

asupra lui. Drept e că muștrarea o primise și pentru că în ultimul timp umbra extrem de neglijent, nebarbierit, cu hainele necălcate și încurcate cîteva proiecte de piese.

Acasă, se simțea tot mai singur într-un întreg apartament și nu se știe ce s-ar fi întîmplat dacă într-o altă zi un fost coleg de școală, cu care se întîlnise ocazional, nu i-ar fi sugerat că un telefon poate fi procurat nu numai cu cerere aprobată. Acesta îi aranjă aproape totul cu niște instalatori de la telefoane, care la început se arătară neîncrezători în aspectul maestrului, dar, la asigurările susținute ale fostului coleg și mai cu seamă cînd simțiră că nu va fi chiar pe degeaba, se puseră pe treabă. A doua zi telefonul era instalat. Vărădean, deși simțea o serioasă oboseală în tot organismul, îi ajută tot timpul, le transportă scara peste tot, îi se adresă mereu la persoana a doua plural și îi recompensă cu cîteva sutare.

Rămînd singur, cu telefonul în față, simți chiar o ușoară bună dispoziție venindu-i din coșul pieptului și încercînd firav să înlăture oboseala care îi copleșea întreg trupul. Sună la numărul soacrei, o auzi în aparat chiar pe soția sa și aproape reuși să o convingă să se întoarcă acasă. Chiar dacă era prin telefon, simți o minuscule tresărire de surpriză și bucurie în glasul Lămîiței care, lăsîndu-se destul de mult rugată, promise că revine.

Nelu Vărădean se bucură mult, sufletul i se înfioră de o bucurie pierdută, îi veni să chiuie de bine ce se simțea. Numai că, exact atunci, se dumiri dintr-o dată cu spaimă că uitase, grăbit și aiurit cum era, să le ceară număr instalatorilor. „Cum am să pot să-i spun Lămîiței că n-avem număr? — se gîndi el. Are să se enerveze din nou că maică-sa nu o poate suna la telefon... va fi groaznic!... Gînduri insuportabile, grele, intrau și ieșeau în mîntea lui ca într-o mare gară, unde oricît de mult s-ar ieși, tot mai mult se intră... „A, informațiile! — îi strigă o idee lăuntrică. Într-adevăr, de ce există informațiile dacă nu pentru a le aminti cetățenilor onești acea minunată melodie care te deosebește de mulțime, îți dă identitate: numărul de telefon”. Emoționat, formă informațiile: „Alo, fiți vă rog amabilă și spuneți-mi numărul de la familia Vărădean Nelu, strada cutare, nr. cutare, etc...”. Așteptă puțin și auzi în receptor glasul enervat al telefonistei: „Tovarășe, dumneata îți bați joc de mine? Nu există așa ceva!...”. Maistrul se uită cu dușmănie la aparat, îl urî cu toată convingerea, dar sosirea soției se apropia, așa că porni după instalatori. Pe ăștia îi găsește sigur la bufetul „Zorile!” — se gîndi — și luă troleibuzul. Îi găsi într-adevăr și în două ore avea numărul dorit.

Lămîița ajunsese pe la nouă seara și, cu toate că voia să pară încă supărată, Nelu simți că fericirea familiei lor scoate capul din cenușă. Soția îl cercetă din cap pînă în picioare și el sesiză o nuanță de milă în cuvintele ei „Doamne, ce-ai slăbit, Nelu! Și ce cearcăne urite ai!” Îl pupă pe obraz și își văzu în continuare de treburi.

Mai tîrziu, în baie, cînd se bărbierii, după dușul fierbinte, își văzu în oglindă chipul obosit, cu cearcăne grele sub ochi. Le pipăi: erau moi și destul de mari. Simți cum i se face soma, ca înainte.

Lazar Popescu

POEMA DALIA

*Picuri de ploaie, aer survoiat
de întristate cuvinte,
numele tău se face o carte
mai tristă o dată cu mine,
curgerea versului pe de rost,
picuri de ploaie, aer survoiat
de întristate cuvinte.*

*Cu gust amar pe buze
le scrii încetisor,
trecut-a mai dinainte o seară
cu vînt în care stăteam afundat
în triste convorbiri ale gîndului,
acufi picuri de ploaie,
aer survoiat de întristate cuvinte
numele tău,
un desen în culori maiestruoase
deasupra scrii de mai înainte
mai întristat puțin odată cu mine.*

★
*Contenește cu larva
literă prevăzută cu ghiare fierbinți
sugrumînd liniștea albă,
conținutul măcîndu-i-l în dinși*

★
*Un călător de iluzie
mă îngînă cu privirea în sus*

*Un depărtat vagon,
somnul tău simplu,
liniștea mea
privind afară,
Poema Dalia.*

*Ai obosit uitată,
desprinsă-n oftat,
Poema Dalia,
sfioase-adieri mă străbat.*

*Un depărtat vagon,
somnul tău simplu,
liniștea mea
privind afară,
Poema Dalia*

★
*Două raze line
se pierd în ora zero*

★
*A iubi o imagine
iată
lipsa ta de imaginație*

KLAUS F. SCHNEIDER

(Cluj-Napoca)

Rückkoppelung

„Im Taubenschlag
Gedanken suchen
mit Musik von den Beatles.“

das bruchstück zwei jahre danach
vom wiederangehen des gedichts seitens des zöglings
zugelassen zur höchsten stufe der bildung. antreten
& hängen
in den seilen des hebekrans —
pendelbewegungen
innerhalb der jahreszeiten.

— da zog ich mir einen falcken
der setzte sich auf herrn geheimrats zeigefinger
wetzte sich den schnabel und hackte drauflos
und meiner seele ging
die grosse welt des heiteren krieges auf;
der weisse nebel wunderbar &

die fussspuren am hosenbodender zeit —
la.

die kurzen bekanntschaften verkürzten sich,
was zunahm war meine bibliothek wie ein sparschwein.
vergilbt formen die beiden zigarettenfinger das V

ausgefallener taten
auf guten vorsätzen.

Dazu einstimmiges Kopfnicken im Geburtsort
& angeheiratet
in der mehrzahl die ehemaligen freundinnen
erziehen schon leibesfrüchte

u ich bin der onkel

auf überbelichteten fotos: so höre!
Zusammenreissenmenschmeier — Bist ja kaum 22.
wie soll das denn weitergehen mit dir
mit dir mit dir mit dir
tagtäglich
bewusster werden
was auch Beatlessongs in sich haben. (sic!)

ELWINE TENCZER

(Temeswar)

Ars poetica

Blitzblank,
gereinigt
stehe ich
vor dem Einbruch
der Erinnerungen
und der Umwelt.
Dabei
begreife ich
nur allmählich
und selten ganz.
Schreiben
ist meine Angelegenheit
(ent-)sage ich
und ich weiss,
es ist schon ein Versagen.
Wörter
schnauben vergnügt
an mir vorbei:
zurück in die Elfenbeintürme,
die schliesslich
nie welche waren.

GERLINDE HERMANN

(Temeswar)

Systeme

Ich glaube
an eine Schicksalshand
die systemgerecht
jedem das Seine
zuteilt

Ich glaube
an einen Computer
der die Menschen
auf einen gleichen Nenner
bringt

Ich glaube
an eine rationelle
Lösung
der Unbekannten X

Doch
ich glaube nicht
an Systeme

ADRIAN PALAGE

(Jassy)

Paul Celan 1970

im eis
die risse
voll sprache
für dich
aber fremdling der fluss

in den lüften die fische
im mai
silbe um silbe
wird schwerer das schweigen
am ufer
zu mittag

JAKOB MIHAILESCU

(Cluj-Napoca)

Der Riss breitet sich fünf füllige Frauen eis-
aus. gekühlt mit Strohalm
Die Hälften fallen das anregende Getränk
auseinander. um unser Tischgespräch
Das Innere ist leer. auf den Lokalkolorit zu
ein Lokal vollgestopft heben denn wir möch-
mit Snobs am Sonntag ten doch nicht die vie-
selekt öffnen wir die len Ausländer enttä-
Orangen mit unseren schen über die Kleinig-
Händen rauchen wir die keit des Kleingeldes in
ausländischen Zigaret- unseren Taschen ge-
ten gekonnt den modi konnt zerlegen wir un-
schen Rauch in harte sere ausgebackenen Ge-
Währung blasend bitte fühle und schieben die
Wärter oder Kellner wie man es hierzulande aus-
spricht bringen Sie uns sprand zufällig lernen wir

dabei Menschen kennen
und wundern uns dass
nicht nur wir hier
Snobs sind in diesem
kleinen Glas gelernter
Gespräche wo Politik
nichts zu suchen hat
höchstens Witze allge-
meiner Naturschnitzel
bitte zwei und ein Sand-
wich mit schwarzen
Anzügen weissem Hemd
stülpen wir über den
Menüplan Preise ver-
deckend den roten Tep-
pich der höflich einla-
dend vor die Füsse krie-
chen uns geöffnete Tü-
ren was wünschen Sie
bitte

Die Schalenstücke
schliessen sich.
Der Riss verschwindet.
Das Ei.

ROLF LEXEN
(Sibiu)

Kulturprogramm in Hamlesch, Mai 79

Vorträge für Grosse
vor Kindern
draussen
tönen die müden Euter
die Strasse herunter.
Kämpfe mit Batorys, Anjou
eine Gruppe Traktoristen
stapft in den Saal.
Aussenpolitik im fernen Osten
weisse Milch rinnt zwischen
derben Fingern.

Kinderbucherzählung,
die Kleinen lauschen mit
offenem Mund

Dunkelheit drinnen,
Dias über Schachbrettulpe
Gartenschläfer und Auerhahn.
Dunkelheit draussen,
Stalltüren schlagen zu
Melkerinnen im Saal
Harken, Schaufeln, Spaten
in Schuppen,
im Saal
Volkslieder, Blaskapellchen,
Oberkrainer

rauschender Beifall.
Nachher Brötchen und sehr
guter Wein.

BRIGITTE RÖHRICH*
(Temeswar)

es überfallen mich die
erinnerungen
sie triefen von den
zimmerwänden
sie kriechen um mich
lauter masken der
schadenfreude
da sind wir
sagen sie
wir sind einmal
da
gewesen
ich aber hab keine
lust
intim mit ihnen
zu werden
darum gehe ich auf
keine gespräche ein
sie in mich hineinschreien
zu lassen
ist kein geschäft
ich glaube ich bin
zu zart gebaut
ich könnte zuletzt
doch
etwas abkriegen

* Brigitte Röhrich erhielt 1981
den Adam-Müller-Guttenbrunn-För-
derpreis für Nachwuchsautoren.

KATHRIN KILZER

(Jassy)

Nachrichten

laute musik
klingt aus dem kofferradio

es ist zwölf uhr
nun folgt volksmusik

auf der couch liegen
die zeitungen
durcheinander
die seiten
im chinesischen fotoalbum
die sind
leer geblieben

auf dem schreibetisch
die zeitungen
sind gestapelt
zum abliefern
bereit

gestern
wurde der fotograf
erschossen
täter unbekannt —
untersuchungen laufen weiter

täter gefunden
25jähriger
psychiatrischen untersuchungen
unterzogen
unverantwortlich
für seine tat —

WALTER STUIBER*

(Temeswar)

Haltestellen

Ich hielt grosse stücke auf sie;
sie hielt nichts von mir,
höchstens — ab
und zu —
meine hand.
Wir haben dennoch

sehr zusammengehalten.
Sie hielt mich für einen narren;
ich hielt sie manchmal zum narren,
und wir
waren uns dennoch ein halt.
* Dieses Gedicht ist Walter Stui-
bers Erstveröffentlichung.

HELMUTH FRAUENDORFER

(Temeswar)

Gedicht vom Fliegenfangen

Auch nachts um drei Uhr
kann man Gedichte schreiben,
auch bei einem Freund,
bei dem man einen Abend vorher
Fliegen gefangen hat,
um nicht zu weinen,
oder die Bibliothek umarmt
in der Illusion, mit einer Geliebten
literarische Gespräche zu führen.
Ich bin so nüchtern wie noch nie,
sage ich,
und zähle die Socken des Freundes,
die an einer Leine hängen.
Jeden Morgen die Schwierigkeiten,
sich den vergangenen
zerrissenen Tag
zusammenzureimen.
War es arg, Dietmar?
War ich eine Sau?
Und ich denke an die Gestalten meiner Fahrradträume,
die jetzt zwischen leeren Flaschen verwachsen,
Überall Verkehrspolizisten,
Dieser Verkehr,
Dieser verschiedenartige Verkehr!
Und wieder schreibe ich.
(Kein Papier zu finden in dieser Kellerwohnung.)
Ich kritze meinen angerissenen Tag
auf eine Zigarettenpackung,
die im Mülleimer landen wird.

Cite ceva despre...

● La Suceava, o tânără atletă luptă cu prejudecățile și cu propria-i mândrie pentru a reveni în lotul olimpic. Ne vom explica în cele ce urmează. Aruncătoarea de suliță Rodica Jianu, studentă în anul III al Institutului de învățământ superior sucevean a început atletismul în anul 1975, lansată de antrenorul Ion Butucaru. Până în 1980 ajunge deja la 56.80 m, rezultat obținut cu antrenorul Peter Nagy de la Cluj-Napoca. Ce pot însemna 56.80 m, în condițiile în care recordul mondial universitar este de 67.20 m? „Mult — spune Rodica — foarte mult, deoarece am fost mereu convinsă că numai propria dispoziție de concurs poate duce la performanță, nicidecum tratamentul sau stimulentele, fie ele chiar permise”. A participat cu succes la Balcaniada, la concursuri de anvergură din Ungaria, Polonia și Cehoslovacia avind spunea ea, experiența necesară abordării cu succes a unei (chiar) finale de mare concurs. De ce a părăsit lotul olimpic? „In ultimul moment, s-a hotărât că la Moscova vor merge numai consacrații, pentru a avea certitudine în rezultate. Pentru mine, și multe altele „speranțe” aceasta a însemnat o lovitură” (într-adevăr, la atletism „certitudinile” au cam deziluzionat n.a.). Și acum? „Voi continua, pentru că simt eu că pot mai mult. De multe ori în atletism poți anticipa cu precizie ziua și chiar locul pe care poți încheia un concurs. Cu părere de rău, trebuie să renunț la Universiadă, pentru că imediat după sesiunea de examene mă căsătoresc”. Felicitări și succes, Rodica! ● În cele din urmă, valoarea a decis — astfel ar putea fi caracterizat pe scurt acest Ungaria — Anglia de pe Népstadion. Cu o echipă firavă în care doar Balint, Müller și Fazekas mai arată cite ceva, Ungaria nu putea merge la înfinit pe miza șansei, care-i sursele din plin până atunci. Și astfel, jucătorii români ar putea încheia conturile calificării la 23 septembrie. Dar pentru că acest lucru să se întâmple trebuie ca antrenorii și diriguitorii echipei naționale să renunțe la ideea că pleiada de atacanți centrali români începe și se termină cu Cămtaru, căruia i-ar fi necesar un concediu de odihnă. ● Negru și roz. Acestea sînt nuanțele în care „Scinteia tineretului” respectiv „Sportul”, ambele din 15 iunie scriu despre „Raliul Dunării”, competiție automobilistică desfășurată în împrejurimile Devei între 11—13 iunie. Aflăm, astfel din articolul „Scinteia tineretului” (autor Horia Alexandrescu) că „e nepermis ca un echipaj de valoare celui alcătuit din Mircea Ilvoaia și Paul Geantă să abandoneze imediat după start”. „Sportul” (Modesto Ferrarini) dimpotrivă, spune că „toate mașinile Dacia 1300 ale I. A. Dacia Pitești au terminat remarcabil cursa”. N-am înțeles nici cine i-a ajutat până la urmă pe ghinionistii Ludovic Balint și Constantin Zărnescu, împotmoliti într-o zonă cu teren moale să iese totuși la liman? Horia Alexandrescu: „șansa echipajului de a reveni pe traseu s-a numit „Pauliuc — Crețu”, echipajul hunedorean remorcînd mașina”. iar Modesto Ferrarini: „i-a ajutat — defectîndu-și mașina echipajului sibian Costinean Barbu”. Și-atunci, ne-ntrebăm noi, cine-o fi fost totuși la Deva?

MIHAI JUNEA

Peștera Urșilor de lângă satul Chișcău (jud. Bihor) este, poate, cea mai valoroasă descoperire a ultimilor ani în cadrul obiectivelor turistice și speologice din țara noastră. Descoperirea ei stă sub semnul — de astă-dată fericit — al întâmplării.

În 1975, minerul Traian Curta din Chișcău, nimerind într-o surpătură a carierei de marmură, a sesizat că una din galerii duce spre un fel de grotă umedă și întunecată. A iscodit cu lanterna, probabil, și a văzut, apoi a transmis mai departe. Nici cel mai ascuțit vîr de săgeată al imaginației sale nu-l îndemna să poată crede că ceea ce descoperise e una dintre cele mai grozave peșteri din Europa.

Speologii au pătruns în adîncuri, s-au minunat și ei, apoi au dat verdictul: e, într-adevăr, una din marile peșteri ale Europei.

Din 1978 au început lucrările în vederea amenajării turistice a peșterii, iar la 14 iulie 1980 Peștera Urșilor a devenit, oficial, un punct turistic de cel mai mare interes, încît media zilnică de vizitatori este de 800 — 1.000. Evident aceștia se aglomerează duminicile, ciud se pot număra, în cele mai bune zile, chiar 8.000 de turiști dornici să vadă această superbă catedrală subterană.

O catedrală subterană în munții Bihorului

Se numește Peștera Urșilor pentru că în adîncurile sale au fost găsite numeroase urme de viață și resturi fosile ale ursului de cavernă Ursus Spelaeus — dispărut cu mai bine de 15.000 de ani în urmă.

Are două nivele: unul amenajat pentru vizitare, altul, interior, activ încă, declarat rezervație științifică. Etajul superior se alcătuiește din trei galerii — Urșilor, Emil Racoviță și Luminărilor — și are 488 metri lungime.

Te plimbi prin semiobscuritatea răcoasă a peșterii (97 la sută umiditate), prin galeriile luminate de reflectoare subacvatice, printre stalactite și stalagmite ca niște firavi stâlpi de ceară rece, alunecoasă, imaginația pornește un joc fulgerător de analogii, ai vrea să stăruie îndelung dar ghidul din față nu-ți țasă răgaz.

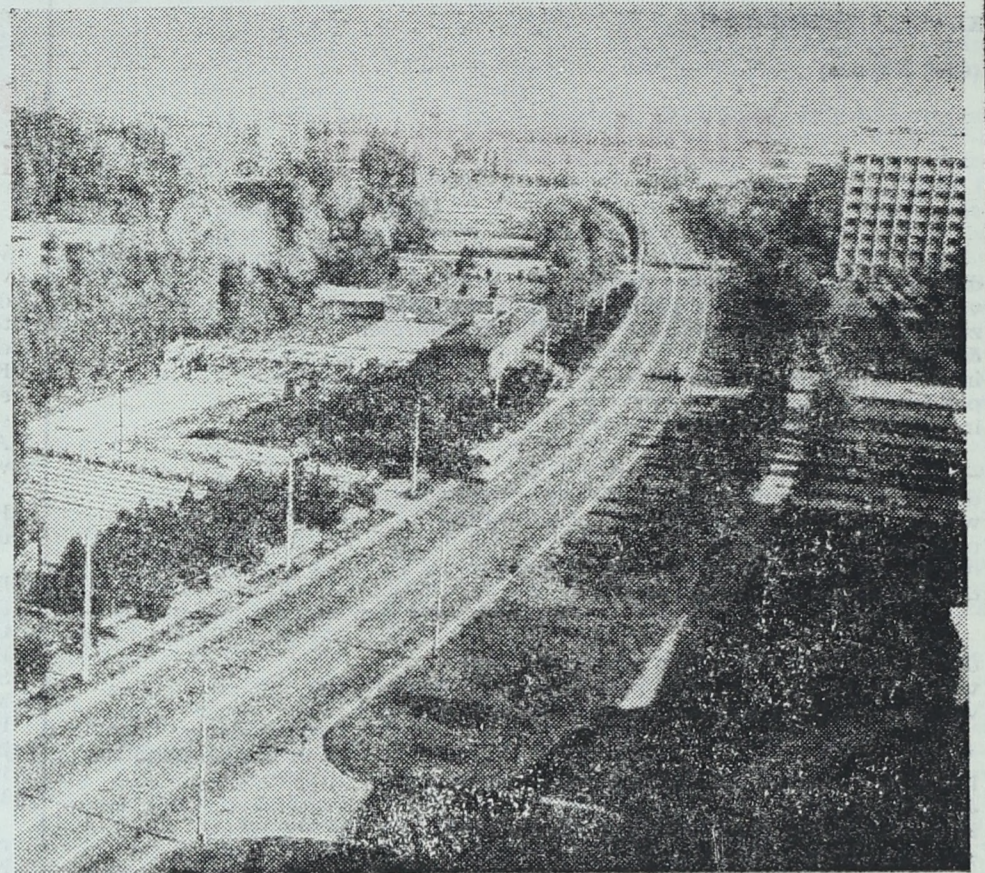
În fața ta se întind umbre transparente, deasupra îți atîrnă pături de luminări, macaroane, morcovi, undeva înainte se aprinde o lumină și vezi o rachetă care parcă se avîntă spre alte lumi, din stînga se aude un clopot cu dangăt straniu; te uiji și nu îți vine să crezi: omul de serviciu lovește cu unghia în virtutea unei stalactite atîrnate de tavan. Ți se explică: este vorba de un „morcov”, adică o stalagmită prelungă ca un sloi de gheață, goală pe dinlăuntru, care lovită ușor la un vîr, umple subteranele boltite cu un sunet diafan și grav.

Uimirea te face să rămii undeva în spatele grupului prea mare, glasul ghidului te trezește pentru puțin la realitate. De undeva, mai de sus, vezi grupul lacom de turiști ca un cortegiu ciudat, tirindu-se înspre lumina zilei și regretînd, în același timp, că nu mai poate rămîne.

Mai observi cite un nemulțumit stingînd cu palma ceea ce de fapt n-ar trebui să atingă decît cu privirea și, ajuns la ieșire, îl auzi: „Am dat eu cîșpe tei, da' tot am pus mina pe vreo citeva stalactite d-alea”. Un glas de sex opus îi răspunde contrariat și admirativ: „Vai, dar sinteți tare curajoși!... eu, cînd am auzit că se dau amenzi între cinci și două! de mii, m-am speriat foarte tare...”.

Esti deja la lumină, dar acolo, sub răcoarea, boltită și ea, a frunții tale mai stăruie încă multă vreme acea lume ciudată, umedă și răcoasă pe care o numești catedrala din inima muntelui.

CORNEL BOGDAN

Muncă plus talent egal „DOINA TIMIȘULUI”

— Tovarășe Emilian Dumitru, știm că „Doina Timișului” se află din nou în preajma unor mari încercări (succese, sperăm) atît în țară cît și în peste hotare. Ce ne puteți spune despre componențele noului ansamblu?

— Ați spus bine „noului ansamblu”, fiindcă, într-adevăr, cei mai mulți dintre membrii lui au venit la începutul acestui an universitar. De fapt, la începutul studenției lor, fiindcă mai toți sînt studenți în anul I și II.

— Cum au reușit ei să se integreze grupului și să preia ștabela (și faima) colegilor mai mari?

— Nu e ușor să menții prestigiul unui ansamblu format acum 20 de ani, cu atît mai mult cu cît alcătuirea lui trebuie schimbată, primentă aproape an de an. Noi veniți trebuie să între în ritmul unei munci aprige, fără întreruperi și să trecă prin „focul” numeroaselor spectacole pe care le dăm aici, la Timișoara. Un bun examen a fost, în acest an, spectacolul „Bună vremea, omule” prezentat în cadrul Festivalului „Cîntarea României”. O dovadă a muncii necontenite — repetițiile zilnice au timpul anului și de două ori pe săptămîină acum, în sesiune...

— Ce tematică v-ați ales de această dată?

— Caracteristici esențiale din marile spații folclorice ale țării. Fiecare zonă e reprezentată prin dans și cîntec. Dacă anul trecut spectacolul cuprindea momente specifice ale vieții comunității etnice românești în funcție de anotimpuri, acum ne propunem să aducem în scenă obiceiurile fundamentale ale acestora.

— Observ că repetițiile sînt în toi. Cînd va începe, deci, „peregrinarea”, unde vor avea loc reprezentațiile?

— Deocamdată planul nu este conceput în cele mai mici amănunte. Tot ce vă pot spune e că vom participa la deschiderea Universiadei și apoi vom pleca pentru aproximativ trei săptămîni, în Franța și Spania.

— Ce alte lucruri ne mai puteți împărtăși, în încheiere, despre activitatea de viitor a ansamblului „Doina Timișului”?

— Tot în această vară începe munca pentru înfîșurarea spectacolelor la ca-

re se va munci în următorul an universitar. Coordonatorii științifici ai ansamblului (și aici țîn să amintesc numele apropiatului nostru ajutor și colaborator, tov. lector dr. Vasile Tudor Crețu) își vor desfășura activitatea de cercetare și culegere de folclor, împreună cu studenții anilor I și II, ai Facultății de filologie, în zona vestică a țării. Cercetarea, înregistrarea, selecționarea faptului artistic popular sînt, de altfel, temelia tuturor spectacolelor noastre.

— Nu ne rămîne decît să vă urăm, în numele revistei și al tuturor studenților timisoreni, mult succes!

RADU CIOBOTEA

Dreptate pentru fiecare

Filmul „Dreptate pentru fiecare” este, la prima vedere, o înduioșătoare pledoarie pentru sentimentul ce dă dreptul omenirii să se numească umanitate, pledoarie întregită și facilitată prin momente de un comic „al dedesubturilor”. Este, bineînțeles, și așa ceva, dar este mai curînd altceva. Un „altceva” straniu, derutant, o apăsare ce nu-și găsește decît rezolvarea provizorie, fiind, se pare, rodul unei ierarhii provizorii într-o lume provizorie. Nu întimplător locul în care se desfășoară „viața” filmului este un tribunal, spațiu sacru al dreptății, lăcaș ce-l apără pe oameni de răutatea oamenilor, cuvînt al tertării sau al prăvălirii pedepsitoare.

Tînărul avocat — în excelenta interpretare a lui Al Pacino — pus (ironie) în fața unei false justiții nu se dezmințe (ceea ce nu înseamnă că nu trece, oscilînd uneori, prin experiențe hotărîtoare). Dacă la începutul filmului îl întâlnim aflat tocmai în conflict cu superiorul său, sfîrșitul ni-l redă în postura unui ins ce părăsește o adunare de descrierați. (Situția este de un absurd invers același din „Procesul lui Kafka”, căci vinovat e însuși judecătorul incorruptibil, iar tînărul avocat singurul care-i poate dovedi vinovăția, are sarcina de-al disculpa).

Cu filmul acesta se petrece ceva ciudat. Este atît de real, „dreptatea” fiecărui personaj este atît de firească, încît la un moment dat, totul alunecă într-o lume stranie, într-o lume în care intensitatea tragicului se dezlănțuie într-un comic incredibil.

Există deci, o continuă creștere, aglomerare, a imaginilor, a trăirilor, a vieții de fapt.

Ce este, așadar, „Dreptate pentru fiecare”?

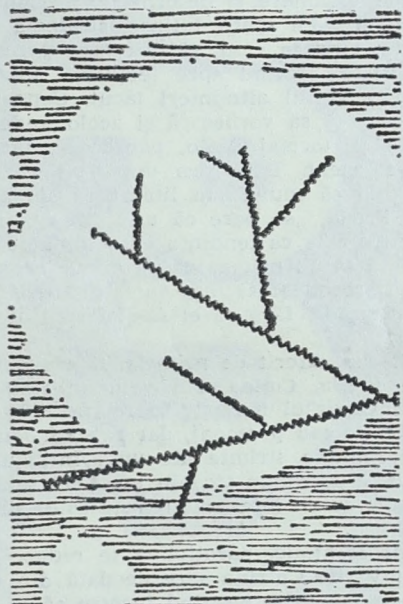
Cu certitudine, un film care merită să fie văzut.

R. C.

Esperanto

În cadrul Clubului de esperanto al esperantiștilor timișoreni a luat ființă o bibliotecă pe baza fondului de tipărituri pus la dispoziție de prof. univ. dr. Ignat Florian Bociort precum și din cărți și periodice sosite pe adresa Colectivului Esperanto Interlingvistică. Biblioteca cuprinde circa 450 de volume dintre care numeroase dicționare bilingve și explicative, manuale, ghiduri de conversație, crestomații de texte, un număr mare de reviste din țările socialiste precum și prestigioase publicații științifice literar-culturale din 35 de țări ale lumii începând cu Norvegia, Finlanda până în Madagascar și Australia, din Canada, S.U.A. și Brazilia până în China, Coreea și Japonia.

Dintre creațiile literaturii universale prezente în bibliotecă amintim Fedon de PLATON, Divina comedie de DANTE, Hamlet de SHAKESPEARE, Ifigenia de GOETHE, Hoții de SCHILLER, Tragedia omului de IMRE MADACH, poezii de PUȘKIN și LERMONTOV, de ȘANDOR PETŐFI și ADI ENDRE, basme de ANDERSEN, Quo vadis de H. SIENKIEWICZ, opere de IVAN VAZOV, HRISTO BOTEV și MAXIM GORKI, Dibuc de S. AN-SKI, Micul prinț de ANTOINE de SAINT-EXUPÉRY, Nimic nou pe frontul de vest de ERICH MARIA REMARQUE, nuvele de LUSIN, Opera de trei parale de BERTOLD BRECHT, Greața de JEAN PAUL SARTRE, poemele lui RABINDRA-

NATH TAGORE, nuvele de MIHAIL SOLOHOV, opere de KAREL CAPEK și IOSEF NESVADBA, Onoarea pierdută a Ecaterinei Blum de HEINRICH BOLL, povestiri de WOLFGAN BORCGERT, Gol între lupi de BRUNO APRITZ, satire de EFRAIM KISHON, antologii de proză și poezii din literatura scoțiană, engleză, suedeză, elvețiană, slovacă, estonă, letonă, orientală.

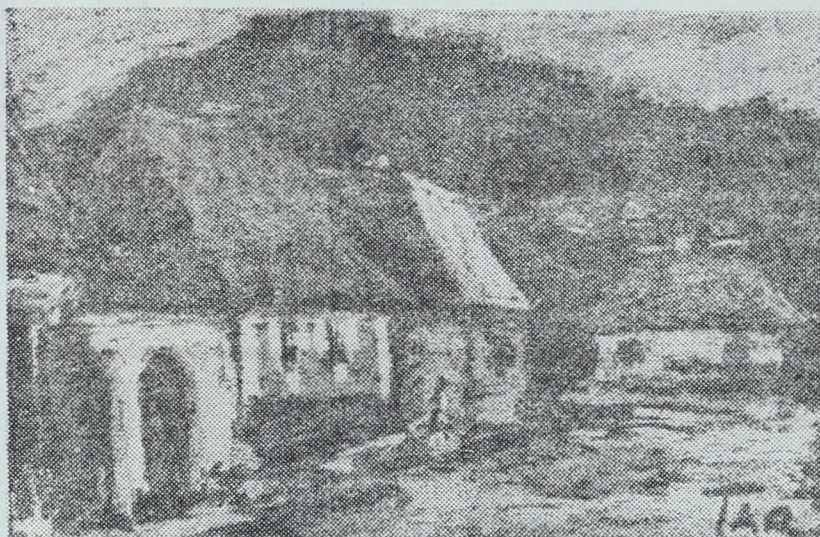
Din literatura română există traduceri după M. Eminescu, I.L. Caragiale, Eliade Rădulescu, Tudor Arghezi, M. Sadoveanu, Lucian Blaga, Ion Miulescu, I. Al. Brătescu-Voinești, Emil Isac, Mihai Beniuc.

Există de asemenea, traduceri după balade și epopei naționale: MIORIȚA, HASANAGITA poemul național bosniac, KALEVALA din finlandeză, KALEVIPOEG de Kreutzwald considerată epopee națională estonă, FRITHIOF-SAGA de Esaias Tegnér din suedeză.

În seria Oriento-Okcidento în spiritul unei idei UNESCO au apărut o serie de lucrări menite să mijlocească schimbul de valori culturale de pe glob. Din această serie Colectivul esperanto-interlingvistică dispune doar de câteva volume: Coranul, Poemele lui Rabindranath Tagore.

C.E.I. dispune de asemenea, de cărți și periodice pentru copii și tineret, între altele literatura de aventuri ilustrată „Asterisk la Malogaulo” apărută în 27 de limbi.

În afară de sectorul literar care cuprinde și multe opere create direct în esperanto există și un bogat sector științific în special legat de esperantologie și interlingvistică dar și alte ramuri ale științei și tehnicii sunt reprezentate: medicina, biologia, cibernetica, matematica, științele agrice.

O problemă centrală o constituie tema PACEA. Dintre toate publicațiile care tratează această temă albumul de 344 de pagini HIROSHIMA-NAGASAKI este cel mai elocvent. Acesta conține fotografii și istorisiri cu privire la distrugerea celor două orașe acum 35 de ani. La fel de sugestiv este și albumul omagial JANUSZ KORCZAK. Sunt prezente și scrieri de și despre V.I. Lenin, Tito, Gheorghe Dimitrov, Mao Zedong, Ho Chi Minh, Mahatma Gandhi.

În cei 94 de ani ai existenței limbii esperanto în și despre această limbă au apărut circa 35.000 de titluri la care se adaugă anual circa 400 de titluri noi. Cele mai mari colecții pe această temă se găsesc la Muzeul internațional de esperanto la Biblioteca Hofburg din Viena, în cadrul bibliotecii Hector Hodler a Asociației mondiale de esperanto și la Biblioteca Asociației britanice de esperanto.

Biblioteca aflată în curs de catalogare va intra în funcțiune odată cu cea de-a patra consfătuire republicană a C.E.I. în 19-20 septembrie a.c. Ea se află sub îngrijirea studentei Iosefina Balath anul I matematică.

REINHARDT WIVE

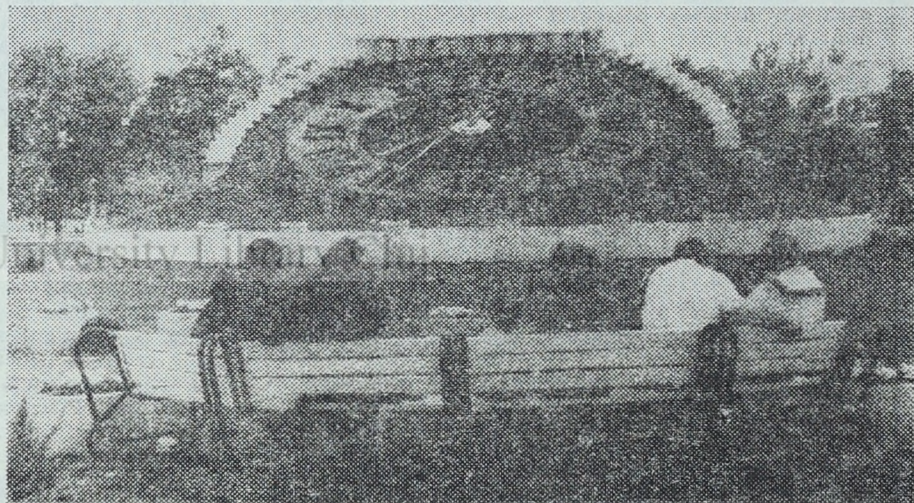
BCU Cluj / Central University Library Cluj Excursia

Într-o dimineață de duminică, un grup de studenți să zicem de la Mecanică, (boboci) au pornit într-o excursie. Nu e nevoie să intru prea mult în amănunte, deoarece, cu siguranță, fiecare dintre voi știe foarte bine care e starea de spirit ce domnește într-o astfel de situație: entuziasm, glume, risete... De obicei se pornește cu avânt, cu speranțe mari, chiar dacă rucsacul din spate cîntărește cam mult sau chiar dacă cineva își aduce prea tirziu aminte că a uitat ceva acasă, chiar prăjiturile făcute de mama special pentru această ocazie. Chiar dacă ne mai enervăm puțin că unul dintre colegi întîrzie puțin (Ce, domle, nici măcar acum nu poate să fie și el punctual!) sau chiar dacă ne trece o picică neagră prin față sau ni se arată cine știe ce „semne”, le trecem cu vederea, iar voioșia și optimismul copleșesc aceste mici ghinioane pe care la întîmpină chiar din statr.

Deci așa au pornit cei zece excursioniști, cu conștiința împăcată pentru că decanul de an le promisese motivarea absențelor de la școală. (Să nu uităm că erau studenți, colegi

de-ai noștri).

Se simțeau cu toții bine împreună, excursia se profila ca o reușită. Aceasta până cînd cițiva dintre ei (printre care și „șeful”) au hotărît să se despartă de grup pentru o vizită o peșteră. Au luat cu ei lanterne pentru că mai întîi trebuia să treacă printr-o pădure, au promis să nu zăbovească prea mult și... s-a dus. Ceilalți au rămas pe loc, au instalat corturile și s-au culcat, probabil. Între timp ceilalți au ajuns la peșteră și cu lanterna la mîna au intrat. Curînd însă, datorită umezelii, bateriile s-au terminat și ei au rămas fără lumină. Bijbiind prin întuneric, au încercat să găsească ieșirea dar nu au reușit, s-au afundat și mai mult în labirintul peșterii. Au început să intre în panică, nu aveau

la ei nimic de mîncare, în peșteră era frig și umezeală. Singura lor speranță era ca cei de afară să-i caute. Într-adevăr, colegii lor, îngrijorați, au pornit pe urmele lor, i-au strigat, dar nu le răspundea decît ecoul.

Așa a trecut o zi, două... Cei din peșteră începuseră să piardă orice speranță. Au fost găsiți abia după trei zile. Erau de nerecunoscut: spaimă, foamea, singurătatea își pusese amprenta pe chipul și pe sufletul lor.

Totul a trecut acum. Din fericire, astăzi ei sînt din nou printre colegii lor, pentru ei viața și-a reluat cursul normal, dar amintirea acelei excursii ratele, a momentelor de spaimă și deznădejde, vor mai persista încă mult timp în memoria „eroilor” acestor povești și cu siguranță nici cei care au tremurat pentru ei și din cau-

za lor nu vor uita ușor această excursie.

Cele relatate mai sus sînt pură fantastică. Orice asemănare cu vreun fapt real este o simplă coincidență.

TEODORA LUNGU

Timpul florilor

De-o vreme, „străzile timișorene” își cîntă respirația la „naiul” de lîngă ceasul cu flori. Și tot de-atunci, bănașii își zîmbesc pe sub mustață cu gîndul că dacă „tot is fruncea” ascund și pot da la iveală „mînce”, nu glumă.

Cum să nu fie așa, cînd ceasul florilor de lîngă „Continental” e aidoma unuia chinezesc (sau japonez?) pe care-l avea de la o Consignație nepotul paracliserului din Giroc? E mai grozav decît cel pe care o bătrînică venită din Lipova l-a văzut acum douăzeci de ani lîngă Cascada Niagara!

E frumos (excelent, fain, grozav, tic-tac). Dar și mai bine-ar fi dac-ar veni să-l vadă și studenții, „că ei numai pe la terasa „Flora” se plimbă!”.

Aici Timișoara-și scurge și-și reîncheagă timpul cu temeritatea alergării secundarului. Aici oamenii vîd că metalul învîrtitor pe de-asupra florilor povestește aceeași oră ca și televizorul și radioul și ca oricare ceas de mîna.

Sînt „făloși” bănașii și-și poartă tot aici copiii ca să le-arate că și „mașinaria cea mare” se rînduiește aceluiași mijloace ca și ei înșiși.

Micuții înțeleg ce vreau și se miră doar de rotirea neconținută a „bățului subțire”:

— Cine-l mîna?

Li se zice că „instalația” sau „creierul”

Dar țincii (copiii de azi sînt formidabili!) știu ce știu. Dac-ar putea ajunge

la rondoul colorat, ar împinge din joacă bețele și n-ar mai înceta. Păi, asta-i ca-n leagăn: te urci și n-ai mai coborî în veci!

Aici Timișoara se ascultă pe ea însăși. Numai pe modestul dascăl de latină (al-tădată „magister”) îl uită în domoala-i muzică de „quorum-quorum” și nu se mai întristează că oamenii i-au încrustat fața ca pe-un răboj. Pe cadranul noului ceas e preferat III (=4) lui IV (!!).

Lamura Timișorii tot se mai alege și lumea (chiar și modestul dascăl de limbi clasice) tot mai așteaptă să „crească albe flori din a ghiilor sucuri”.

OTILIA HEDEȘAN

Ștefan Doncea Peisaj

Din liniștea pietrelor
meticuloși și stîmînzii
vin peștii de cîmpie
să-mi plimbe pașii
prin pînea
aniilor
în valea Teuzului

★

Fetele pretențioase
umblă aimite
în adîncul nepătruns
al ecoului meu.
Neîncetat
se luptă cu săgețile dragostei
îndrăgostindu-se
de inima întrebărilor.

★

O lebedă aleargă
spre asfințit
și aripile ei
sînt pașii
neîncepuți ai Veșniciei.

„Muzica, stările de fericire, mitologia, chipurile brăzdate de timp, unele apusuri și unele locuri vor să ne spună ceva: ce n-ar fi trebuit să uităm niciodată sau sînt gata să ne spună ceva: această iminență a unei revelații care nu se produce este, poate, faptul estetic” (Borges). Atunci cînd revelația pare să aibă totuși loc, de cele mai multe ori dincolo de limitele operei, ca un excident de semnificație, mesajul ei este întotdeauna incomplet, situat între inacceptabil și posibil: nici măcar o șansă egală cumpănita de risc. Mai clar: există poeme, romane, nuvele... construite parcă după o tehnică a tăcerii: un cuvînt este omis sistematic, programatic, de-a lungul unui text în totalitate sau în anumite zone doar. Prezența lui ar fi dat întregului unitatea despre care vorbește, nedefinit, percepția noastră: un orizont abia întrezărit, îndepărtat, focalizează suprafața ciudat deformată a acestor versuri și fraze, aproximări de necunoscut ale unui singur cuvînt absent. Lipsa lui adîncește în gol o profunzime înfricoșătoare, onirică, pe care o pot avea numai lucrurile necuprinse în limbaj.

Vom prezenta în continuare trei situații, identice prin tehnica tăcerii, diferite prin aplicarea ei.

Să ne reamintim primele două strofe din poemul eminescian, **Povestea teiului**: „... Blanca, știu că din iubire / Făr-de lege te-ai născut; / Am jurat de la-nceput / Pe Hristos să-l iei de mire! // Imbrăcîndu-te-n veșmîntu-i, / Lepădînd viața lumii, / Vei spăși greșeala mumii / Și de-o crimă tu mă mintui”. Din nesupunerea fetei, ia naștere un scurt scenariu narativ: fuga ei de minăstire în pădure, întîlnirea cu ei, pierderea lor în zare („Se tot duc, se duc mereu, / Trec în umbră, pier în vale...”). Desfășurarea versurilor se produce, la acest nivel, prin diferențe și opoziții: porunca tatălui versus replica Blancei, părăsirea casei părintești, pătrunderea în tărîmuri necunoscute, apariția unui nou personaj: tînărul...

Dincolo de „poveste” de linearitate cauzală, temporală, spațială... pe care o presupune orice dezvoltare epică, un rest inexplicabil, omologat cu „inefabilul” poetic, se revarsă peste marginile oricărui scenariu: prinsă în sistemul diferențelor și opozițiilor amintite mai sus, unitatea poemului este necetărat compromisă, fărîmițată: cuvîntul poetic și-a pierdut, aparent, forța de generare: exemplul cel mai lesne de dat este din nou cuvîntul tatălui, încalcăt de Blanca.

De fapt, dintr-o altă perspectivă, Blanca nu încalcă porunca părintească. Pe deasupra dislocărilor narative, unitatea poemului se reface neașteptat, mult mai traicnic. Pe scurt, cuvîntul — absent între toate cuvintele și totuși prezent fiindcă, în ecou, doar vocea lui poate fi auzită — este: **moarte**. Să recităm, prin acest filtru ilicit, basmul poetic! Potrivit jurămîntului tatălui (jurămîntul este, o știm, un pact pe care-l facem între cuvînt și faptă; poezia și ea, posedă acest miracol al puterii ilocutionare: numind, ea creează obiectul numirii), fata trebuie să-l ia pe **Hristos de mire**, trebuie să-i îmbrace veșmîntul, „lepădînd viața lumii”, trebuie să-și mintuiască părintele de o crimă. Întelegem, desigur, că trebuie să se retragă la minăstire. Nici fata nu pricepe altfel: „Danțul, muzica, pădurea, / Pe acestea le-ndrăgii, / Nu chiliile pustii...” Un alt sens, prelungit în toate versurile poeziei, se insinuează: fata este promisă morții. Cuvintele de mai sus implică și această aluzie derivată. Vocea tatălui este, de aceea, o plasă în care fata — și cititorul — se afundă tot mai mult, chiar în momentul în care par că o ocolesc: „Știu mai bine ce-ți priește, / Cum am spus așa rămîne, / Pentru drumul cel de mine / De cu azi te pregătește!” **Drumul cel de mine** dezvoltă, iarăși, două înțelesuri. Dacă reprezentăm tabular modul de constituire a sensului, el ia următoarea formă:

Porunca tatălui	Sensurile ei	Acțiunea fetei	Nivelurile lecturii
„Pe Hristos să-l iei de mire!”	„te vei trăge-călu-gări”	„sus-trage-re-a de sub cuvînt	nara-tiv
„Imbrăcîndu-te-n veșmîntu-i, Lepădînd viața lumii, Vei spăși greșeala mumii	„vei mîri”	supu-nera la cuvînt	poetic
„Și de-o crimă tu mă mintui”. „Pentru drumul cel de mine De cu azi te pregătește!”			

Să urmărim în ce mod este infuzată sugestia morții și deci a supunerii la porunca tatălui. Pentru început, trimiterea la cuvîntul nerostit se face într-un mod aproape direct: echivalența tinde să devină identitate: „Cerul stelele-și arată, / Solii dulci ai lungii liniști”. Oprirea fetei are loc la arborele, în toți, cel mai tanatic: **teiul** (vezi **Mai am un singur dor**, dar și **Lucafărul**, unde cuplul de muritori, Cătălin și Cătălina, se adapostește tocmai sub căderea „rînduri-rînduri” a florilor lui). Elementele funebre se adună în avalanșă: cornul, calul negru, luna, valul izvorului... Sunetul cornului se aude întocmai ca în **Peste virfuri**: „Mai încet, tot mai încet, / Mai departe... mai departe...” Acolo, muzica lui îndulcea

VASILE POPOVICI

ECOUL CUVINTELOR ABSENTE

„cu dor de moarte”, sufletul „nemişcat”. În plus, tînărul care-l poartă la sold vine pe „un cal negru” (simplă opoziție cu albul calului fetei sau mai mult?), are flori de tei în păr, iar cornul este de-argint — o altă precizare simbolică.

Narațiunea transcrie, în detaliu gestica fetei. În economia ei, momentul nu e decît un lux, o concesie făcută psihologismului metonimic: „Ea privi atunci în jos. / Trece mina pe la tîmple, / Iară inima-i se împle / De un farmec dureros.” Logica povestirii ar fi trebuit să fie: „... inima-i se împle / De un farmec dureros”, astfel încît „Ea privi atunci în jos” și își „Trece mina pe la tîmple”. Alta este însă interpretarea dată de lectura poetică: farmecul dureros, alit de tipic eminescian, trecerea mîinii pe la tîmple, o clătinare a ființei, privirea îndreptată în jos, toate indică, prin simbolizare, același lucru: moartea.

Vocea cuvîntului ascuns se face auzită încă mai bine printre abilele distorsiuni ale versurilor: „(El se dă tot mai aproape / Și cerșea copilărește; / El ei suflet se răpește / De închide-a ei pleoape”. Am putea zăbovi îndelung asupra scenei de iubire peste care se suprapune o scenă a agoniei: „inima-i se strînge”, „capu-i cade pe-a lui umăr”, slăbirea vocii. Sau asupra versurilor cu dublu înțeles: „Și de dragi unul altuia / Ei din ochi se prăpădes”. Narațiunea se dizolvă odată cu pieirea celor doi: „Se tot duc, se duc mereu, / Trec în umbră, pier în vale”, în timp ce sensul secund devine tot mai vizibil. Ultima strofă numai ar merita un îndelung comentariu; am obține însă o multiplicare de argumente și nu o modificare a punctului de vedere: „Sus în brazii de pe dealuri / Luna-n urmă ține strajă, / Iar izvorul prins de vrajă, / Răsărea sunind din valuri”. Chiar titlul poeziei pare să sugereze o mișcare narativă captivă unui punct fix: **Povestea teiului**.

Citite astfel, versurile de mai sus par echivalente mai îndepărtate sau mai apropiate ale unei singure teme, temă care niciodată nu este expusă în expresia și puritatea ei originare. Ia naștere astfel o prelungă glosă, un dicționar de sinonime din care lipsește tocmai termenul glosat, cuvîntul elementar, singurul capabil să dea coerență celorlalte. O întrebare firească se naște: pentru ce această omisiune? Unde este ciștigul acestei lipse? Întrebarea este desigur retorică. „Jocul” tăcerii creează, în actul receptării, o continuă tendință de evadare din suprafața textului. Plăcerea lecturii constă, se pare, nu în a ne menține, așa după cum legitimizează în deceniile din urmă poezia actuală, în imanența textului, ci în a-l transgresa înspre un vid, înspre o zonă alingvistică. O lectură abilă descoperă, fără îndoială, multiple echivalențe care există. De aici pînă la numirea cuvîntului absent este doar un pas. „Jocul” nu dispăre nici atunci cînd pasul a fost făcut. I se schimbă doar centrul de greutate și natura. O tendință inversă ia naștere: găsirea unui punct de sprijin modifică direcția căutării; interesante devin acum amănuntele rebele, deplasările. Un lanț al reducerilor și împrăștiierilor semantice, succesive, sustine treaz demersul repetat al lecturii. Este o naivitate să credem că cele două tipuri de lectură: „naivă” și „abilă”, sînt în opoziție fundamentală. Fiecare are bucuriile ei și, pentru nici una, surprizele textului nu sînt epuizate.

O altă situație posibilă ni se oferă tot într-un text romantic: **Aurélia de Gérard de Nerval**. Aici tăcerea nu este decît parțială: cuvîntul ascuns — **dedublare** — apare de cîteva ori în text. Citit prin prisma dedublării, romanul se transformă într-o monstroasă proliferare a aceluiași teme. Ar fi mult prea mare zăbava să enumerăm fragmentele în care, vizibil, are loc o dedublare: în modul cel mai direct („... mon âme se dédouble... entre la vision et la réalité”), ușor diferit („... chaque homme a un double...”), sub forma cifrei doi care structurează romanul: sub forma repetării, a coincidenței, a dublerii înțelesuri, a celor două mari părți care, semnificativ, divid **Aurélia**. În mod fatal personajele apar în cupluri, totul este reluat, totul este reflectat. Un discurs al nehotărîrii și al modalizării permanente permite desfășurarea paralelă a două posibilități de interpretare între care naratorul oscilează fără-nctare. Renunțăm la prezentarea situațiilor celor mai transparente, pentru a ne opri la cîteva momente de mare subtilitate, evident mascare, în care dedublarea ia forme neașteptate.

Să observăm realizarea dedublării în următorul fragment: „Notre passé et notre avenir sont solidaires. Nous vivons dans notre race et notre race vit en nous... Cette idée me devint aussitôt sensible, et... il me sembla voir un chaîne non interrompue d'hommes et de femmes en qui j'étais et qui étaient moi-même...” Două procedee coexistă aici. Unul dintre ele constă în dezvoltarea, neașteptată, a sensurilor figurat și propriu. Este clar că fraza „Nous vivons dans notre race et notre race vit en nous” alege sensul figurat, singurul posibil în acest context. Rîndurile care urmează impun, dimpotrivă, sensul concret: „ideea” se materializează. Textul se dovedește a fi neselectiv, permeabil dezvoltării celor doi semnificanți (aici) opuși, devenind astfel cîmp al libertății semantice. În aceeași rînduri, dedublarea apare sub forma reflectării quasi-identice a cuvintelor în cuvinte: „Nous vivons dans notre race et notre race vit en nous”. Punctul în care cele două propoziții se întîlnesc, conjuncția **et**, marchează locul derulării lor inverse una față de cealaltă. Numim acest procedeu, deosebit de frecvent în **Aurélia**, **ogîndire textuală**.

Părți întregi își răspund la distanță. O memorie prodigioasă reia episoade din realitate, visul sau viziunile naratorului, transformînd textul într-un derutant spațiu închis de ogînzile strimbe ale romanului.

Paralelismul obsedant al dedublării revine sub mereu alte fețe: ca ambiguitate, „**Soit par hasard (1), soit par l'effet de ma forte préoccupation (2), je tombai comme foudroyé...**”, ca repetiție riguroasă întoarsă a cuvintelor-perechi: „**La matière (1) ne peut plus périr que l'esprit (2), mais elle peut modifier selon le bien (1) et selon le mal (2)...**”, ca întîlnire a două cuvinte apropiate semantic („**déluge**” și „**averse épouvantable**”), motiv suficient pentru ca, între ele, să se stabilească, automat, echivalențe.

Numărul redus de exemple date poate lăsa ușor impresia unei speculații. O lectură răbdătoare și atentă la acest amănunt compozițional ar descoperi însă, peste tot, prezența dedublării. Începînd chiar cu propoziția inițială, „**Le rêve est une seconde vie**”. Romanul se prezintă astfel sub forma unei partituri muzicale, tonale, structurată în funcție de un element în continuă expunere și deformare, mergînd pînă la nerecunoaștere. Pe spații întinse, strategia mascării trebuie, din cînd în cînd, să orienteze percepția prin infuzii directe, oferind spre lectură, într-o formă nealterată, cuvîntul altminteri tăcut. Capcana constă în a-l face însă să vorbească și acolo unde el pare că lipsește și, tocmai acolo, paradoxal, tăcerea lui vorbește elocvent. Parafraza după un vers shakespearian vrea să spună: în literatură, după cum remarcă S. Freud, „se pare că una din condițiile reușitei artistice este ca tendința care luptă să pătrundă în conștiință să nu primească un nume, oricît de ușor ar putea fi recunoscută, așa încît procesul să se repete în spectator, fără ca el să-și fixeze atenția asupra lui...”

Un alt caz, diferit de primele, îl găsim în novela lui Marin Preda, **Colina**, din volumul **Întîlnirea din pămînturi**. Cuvîntul nerostit în relație directă cu o anume situație sau personaj, dar repetat oarecum periferic în limitele strimte ale unei întîmplări ieșite din comun, creează un straniu efect de sens, cu atât mai puternic cu cît interpretarea nu este singura posibilă.

În linii esențiale, narațiunea se reduce la cîteva momente: Vasile Catrina sare deodată din somn și, buimac, iese în curte, neștiind încotro să se îndrepte. Amintindu-și de un lot care trebuia arat, se îndreaptă acolo. În drum se întîlnește cu un moșneag. Se sperie însă și o ia la fugă peste cîmpuri. Așadar, pentru un moment, liniștea reprezentării realiste este tulburată de intruziunea fantasticului. A devenit aproape banală observația potrivit căreia fantasticul nu are un suport textual bine definit. Aici, însă, sursa spaimei este foarte clară: de trei ori flăcăul pronunță cuvîntul magic: „**își simțea bătăile inimii. — Ce dracu! spuse el tare.**” Apoi, „**Vasile Catrina se scutură și porni înainte, plin de mînie: — Ei! Ce, m-au găsit dracu?!...**” Și, în sfîșit, adresîndu-se moșneagului, — **Ce cauți aici, moșule! Ce mama dracului cauți?**” Tripla pronunțare a cuvîntului ar fi fost insuficientă pentru a crea o atît de puternică impresie, dacă tocmai acolo unde locul pare să fie cel nimerit, în legătură cu moșneagul, tocmai acolo lipsește. Spre deosebire de cele două situații de mai sus, unde legătura dintre cuvîntul absent și echivalențele sale textuale este organică, controlată, în mare parte, de pactul simbolic, aici apariția lui creează o realitate care, în alt context, nu ar fi fost posibilă.

Prezent într-o parte, dar neauzit acolo, absent în alta, dar grăitor, cuvîntul pare să spună mai mult înconșurat de o margine de tăcere: prin lungi ocoluri, prin transferuri subterane, prin capcane și inocențe simulate. Minima incertitudine pe care textul și-o rezervă refuzînd numirea are o importanță de nefîlocuit pentru actul receptării: este cutia de rezonanță, deschiderea insondabilă, adîncimea imposibil de verificat în care recunoscutul își amplifică vocea de împrumut.

Cuvîntul absent se alătură numeroaselor modalități ale limbajului indirect: tropi, figuri de stil, implicații, subînțelesuri, spații albe... pe care limbajul poetic, într-un joc al suprafeței și al dedesubtului, îl face să spună făcînd.

CONSILIUL DE CONDUCERE

FRANCISC ALBERI, PETRU ANDEA, NIKOLAUS BERWANGER, VIOREL BOLDUREANU, TEODOR PULZA, GHEORGHE CRIȘAN, GEORGE DINU, DAN DUBINA, MILOȘ GEORGEVICI, MIHAIL GLAJA, VIOREL MARINEASA, STELA MIREL, IOAN MORAR, LUCIAN NEGRUȚIU, VALERIU PANASIU, MARCEL SAMANȚA, GHEORGHE SARCA, ALEXANDRU VAJDA, DANIEL VIGHL

ADRESA REDACȚIEI:

● Casa de cultură a studenților, Bv. Tinereții nr. 9, cam. 03, tel. 1.49.07, 1.97.21, (ședințe: luni și joi, orele 20-22).

● Căminul 15 Complex, cam. 1, tel. 1.69.45.

IPARUL: I.P. „BANAT” TIMIȘOARA

COLECTIVUL DE REDACȚIE

IOAN BĂCALETE (redactor principal), CORNEL BOGDAN, VIOREL BOLDUREANU (secretar responsabil de redacție), DANIEL BUMB, GHEORGHE CRIȘAN (redactor șef), HELMUTH FRAUENDORFER, MIHAI JUNEAN, CONSTANTIN MARASCU, MIRCEA MOLDOVAN, IOAN MORAR (redactor șef-adjunct), MARCEL SAMANȚA (redactor șef-adjunct), GHEORGHE SECHEȘAN, DANIEL VIGHL. Fotoreporteri: MICHAEL KOZAR și IOSIF BERWANGER.